

Henrik Ibsen

Peer Gynt

Personerne

ÅSE, en bondemands enke.

PEER GYNT, hendes søn.

TO KÆRRINGER med kornsække. ASLAK, en smed. BRYLLUPSGÆSTER. KØGEMESTER. SPILLEMAND, o. s. v.

ET PAR INDFLYTTERFOLK.

SOLVEJG og LILLE HELGA, deres døttre.

BONDEN PÅ HÆGSTAD.

INGRID, hans datter.

BRUDGOMMEN og HANS FORÆLDRE.

TRE SÆTERJENTER. EN GRØNKLÆDT KVINDE.

DOVREGUBBEN.

EN HØFTROLD. FLERE LIGNENDE. TROLDJOMFRUER og TROLDUNGER.

ET PAR HEKSE. TOMTEGUBBER, NISSER, HOUGFOLK, o. s. v.

EN STYG UNGE. EN STEMME I MØRKET. FUGLESKRIG.

KARI, en husmandskone.

Master COTTON, Monsieur BALLON, Deherrer v. EBERKOPF og

TRUMPETERSTRÅLE, rejsende herrer. EN TYV og EN HÆLER.

ANITRA, en beduinerhøvdinges datter.

ARABERE, SLAVINDER, DANSENDE PIGER, o. s. v.

MEMNONSTØTTEN (syngende), SFINXEN VED GIZEH (stum person).

BEGRIFFENFELDT, professor, dr. phil., forstander for dårekisten i Kairo.

HUHU, en målstræver fra Malebarkysten. HUSSEJN, en østerlandsk minister. EN FELLAH med en kongemumie.

FLERE DÅREKISTEMEDLEMMER samt DERES VOGTERE.

EN NORSK SKIPPER og HANS MANDSKAB. EN FREMMED PASSAGER.

EN PREST. ET LIGFØLGE. EN LENSMAND. EN KNAPPESTØBER.

EN MAGER PERSON.

(Handlingen, der begynder i førstningen af dette århundrede og slutter henimod vore dage, foregår dels i Gudbrandsdalen og på højfjeldene deromkring, dels på kysten af Marokko, dels i ørkenen Sahara, i dårekisten i Kairo, på havet o. s. v.).

FØRSTE AKT

(En lid med lovtrær nær ved Åses gård. En elv fosser nedover. Et gammelt kværnehus på den anden side. Hed sommerdag.)
(Peer Gynt, en stærkbygget tyveårs gut, kommer nedover gangstien. Åse, moderen, liden og fin, følger efter. Hun er vred og skælder.)

ÅSE. Peer, du lyver!

PEER GYNT *(uden at standse)*. Nej, jeg gør ej!

ÅSE. Nå, så band på, det er sandt!

PEER GYNT. Hvorfor bande?

ÅSE. Tvi; du tør ej!

Alt ihob er tøv og tant!

PEER GYNT *(står)*. Det er sandt – hvert evigt ord!

ÅSE *(foran ham)*. Og du skæms ej for din moer?

Først så render du tilfjelds
 månedsvi i travle ånnen,
 for at vejde ren på fannen,
 kommer hjem med reven pels,
 uden byrse, uden vildt; –
 og til slut med åbne øjne
 mener du at få mig bildt
 ind de værste skytterløgne! –

Nå, hvor traf du så den bukken?

PEER GYNT. Vest ved Gendin.

ÅSE *(ler spotsk)*. Rigtig, ja!

PEER GYNT. Hvasse vinden bar ifra;
 bag et oreholdt forstukken
 han i skaresneen grov
 efter lav –

ÅSE *(som før)*. Ja rigtig, ja!

PEER GYNT. Pusten holdt jeg, stod og lytted,
 hørte knirken af hans hov,
 så af ene hornet grenene.

Derpå varsomt mellem stenene
 frem på bugen jeg mig flytted.
 Gemt i røsen op jeg glytted; –
 slig en buk, så blank og fed,
 skulde du vel aldrig set!

ÅSE. Nej, bevares vel!

PEER GYNT. Det smaldt!

Bukken stupte bums i bakken.
 Men i samme stund, han faldt,
 sad jeg skrævs på bukkeryggen,
 greb ham i det venstre øre,
 vilde netop kniven køre
 bagom skolten ind i nakken; –
 hej! da skreg han vildt, den styggen,
 stod med et på alle fire,
 slog mig med et agterkast
 ud af næven kniv og slire,
 skrued mig om lænden fast,
 stemte hornene mod læggen,
 klemte mig som i en tang; –

dermed satte han på sprang
 bent fremover Gendin-eggen!

ÅSE *(uvilkkårligt)*. Jesu navn da –!

PEER GYNT. Har du set den

Gendin-eggen nogen gang?

Den er halve milen lang,

hvas bortefter, som en ljå.

Udfør bræer, skred og lider,

rakt nedover urder grå,

kan en se til begge sider

lukt i vandene, som blunder

svarte, tunge, mer end trettenhundred

alen nedenunder. –

Langsmed eggen han og jeg

skar os gennem vejret vej.

Aldrig red jeg slig en fole!

Midt imod, der vi foer fram,

var det som der gnistred sole.

Brune ørnerygge svam

i det vide svimle slug

midtvejs mellem os og vandene, –

sakked agterud, som fnug.

Isflak brast og brød mod strandene;

men der var ej døn at høre;

bare hvirvlens vætter sprang,

som i dans; – de sang, de svang

sig i ring for syn og øre!

ÅSE *(svimmel)*. Å, Gud trøste mig!

PEER GYNT. Med et,

på en rådløs bråbrat plet,

foer ivejret rype-steggen,

flaksed kaglende, forskræmt,

fra den knart, hvor han sad gemt,

klods for bukkens fod på eggen.

Bukken gjorde halvt omkring,

satte med et himmelspring

udfor dybet med os begge!

(Åse vakler og griber efter en træstamme. Peer Gynt bliver ved.)

Bag os bergets svarte vægge,

under os et bundløst slug!

Først vi kløvte lag af tåger,

kløvte så en flok af måger,

som igennem luften vigende

føj til alle kanter skrigende.

Nedad, uden stands, foer toget.

Men i dybet glittred noget

hvidlet, som en rensdyrbug. –

Moer, det var vort eget billed,

som igennem fjeldsø-stillet

op mod vandets skorpe piled

i den samme vilde fart,

som i den vi nedad kiled.

ÅSE (*gisper efter vejret*). Peer! Gud fri mig –! Sig det snart –!

PEER GYNT. Buk fra luften, buk fra bunden,
stangedes i samme stunden
så at skummet om os klasked.
Ja, der lå vi nu og plasked. –
Langt om længe, du, vi nåde
nordre landet på en måde;
bukken svam, og jeg hang bag ham; –
jeg foer hjem –

ÅSE. Men bukken, du?

PEER GYNT. Å, han går der vel endnu; –
(*knipser i fingrene, svinger sig på hælen og tilføjer*):
kan du finde ham, så tag ham!

ÅSE. Og du har ej knækket nakken?
Ikke begge lå'r engang?
Ikke ryggebenet brudt?
O, Vorherre, – prisen, takken,
skyldes dig, som hjalp min gut! –
Brogen har dog fået en revne;
men det er knapt værd at nævne,
når en minds, hvad meget værre
kunde *hænds* i sligt et sprang –!
(*standser pludselig, ser på ham med åben mund og store øjne,
kan længe ikke finde ord, endelig udbryder hun*):
O, din fandens ræglesmed;
kors og kors, hvor du kan lyve!
Remsen, som du kommer med,
minds jeg nu at jeg har kendt
som en jente på de tyve.
Gudbrand Glesne er det hændt, –
ikke dig, du –!

PEER GYNT. Mig, som ham.

Sligt kan mer end engang hændes.

ÅSE (*arrig*). Ja, en løgn kan endevendes,
stadses op med brask og bram,
klædes i en nygjort ham,
så dens magre skrot ej kendes.
Det er *det*, som du har gjort,
laget alt så vildt og stort,
uglet ud med ørnerygge
og med alt det andet stygge,
løjet ligt og uligt væk,
skrønet ind slig mållos skræk,
at en kends ej ved tilsidst,
hvad en længst har hørt og vidst!

PEER GYNT. Hvis en anden snakked slig,
skulde helseløs jeg slå ham!

ÅSE (*grædende*). Å, Gud give jeg lå lig;
gid jeg sov i svarte jorden!
Bøn og gråd ej bider på ham –
Peer, du er og blir forloren!

PEER GYNT. Kære, vakkre, lille moer,
du har ret i hvert et ord; –
vær så blid og glad –

ÅSE. Ti stille!

Kan jeg glædes, om jeg vilde,
jeg, som har sligt svin til søn?
Må det ikke bittert krænke
mig, en stakkars magtløs enke,
stødt at fange skam for løn?

(*græder igen.*)

Hvad har slægten nu tilbage
fra din farfars velmagtsdage?
Hvor er skæpperne med mynt
efter gamle Rasmus Gynt?
Faer din gav dem fødder, han, –
ødte dem så glat som sand,
købte jord i alle sogne,
kørte med forgyldte vogne –.
Hvor er det, som gik tilspilde
ved det store vintergilde,
da hver gæst lod glas og flaske
bag sin ryg mod væggen klaske!

PEER GYNT. Hvor er sneen fra ifjor?

ÅSE. Du skal tie for din moer!
Se tilgårds! Hver andet rudehul
er fyldt med gamle klude.
Hægn og skigard ligger nede,
fæet står for vejr og væde,
eng og aker ligger brak,
hver en måned blir jeg pantet –

PEER GYNT. Ti så med den kæringsnak!

Ofte nok har lykken skrantet,
og så kom den højst påfode!

ÅSE. Der er saltstrød, hvor den grode.
Kors, men du er storkarl, du, –
lige kaut og kry endnu,
lige knøv, som dengang presten,
der han kom fra København,
spurgte dig om døbenavn,
bandte på at sligt et nemme
sakned mangan prins derhjemme,
så at faer din gav ham hesten
med en slæde til, som tak
for den vennesele snak. –
Hå; ja da var alting gildt!
Provst, kaptejn og hele resten
hang her dagstødt, åd og drak,
fyldte sig, så fast de sprak.
Men i nød skal kendes næsten.
Her blev folketomt og stilt
samme dag da «Jon med skæppen»
tog ivej med kramkarl-skræppen.

(*tørre øjnene med forklædet.*)

Ak, du er dog stærk og stor,
skulde stå som stav og støtte
for din gamle skræle moer, –
skulde gårdens gerning skotte,
værge slumpen af din arv; –
(*græder påny.*)

å, Gud hjælpe mig for nytte
jeg har havt af dig, din skarv!
Hjemme ligger du i gruen,
roder rundt i kul og emmer;
mellem bygdens folk du skræmmer
jenterne fra gildestuen, –
gør mig spe på alle kanter,
slås med sognets værste fanter –

PEER GYNT (*går fra hende*). Lad mig være.

ÅSE (*følger efter*). Kan du nægte
 du var fremste mand i laget
 i det store basketaget,
 som for nylig stod på Lunde,
 der I slogs som olme hunde?
 Var det ikke dig, som knækte
 armen på han Aslak smed, –
 eller idetmindste brækte
 ene fingren hans af led?

PEER GYNT. Hvem har fyldt dig med slig præk?

ÅSE (*hidsig*). Husmandskonen hørte hylene!

PEER GYNT (*gnider albuen*). Ja, men det var mig, som skreg.

ÅSE. Dig?

PEER GYNT. Ja, moer, – for jeg fik pryglene.

ÅSE. Hvad for noget?

PEER GYNT. Han er spræk.

ÅSE. Hvem er spræk?

PEER GYNT. Han, Aslak, véd jeg.

ÅSE. Tvi – og tvi; nu må jeg spytte!
 Slig en slarvet fyldebøtte,
 slig en rangler, slig en dranket
 drammesluger har dig banket?
 (*græder igen.*)
 Mangen skam og skændsel led jeg;
 men at dette skulde ske,
 det var dog den værste spe.
 Lad ham være nok så spræk; –
 skal du derfor være vek?

PEER GYNT. Om jeg hamrer eller hamres, –
 ligefuldt så skal der jamres.
 (*ler*).

Trøst dig moer –

ÅSE. Hvad har du løjet
 nu igen?

PEER GYNT. Ja, denne gang.
 Tør så gråden pent af øjet; –
 (*knytter den venstre hånd.*)
 se, – med denne knibetang
 holdt jeg hele smeden bøjet;
 højre næven var min slæge –

ÅSE. O, din slagsbror! Du vil lægge
 mig i graven med din færd!

PEER GYNT. Nej da, du er bedre værd;
 tyve tusend gange bedre;
 Lille, stygge, snille moer,
 du kan lide på mit ord,
 hele bygden skal dig hædre,
 bare vent til jeg får gjort
 noget – noget rigtigt stort!

ÅSE (*blæser*). Du!

PEER GYNT. Hvem véd, hvad en kan møde!

ÅSE. Gid du bare blev så klog,
 at du engang kunde bøde
 flængen i din egen brog!

PEER GYNT (*hidsig*). Jeg skal blive konge, kejser!

ÅSE. Å, Gud trøste mig, nu rejser
 sidste resten af hans vid!

PEER GYNT. Jo, jeg skal! Giv bare tid!

ÅSE. Ja, giv tid, så blir du prins,
 siges der, om ret jeg minds!

PEER GYNT. Du skal se, moer!

ÅSE. Hold din mund!
 Du er gal i bund og grund. –
 Nå, det er forresten sandt, –
 noget var der blevet af dig,
 hvis du ikke dagstødt gav dig
 af med løgn og tøv og tant.
 Hægstadjenten var dig god.
 Let du havde vundet spillet,
 hvis du rigtig havde villet –

PEER GYNT. Tror du?

ÅSE. Gamlen har ej kræfter
 til at stå sit barn imod.
 Han er stivsindt på en måde;
 men tilslut får Ingrid råde,
 og hvor hun går, fod for fod
 stavrer knarken arrig efter.
 (*begynder igen at græde.*)
 Ak, min Peer; en grundrig jente, –
 odelsjente! Tænk dig til; –
 hvis du bare havde villet,
 stod du nu som brudgom gild, –
 du, som går her svart og fillet!

PEER GYNT (*rask*). Kom, så vil vi ja-ord hente!

ÅSE. Hvor?

PEER GYNT. På Hægstad!

ÅSE. Stakkars dig;
 den er stængt, den friervej!

PEER GYNT. Hvorfor det?

ÅSE. Ak, jeg må sukke!
 Spildt er stunden, spildt er heldet –

PEER GYNT. Nå?

ÅSE (*hulkende*). Mens du i Vesterfjeldet
 gennem luften red på bukke,
 har Mads Moen fæstet jenten!

PEER GYNT. Hvad? Den kvindfolkskræmsel! Han –!

ÅSE. Ja, hun taer ham nu til mand.

PEER GYNT. Vent mig her, til jeg får spændt en
 hest for kærren –
 (*vil gå.*)

ÅSE. Spar sligt spræl.
 Bryllupet skal stå imorgen –

PEER GYNT. Pyt; jeg kommer jo ikveld!

ÅSE. Tvi dig; vil du øge sorgen
 med et læs af hvermands spot?

PEER GYNT. Trøst dig. Alting skal gå godt.
 (*skriger og ler på engang.*)
 Hejsan, moer! Vi sparer kærren;
 det taer tid at hente mærren –
 (*løfter hende ivejret.*)

ÅSE. Slip mig!

PEER GYNT. Nej, på mine arme
 bær jeg dig til bryllupsgården!
 (*vader ud i elven.*)

ÅSE. Hjælp! Vorherre sig forbarme!
 Peer! Vi drukner –

PEER GYNT. Jeg er båren
 til en gildere død –

ÅSE. Ja visst;
 du blir sagtens hængt tilsidst!

(*rusker ham i håret.*)
 O, dit ubæst!
 PEER GYNT. Hold nu fred;
 her er glat og slim på bunden.
 ÅSE. Asen!
 PEER GYNT. Ja brug bare munden;
 det gør ingen mand forred.
 Så; nu skrår det atter op –
 ÅSE. Slip ej taget!
 PEER GYNT. Hejsan, hop!
 Vi skal lege Peer og bukken; –
 (*galoperende.*)
 Jeg er bukken, du er Peer!
 ÅSE. Å, jeg véd ej af mig mer!
 PEER GYNT. Ser du; nu er evjen rukken; –
 (*vader iland.*)
 giv så bukken pent et kys;
 det får være tak for skydsen!
 ÅSE (*slår ham på øret*). Der er tak for skydsen!
 PEER GYNT. Au!
 Den betaling var for snaud!
 ÅSE. Slip mig!
 PEER GYNT. Først til bryllupsgården.
 Vær min talsmand. Du er klog;
 snak med ham, den gamle dåren;
 sig, Mads Moen er et drog –
 ÅSE. Slip!
 PEER GYNT. Og sig ham så tilslut,
 hvad Peer Gynt er for en gut.
 ÅSE. Ja, det kan du bande på!
 Du skal vakkert skudsmål få.
 Skildres skal du for og agter;
 alle dine fandens fægter
 skal jeg nævne grejdt og grant –
 PEER GYNT. Så?
 ÅSE (*sparker i arrighed*). Jeg skal ej stagge munden,
 før den gamle hidser hunden
 på dig, som var du en fant!
 PEER GYNT. Hm; så får jeg gå alene.
 ÅSE. Ja, men jeg skal komme efter!
 PEER GYNT. Snille moer, du har ej kræfter –
 ÅSE. Ikke det? Jeg er så sindt,
 at jeg kunde knuse stene!
 Hu, jeg kunde æde flint!
 Slip mig!
 PEER GYNT. Ja, ifald du lover –
 ÅSE. Intet! Jeg vil med der over.
 De skal vide, hvem du er!
 PEER GYNT. Nej, du får nok vente her.
 ÅSE. Aldrig! Jeg vil med i laget!
 PEER GYNT. Får ej lov.
 ÅSE. Hvad vil du gøre?
 PEER GYNT. Sætte dig på kværnetaget.
 (*sætter hende derop. Åse skriger.*)
 ÅSE. Løft mig ned!
 PEER GYNT. Ja, vil du høre –?
 ÅSE. Sludder!
 PEER GYNT. Snille moer, jeg beer –
 ÅSE (*kaster en græstovr efter ham*). Løft mig ned på timen,
 Peer!

PEER GYNT. Turde jeg, så visst jeg vilde.
 (*nærmere.*)
 Husk nu på at sidde stille.
 Ikke spark og spænd med benene,
 ikke riv og rusk i stenene, –
 ellers kan det gå dig ilde;
 du kan dratte ned.
 ÅSE. Dit bæst.
 PEER GYNT. Ikke spræl!
 ÅSE. Gid du var blæst
 som en bytting ud af verden!
 PEER GYNT. Fy da, moer!
 ÅSE. Tvi!
 PEER GYNT. Giv mig heller
 din velsignelse til færdens.
 Vil du? Hvad?
 ÅSE. Jeg vil dig dænge,
 om du end er nok så stor!
 PEER GYNT. Ja, far vel da, kære moer!
 Hav nu tål; jeg blir ej længe.
 (*går, men vender sig, løfter fingeren formanende og siger:*)
 Husk så på, du ikke spræller!
 (*går.*)
 ÅSE. Peer! – Gud hjælpe mig, nu går han!
 Bukkesprænger! Løgnhals! Hej,
 vil du høre! – Nej, der skrår han
 over jorden –!
 (*skrigende.*)
 Hjælp! Jeg svimler!
 (*To kæringer med sække på ryggen kommer nedover til kværmen.*)
 FØRSTE KÆRRING. Kors; hvem skriger?
 ÅSE. Det er mig!
 ANDEN KÆRRING. Åse! Se, – så højt på strå?
 ÅSE. Dette her vil lidt forslå; –
 snart, Gud bedre mig, jeg himler!
 FØRSTE KÆRRING. Signe rejsten!
 ÅSE. Hent en stige;
 jeg vil ned! Den fandens Peer –
 ANDEN KÆRRING. Sønnen jers?
 ÅSE. Nu kan I sige,
 I har set, hvor han sig ter.
 FØRSTE KÆRRING. Vi skal vidne.
 ÅSE. Hjælp mig bare;
 jeg vil bent til Hægstad fare –
 ANDEN KÆRRING. Er han der?
 FØRSTE KÆRRING. Så blir I hævnnet;
 smeden kommer og til stævnet.
 ÅSE (*vrider hænderne*). Å, Gud trøste mig for gutten!
 de tær livet hans til slutten!
 FØRSTE KÆRRING. Ak, den lod er tidnok drøftet;
 trøst jer med, det så er laget!
 ANDEN KÆRRING. Hun er rent fra sans og vid.
 (*råber opover:*)
 Ejvind, Anders! Hej, kom hid!
 EN MANDSSTEMME. Hvad er fat?
 ANDEN KÆRRING. Peer Gynt har løftet
 moer sin op på kværnetaget!
 (*En liden højde med busker og lyng. Bygdevejen går bagenfor;*

et gærde skiller imellem.)
(Peer Gynt kommer ad en gangsti, går raskt henimod gærdet, standser og ser ud, hvor udsigten åbner sig.)
 PEER GYNT. Der ligger Hægstad. Snart er jeg fremme.
(stiger halvt over; så betænker han sig.)
 Skal tro, hun Ingrid sidder ensom hjemme?
(skygger for øjnene og ser bortover.)
 Nej. Sendingsfolk myldrer tilgårde som myg. –
 Hm, det er måske rettest jeg vender.
(trækker atter benet til sig.)
 Stødt så flirer de bag ens ryg,
 og tisker, så det tvers igennem en brænder.
(går nogle skridt fra gærdet og river tankespredt i løvet.)
 Den, som havde noget stærkt at drikke.
 Eller den, som kunde gå uformærkt. –
 Eller den, som var ukendt. – Noget rigtig stærkt
 var bedst, for så bider latteren ikke.
(ser med engang ligesom forskræmt omkring sig; derpå skjuler han sig imellem buskerne. Nogle folk med sendingskost går forbi nedover mod bryllupsgården.)
 EN MAND *(i samtalen)*. Faer hans var fordrucken, og moer hans er låk.
 EN KONE. Ja, så får en ikke undres på, at gutten blir et drog.
(Folkene går videre. Lidt efter kommer Peer Gynt frem; han er skamrød i ansigtet og kiger efter dem.)
 PEER GYNT *(sagte)*. Var det mig, de snakked om?
(med et tvungent slæng.)
 Å, lad dem snakke!
 De kan da vel ikke livet af mig rakke.
(kaster sig ned i lyngbakken, ligger længe på ryggen med hænderne under hovedet og stirrer op i luften.)
 For en underlig sky. Den ligner en hest.
 Der er mand på med, – og sadel – og grime. –
 Bagefter rider en kærting på en lime.
(ler småt ved sig selv.)
 Det er moer. Hun skælder og skriger: dit bæst; hejda, Peer! – –
(lidt efter lidt lukker han øjnene.)
 Ja, nu er hun bange. –
 Peer Gynt rider først, og der følger ham mange. – –
 Hesten har sølvtop og guldsko fire.
 Selv har han handsker og sabel og slire.
 Kåben er sid og med silke foret.
 Gilde er de, som ham følger i sporet.
 Ingen dog sidder så stout på folen.
 Ingen dog glittrer som han imod solen. –
 Nede står folk i klynger langs gærdet,
 løfter på hatten og glaner ivejret.
 Kvinderne neje sig. Alle kan kende
 kejser Peer Gynt og hans tusende svende.
 Tolvskillingsstykker og blanke marker
 ned han som småsten på vejen sparker.
 Rige som grever blir alle i bygden.
 Peer Gynt rider tvers over havet i højden.
 Engellands prins står på stranden og venter.
 Det samme gør alle Engellands jenter.
 Engellands stormænd og Engellands kejser,
 der Peer rider frem, sig fra højbordet rejser.
 Kejseren letter på kronen og siger –!

ASLAK SMED *(til nogle andre, idet de går forbi hinsides gærdet)*.
 Nej, se da; Peer Gynt, det drukne svin –!
 PEER GYNT *(farer halvt ivejret)*. Hvad, kejser –!
 SMEDEN *(læner sig til gærdet og smågriner)*. Rejs på dig, gutten min!
 PEER GYNT. Hvad djævelen! Smeden! Hvad godt vil du?
 SMEDEN *(til de andre)*. Lunde-sviren hænger nok i ham endnu.
 PEER GYNT *(springer op)*. Gå med det gode!
 SMEDEN. Jeg skal så, ja.
 Men karl, hvor kommer du sidst ifra?
 Sex uger væk. Var du bergtagen! Hvad?
 PEER GYNT. Jeg har gjort underlige gerninger, smed!
 SMEDEN *(blinker til de andre)*. Lad os høre, Peer!
 PEER GYNT. Kommer ingen ved.
 SMEDEN *(lidt efter)*. Du skal vel til Hægstad?
 PEER GYNT. Nej.
 SMEDEN. En tid
 de sagde, jenten derborte var dig blid.
 PEER GYNT. Du svarte korp –!
 SMEDEN *(viger lidt)*. Ikke harm dig, Peer;
 Har Ingrid vraget dig, så finds jo fler –;
 tænk; søn til Jon Gynt! Følg med tilgårds;
 der kommer både ung-lam og enker tilårs –
 PEER GYNT. Til helved –!
 SMEDEN. Du finder nok en som vil ha'e dig. –
 God kveld! Nu hilser jeg bruden fra dig. –
(de går under latter og hvisken.)
 PEER GYNT *(ser en stund efter dem, gør et kast og vender sig halvt om)*. For mig kan Hægstad-jenten sig gifte
 med hvem hun vil. Jeg er lige sæll
(ser nedover sig.)
 Brogen revnet Fillet og fæl. –
 Den som havde noget nyt at skifte.
(stamper i bakken.)
 Kunde jeg med et slagtertag
 rive dem ringagten ud af bringen!
(ser sig pludselig om.)
 Hvad er det? Hvem er det, som flirer derbag? –
 Hm, jeg syntes så visst – Nej, det var nok ingen. –
 Jeg vil hjem til moer.
(går opover men standser igen og lytter mod bryllupsgården.)
 De spiller til dans!
(stirrer og lytter; går skridtvis nedover; øjnene lyser; han gnider sig langsad benene.)
 For en mylder af jenter! Syv-otte tilmands!
 Å, piskende død, – jeg må med i laget! –
 Men moer, som sidder på kværnetaget – –
(Øjnene drages nedover igen; han hopper og ler.)
 Hejsan, hvor hallingen går over trækken!
 Ja, han Guttorm med felen er glup!
 det låter og sprætter, som fos i et stup.
 Og så hele den glitrende jenteflokken! –
 Ja, piskende død må jeg med i laget!
(sætter med et spring over gærdet og nedover vejen.)

(Tunet på Hægstad. Stuebygningen længst tilbage. Mange gæster. Dansen går livligt borte på græsvolden. Spillemanden sidder på et bord. Køgemesteren står i døren. Kokkekoner går

- frem og tilbage mellem bygningerne; ældre folk sidder hist og her i samtale.)*
- EN KONE (*tager plads i en klynge, siddende på nogle tømmerstokke*). Bruden? Å, ja visst græder hun lidt; men det skal en aldrig ændse.
- KØGEMESTEREN (*i en anden flok*). Nu får I, godtfolk, på dunken lænse.
- EN MAND. Tak, som byder; men du skænker for tidt.
- EN GUT (*til spillemanden, idet han flyver forbi med en jente ved hånden*). Hejsan, Guttorm, spar ikke strengene!
- JENTEN. Stryg, så det ljoemer ud over engene!
- JENTER (*i ring om en gut, som danser*). Gildt kast var det!
- EN JENTE. Han er spænstig i læggen!
- GUTTEN (*dansende*). Her er højt til loftet og vidt til væggen!
- BRUDGOMMEN (*smågrædende, nærmer sig faderen, som står i samtale med et par andre, og trækker ham i trøjen*). Hun vil ikke, faer; hun er så kaut!
- FADEREN. Hvad vil hun ikke?
- BRUDGOMMEN. Hun har stængt sig inde.
- FADEREN. Nå, så se du kan nøglen finde.
- BRUDGOMMEN. Jeg véd ikke vejen.
- FADEREN. Du er et naut!
(vender sig til de andre igen. Brudgommen driver bortover tunet.)
- EN GUT (*fra bagsiden af huset*). Jenter! Nu kommer der liv i tingen!
Peer Gynt er på gården!
- SMEDEN (*der nys er trådt til*). Hvem har bedt ham?
- KØGEMESTEREN. Ingen.
(går mod huset.)
- SMEDEN (*til jenterne*). Snakker han til jer, så hør ikke på ham!
- EN JENTE (*til de andre*). Nej; vi lader, som vi aldrig så ham.
- PEER GYNT (*kommer livfuld og hed, standser midt for flokken og slår i hænderne*). Hvem er den sprækeste jente i ringen?
- EN ENKELT (*til hvem han nærmer sig*). Ikke jeg.
- EN ANDEN (*ligeså*). Ikke jeg.
- EN TREDJE. Ja, jeg ikke heller.
- PEER GYNT (*til en fjerde*). Så kom da du, før en bedre sig melder.
- JENTEN (*vender sig*). Har ikke tid.
- PEER GYNT (*til en femte*). Så du!
- JENTEN (*idet hun går*). Jeg skal hjem.
- PEER GYNT. Ikveld? Er du rent fra sans og samling.
- SMEDEN (*lidt efter, halvhojt*). Peer; der går hun til dans med en gamling.
- PEER GYNT (*vender sig rask til en ældre mand*).
Hvor er de ledige, du!
- MANDEN. Find dem frem.
(går fra ham.)
(Peer Gynt er med et bleven stille. Han skotter skjult og sky mod flokken. Alle ser på ham, men ingen taler. Han nærmer sig andre klynger. Hvor han kommer bliver der taushed; fjerner han sig, smiler man og ser efter ham.)
- PEER GYNT (*sagte*). Øjekast; sylhvasse tanker og smil.
Det gnisler, som sagbladet under en fil!
(han stryger sig langs gærden. Solvejg, med lille Helga ved hånden, kommer ind på tunet i følge med forældrene.)
- EN MAND (*til en anden i nærheden af Peer Gynt*). Se indflytterfolket.
- DEN ANDEN. De vesterfra?
- FØRSTE. Ja, de fra Hedalen.
- ANDEN. Rigtig! ja.
- PEER GYNT (*træder ivejen for de kommende, peger på Solvejg og spørger manden*):
Får jeg danse med datter din?
- MANDEN (*stille*). Får så; men først må vi ind og hilse på folk i huset.
(de går ind.)
- KØGEMESTEREN (*til Peer Gynt, idet han byder drikke*). Er du kommen, så skal du vel stikke på kruset!
- PEER GYNT (*ser ufravendt efter de gående*). Tak; jeg skal danse.
Jeg har ingen tørst.
(Køgemesteren går fra ham. Peer Gynt ser mod huset og ler.)
Hvor lys! Nej, skulde du set en slig!
Skotted ned på skoen og det hvide sprede —!
Og så holdt hun i moderens skorteflig,
og bar en salmebog svøbt i et klæde —!
Jeg må se på den jenten.
(vil ind i stuen.)
- EN GUT (*kommer med flere derfra*). Peer, går du alt fra dansen?
- PEER GYNT. Nej.
- GUTTEN. Men så stævner du galt!
(tager ham i akslen for at vende ham.)
- PEER GYNT. Lad mig slippe forbi!
- GUTTEN. Er du ræd for smeden?
- PEER GYNT. Jeg ræd?
- GUTTEN. Ja, du minds vel på Lunde forleden?
(Flokken ler og går ned til dansepladsen.)
- SOLVEJG (*i døren*). Du er visst den gutten, som vilde danse?
- PEER GYNT. Ja vel er jeg det; kan du ikke sanse?
(tager hende i hånden.)
Kom så!
- SOLVEJG. Ikke for langt, sa'e moer!
- PEER GYNT. Sa'e moer? Sa'e moer! Er du født ifjor?
- SOLVEJG. Du gør nar —!
- PEER GYNT. Du er dog en unge næsten.
Er du voksen?
- SOLVEJG. Jeg gik ivåres til presten.
- PEER GYNT. Sig navnet dit, tøs, så snakker vi lettere.
- SOLVEJG. Jeg heder Solvejg. — Og hvad heder du?
- PEER GYNT. Peer Gynt.
- SOLVEJG (*trækker hånden til sig*). Å, kors da!
- PEER GYNT. Hvad er det nu?
- SOLVEJG. Mit strømpebånd er løst; jeg må binde det tættere.
(går fra ham.)
- BRUDGOMMEN (*trækker i sin moder*). Moer, hun vil ikke —!
- MODEREN. Vil ikke? Hvad?
- BRUDGOMMEN. Vil ikke, moer!
- MODEREN. Hvad?
- BRUDGOMMEN. Lette på låsen.
- FADEREN (*sagte og arrig*). Å, du var værd at binde i båsen!
- MODEREN. Nå, skæld ikke. Stakkar, han blir nok bra'.
(de går bortover.)
- EN GUT (*som kommer med en hel sværm fra dansepladsen*). Lidt brændevin, Peer?
- PEER GYNT. Nej.
- GUTTEN. Bare lidt?

PEER GYNT (*ser mørkt på ham*). Har du noget?

GUTTEN. Det kunde nok hænde.

(*trækker en lommeflaske frem og drikker.*)

Ah! hvor det river! – Nå?

PEER GYNT. Lad mig kende.

(*drikker.*)

EN ANDEN. Nu får du også smage på mit.

PEER GYNT. Nej!

DEN SAMME. Å, snak; vær nu ingen tåbe.

Drik du, Peer!

PEER GYNT. Så giv mig en dråbe.

(*drikker igen.*)

EN JENTE (*halvsagte*). Kom, lad os gå.

PEER GYNT. Er du ræd for mig, tøs?

EN TREDJE GUT. Hvem er ikke ræd for dig!

EN FJERDE. På Lunde

viste du jo hvad konster du kunde.

PEER GYNT. Jeg kan mer end som så, når jeg først slår mig løs!

FØRSTE GUT (*hviskende*). Nu kommer han sig!

FLERE (*slår kreds om ham*). Fortæl; fortæl!

Hvad kan du?

PEER GYNT. Imorgen –!

ANDRE. Nej, nu ikveld!

EN JENTE. Kan du hekse, Peer?

PEER GYNT. Jeg kan mane fanden!

EN MAND. Det har bedstemoer kunnet før jeg blev født!

PEER GYNT. Løgnhals! Hvad jeg kan, kan ingen anden.

Jeg har engang manet ham ind i en nødd.

Den var ormstukken, ser I!

FLERE (*leende*). Det er grejdt at skønne!

PEER GYNT. Han banded og græd og vilde mig lønne med ligt og uligt –

EN I FLOKKEN. Men måtte derind?

PEER GYNT. Ja vel. Jeg dytted hullet med en pind.

Hej! I skulde hørt ham surre og rumle!

EN JENTE. Nej, tænkt!

PEER GYNT. Det var plent som en hører en humle.

JENTEN. Har du ham endnu i nødden?

PEER GYNT. Nej,

nu er den djævel strøgen sin vej.

Det er *hans* skyld at smeden har lagt mig for had.

EN GUT. Så, du?

PEER GYNT. Jeg gik til smidjen og bad han vilde knække den nøddeskallen.

Det lofte han! lagde den bort på pallen;

men Aslak er nu så hårdhændt, han; –

og stødt så skal han nu bruge slæggen –

EN STEMME FRA FLOKKEN. Slog han fanden ihjæl?

PEER GYNT. Han slog som en mand.

Men fanden hytted sig, foer som en brand tvers gennem taget og kløvte væggen.

FLERE. Og smeden –?

PEER GYNT. Stod der med stegte hænder.

Siden den dag var vi aldrig venner.

(*almindelig latter.*)

NOGLE. Den ræglen er god!

ANDRE. Den er snart hans bedste!

PEER GYNT. Tror I, jeg digter ihob?

EN MAND. Å nej,

det er du fri for; jeg kender det meste fra farfaer –

PEER GYNT. Løgn! Det er hændt med mig!

MANDEN. Det er jo alting.

PEER GYNT (*med et slæng*). Hej, jeg kan ride

rakt gennem luften på gilde heste!

Å, jeg kan mangeting, jeg, skal I vide.

(*Skoggerlatter igen.*)

EN I FLOKKEN. Peer, rid lidt i luften!

MANGE. Ja, kære Peer Gynt –

PEER GYNT. I har ikke nødig at trygle så tyndt.

Jeg skal ride som et uvejr over jer alle!

Hele sognet skal mig tilfode falde!

EN ÆLDRE MAND. Nu er han rivende gal.

EN ANDEN. Det fæ!

EN TREDJE. Storskryder!

EN FJERDE. Løgnhals!

PEER GYNT (*truer mod dem*). Ja vent, skal I se!

EN MAND (*halvdrukken*). Ja vent; du skal få dig en børstet trøje!

FLERE. En mørbanket ryg! Et blåmalet øje!

(*Sværmen spreder sig, de ældre i vrede, de yngre under spot og latter.*)

BRUDGOMMEN (*tæt indved ham*). Du, Peer, er det sandt du kan ride i luften?

PEER GYNT (*kort*). Alting, Mads! Du må tro, jeg er kar', jeg.

BRUDGOMMEN. Så har du vel også usynligheds-kuften?

PEER GYNT. Hatten, mener du? Ja, den har jeg.

(*vender sig fra ham. Solvejg går over tunet med Helga ved hånden.*)

PEER GYNT (*mod dem; det lysner i ham*). Solvejg! Å, det er godt du kommer!

(*griber hende om håndledet.*)

Nu skal jeg svinge dig spræk og gild!

SOLVEJG. Slip mig!

PEER GYNT. Hvorfor?

SOLVEJG. Du er så vild.

PEER GYNT. Vild er renbukken med, når det gryr mod sommer.

Kom så, jente; vær ikke tvær!

SOLVEJG (*trækker armen til sig*). Tør ikke.

PEER GYNT. Hvorfor?

SOLVEJG. Nej, du har drukket.

(*går bortover med Helga.*)

PEER GYNT. Den, som havde sit knivsblad stukket tvers igennem dem, – en og hver!

BRUDGOMMEN (*puffer ham med albuen*). Kan du ikke hjælpe mig ind til bruden?

PEER GYNT (*tankepredt*). Bruden? Hvor er hun?

BRUDGOMMEN. På stabburet.

PEER GYNT. Nå.

BRUDGOMMEN. Å, du, Peer Gynt, du får friste på!

PEER GYNT. Nej, du får være min hjælp foruden.

(*en tanke skyder op i ham; han siger sagte og hvast:*)

Ingrid på stabburet!

(*nærmer sig Solvejg.*)

Har du betænkt dig?

(*Solvejg vil gå; han træder ivejen.*)

Du skæms, fordi jeg ser ud som en fant.

SOLVEJG (*hastigt*). Det gør du ikke; det er ikke sandt!
 PEER GYNT. Jo! Og så er jeg lidt på en kant;
 men det var på trods, for du havde krænkt mig.
 Kom så!
 SOLVEJG. Tør ikke nu, om jeg vilde!
 PEER GYNT. Hvem er du ræd for?
 SOLVEJG. Mest for faer.
 PEER GYNT. Faer? Ja vel; han er af de stille!
 Hælder han med øret? Hvad? – Nå, svar!
 SOLVEJG. Hvad skal jeg svare?
 PEER GYNT. Er faer din læser?
 Er ikke du og moer din med?
 Nå, vil du svare!
 SOLVEJG. Lad mig gå i fred.
 PEER GYNT. Nej!
 (*dæmpet, men hvast og skræmmende.*)
 Jeg kan skabe mig om til en trold!
 Jeg skal komme for sengen din inat klokken tolv.
 Hører du nogen, som hvæser og fræser,
 så må du ikke bilde dig ind det er katten.
 Det er mig, du! Jeg tapper dit blod i en kop;
 og din vesle syster, hende æder jeg op;
 ja, for du skal vide, jeg er varulv om natten; –
 jeg skal bide dig over lænder og ryg – –
 (*slår på engang om og beder som i angst.*)
 Dans med mig, Solvejg!
 SOLVEJG (*ser mørkt på ham*). Nu var du styg.
 (*går ind i stuen.*)
 BRUDGOMMEN (*kommer drivende igen*). Du skal få en stud, vil
 du hjælpe mig!
 PEER GYNT. Kom!
 (*De går bag huset. Idetsamme kommer en stor flok fra
 dansepladsen; de fleste er drukne. Larm og opstyr. Solvejg,
 Helga og forældrene kommer med endel ældre folk ud i døren.*)
 KØGEMESTEREN (*til smeden, som er fremmest i flokken*). Hold
 fred!
 SMEDEN (*trækker trøjen af*). Nej, nu skal her æskes dom.
 Peer Gynt eller jeg skal i bakken bændes.
 NOGLE. Ja, lad dem nappes!
 ANDRE. Nej, bare skændes!
 SMEDEN. Næver må til; her båder ej ord.

SOLVEJGS FADER. Styr dig, mand!
 HELGA. Vil de slå ham, moer?
 EN GUT. Lad os heller gogle med alle hans løgne!
 EN ANDEN. Sparke ham af laget!
 EN TREDJE. Spyttede ham i øjne!
 EN FJERDE (*til smeden*). Stikker du op, du?
 SMEDEN (*kaster trøjen fra sig*). Øget skal slagtes!
 INDFLYTTERKONEN (*til Solvejg*). Der kan du se hvor den
 tomsing agtes.
 ÅSE (*kommer med en kæp i hånden*). Er sønnen min her? Nu
 skal han ha'e stryg!
 Nej, hvor inderligt jeg skal dænge ham!
 SMEDEN (*brætter skjorteærmerne op*). Til slig en krop er påken
 for myg.
 NOGLE. Smeden vil dænge ham!
 ANDRE. Flænge ham!
 SMEDEN (*spytter i hænderne og nikker til Åse*). Hænge ham!
 ÅSE. Hvad! Hænge min Peer! Ja, prøv om I tør; –
 Åse og jeg vi har tænder og klør!
 Hvor er han?
 (*råber henover tunet.*)
 Peer!
 BRUDGOMMEN (*kommer løbende*). Å, Guds død og plage!
 Kom, faer og moer, og –!
 FADEREN. Hvad er ivejen?
 BRUDGOMMEN. Tænk, Peer Gynt –!
 ÅSE (*skriger*). Har de taget ham afdage?
 BRUDGOMMEN. Nej, Peer Gynt –! Se, opover hejen –!
 MÆNGDEN. Med bruden!
 ÅSE (*lader kæppen synke*). Det ubæst!
 SMEDEN (*som himmelfalden*). I bratteste fjeldet
 klyver han, ja-Gud, på gedens vis!
 BRUDGOMMEN (*grædende*). Han bær' hende, moer, som en
 bær' en gris!
 ÅSE (*truer op til ham*). O, gid du faldt ned og –!
 (*skriger i angst.*)
 Træd varsomt i hældet!
 HÆGSTADBONDEN (*kommer barhovedet og hvid af vrede*). Jeg
 tager hans liv for det bruderov!
 ÅSE. Å, nej Gud straffe mig om I får lov!

ANDEN AKT

*(En trang fjeldsti højt oppe. Det er tidlig morgen.)
(Peer Gynt går ilsomt og uwilligt langs stien. Ingrid, halvt
brudepyntet, søger at holde ham tilbage.)*

PEER GYNT. Gå ifra mig!

INGRID *(grædende)*. Efter dette!

Hvor?

PEER GYNT. Så langt du vil for mig.

INGRID *(vrider hænderne)*. O, hvad svig!

PEER GYNT. Unyttig trætte.

Hver får gå sin egen vej.

INGRID. Brot – og brot igen os binder!

PEER GYNT. Djæveln stå i alt, som minder!

Djæveln stå i alle kvinder, – –

uden én –!

INGRID. Hvem er den ene?

PEER GYNT. Ikke dig.

INGRID. Hvem er det da?

PEER GYNT. Gå! Gå did du kom ifra!

Fort! Til fæer din!

INGRID. Kære, vene –!

PEER GYNT. Ti!

INGRID. Du kan umuligt mene,

hvad du siger.

PEER GYNT. Kan og vil.

INGRID. Lokke først, – og så forskyde!

PEER GYNT. Og hvad kår har du at byde?

INGRID. Hægstad gård og mere til.

PEER GYNT. Har du salmebog i klædet?

Har du guldfaks over nakken?

Skotter du nedover spredet?

Holder du din moer i stakken?

Svar!

INGRID. Nej; men –?

PEER GYNT. Gik du til presten

nu ivår da?

INGRID. Nej, men Peer –?

PEER GYNT. Har du blygsel over øjet?

Kan du nægte, når jeg beer?

INGRID. Kors; jeg tror, hans vid er fløjet –!

PEER GYNT. Blir der helg, når en dig ser?

Svar!

INGRID. Nej, men –

PEER GYNT. Hvad er så resten!

(vil gå.)

INGRID *(træder ivejen)*. Véd du, det er halsløs dåd,

hvis du sviger?

PEER GYNT. Får så være.

INGRID. Du kan vinde gods og ære,

hvis du taer mig –

PEER GYNT. Har ej råd.

INGRID *(brister i gråd)*. O, du lokked –!

PEER GYNT. Du var villig.

INGRID. Trøstløs var jeg!

PEER GYNT. Jeg var yr.

INGRID *(truende)*. Ja, men boden blir dig dyr!

PEER GYNT. Dyrest bod får kaldes billig.

INGRID. Står du fast ved dit?

PEER GYNT. Som sten.

INGRID. Godt; så se da, hvem som vinder!

(går nedover.)

PEER GYNT *(tier en stund; med et skriger han)*:

Djæveln stå i alt, som minder!

Djæveln stå i alle kvinder!

INGRID *(drejer hovedet og råber hånligt op)*. Uden én!

PEER GYNT. Ja; uden én.

(de går hver sin vej.)

*(Ved et fjeldvand; det er blødt og myrlændt omkring. Et uvejr
trækker op.)*

*(Åse, fortvivlet, råber og ser sig om til alle sider. Solvejg har
ondt for at holde skridt med hende. Indflytterfolkene og Helga et
stykke bagefter.)*

ÅSE *(fægter med armene og river sig i håret)*. Alting er imod mig
med vredens vælde!

Himmel og vand og de stygge fjelde!

Himlen vælter skodde for at forville ham!

Det lumske vand vil ved livet skille ham!

Fjeldene vil slå ham med skred og rap; –

og så menneskene! De er ude på drab!

Nej-Gud om de skal! Jeg kan ikke miste ham!

O, den bytting; at fanden skulde friste ham!

(vender sig til Solvejg.)

Ja, er det ikke rent utænkeligt sligt? –

Han, som stødt foer med løgn og digt; –

han, som bare i munden var stærk;

han, som aldrig har prøvet et dugeligt værk; –

han –! En kunde både græde og le! –

O, vi holdt sammen i nød og ve.

Ja, for du skal vide, manden min drak,

foer bygden rundt med dårskab og snak,

ødte og trådte vor velstand under fod.

Og imens sad jeg og Vesle-Peer hjemme.

Vi vidste ikke bedre råd, end at glemme;

for det falder mig så svært at stå rigtig imod.

Det er så fælt at se skæbnen under øjne;

og så vil en jo gerne ryste sorgerne af sig,

og prøve som bedst at skyde tankerne fra sig.

En bruger brændevin, en anden bruger løgne;

å, ja! så brugte vi eventyr

om prinser og trolde og alleslags dyr.

Om bruderov med. Men hvem kunde tænkt,

de fandens rægler skulde i ham hængt?

(forfærdet igen.)

Hu, for et skrig! Det er nøkken eller draugen!

Peer! Peer! – Deroppe på haugen –!

(løber op over en liden højde og ser over vandet. Indflytterfolkene kommer til.)

ÅSE. Ikke spor at se!

MANDEN *(stille)*. Det er værst for ham.

ÅSE *(grædende)*. Ak, min Peer! Mit fortabte lam!

MANDEN *(nikker mildt)*. Ja, rigtig. Fortabt.

ÅSE. Nej, snak ikke slig!

Han er så glup. Der er ingen ham lig.

MANDEN. Du dårlige kvinde!

ÅSE. Å-ja, å-ja;

jeg er dårlig; men gutten er bra!

MANDEN *(altid dæmpet og med milde øjne)*. Hans sind er forhærdet; hans sjæl er tabt.

ÅSE *(angst)*. Nej, nej da! Så hård er Vorherre knapt!

MANDEN. Tror du han kan for sin syndegæld sukke?

ÅSE *(ivrig)*. Nej, men han kan ride i luften på bukke!

KONEN. Kors, er I gal?

MANDEN. Hvad siger I, moer?

ÅSE. Ingen gerning er ham for stor.

I skal se, får han bare leve så længe –

MANDEN. Bedst var det, I så ham i galgen hænge.

ÅSE *(skriger)*. Kors i Jesu navn!

MANDEN. Under mestermands hænder

tør ske, at hans sind sig til anger vender.

ÅSE *(fortumlet)*. Å, I snakker mig snart i svime!

Vi må finde ham!

MANDEN. Frelse hans sjæl.

ÅSE. Og krop!

Sidder han i myren, må vi drage ham op;

er han bergtagen, må vi efter ham kime.

MANDEN. Hm! – Her er fævej –

ÅSE. Gud lønne jer rigt,

at I hjælper mig tilrette!

MANDEN. Det er kristenpligt.

ÅSE. Tvi; da er de hedninger, alle de andre!

Der var ikke én, som med vilde vandre –

MANDEN. De har kendt ham for godt.

ÅSE. Han var dem for gild!

(vrider hænderne.)

Og tænk, – og tænk, hans liv står på spil!

MANDEN. Her er spor af mandefod.

ÅSE. Her må vi lede;

MANDEN. Under sæteren vor vil vi flokken sprede.

(han og konen går foran.)

SOLVEJG *(til Åse)*. Fortæl mig lidt mere.

ÅSE *(tørre øjnene)*. Om sønnen min?

SOLVEJG. Ja; –

alting!

ÅSE *(smiler og knejser med nakken)*. Alting? – Træt blev du da!

SOLVEJG. Før blir I træt af talen at føre,

end jeg af at høre.

(Lave trælose højder opunder fjeldvidden; tinder længere borte. Skyggerne falder lange; det er sent på dagen.)

PEER GYNT *(kommer i fuldt sprang og standser i bakken)*. Hele sognet er efter i flok!

De har væbnet sig både med rifle og stok.

Fremst kan en høre Hægstadgubben tude. –

Nu spørges det vidt, at Peer Gynt er ude!

Det er noget andet end at baske med en smed!

Det er liv! En blir bjørn i hvert et led.

(slår om sig og springer ivejret.)

Bryde, vælte, stemme fossen imod!

Slå! Rykke furuen op med rod!

Det er liv! Det kan både hærde og højne!

Til helved med alle de vasne løgne!

TRE SÆTERJENTER *(løber over bakkerne, skrigende og syngende)*.

Trold i Valdfjeldet! Bård og Kåre!

Troldpak! Vil I sove i armene vore?

PEER GYNT. Hvem skriger I efter?

JENTERNE. Efter trold! Efter trold!

FØRSTE JENTE. Trond! Far med lempe!

ANDEN JENTE. Bård! Far med vold!

TREDJE JENTE. I sælet står alle koverne tomme!

FØRSTE JENTE. Vold er lempe!

ANDEN JENTE. Og lempe er vold!

TREDJE JENTE. Fattes der gutter, en leger med trold!

PEER GYNT. Hvor er gutterne da?

ALLE TRE *(skoggerleende)*. De kan ikke komme!

FØRSTE JENTE. Min kaldte mig både for kærest og frænke.

Nu er han gift med en halvgammel enke.

ANDEN JENTE. Min mødte en tatertøs nord i lien.

Nu traver de to på fantestien.

TREDJE JENTE. Min tog løsungen vor afdage.

Nu står hans hoved og griner på en stage.

ALLE TRE. Trond i Valdfjeldet! Bård og Kåre!

Troldpak! Vil I sove i armene vore?

PEER GYNT *(står med et spring imellem dem)*. Jeg er tre hoders trold, og tre jenters gut!

JENTERNE. Er du slig karl, du?

PEER GYNT. I får dømme til slut!

FØRSTE JENTE. Til sælet! Til sælet!

ANDEN JENTE. Vi har mjød!

PEER GYNT. Lad den flomme!

TREDJE JENTE. Denne lørdagsnat skal ingen kover stå tomme!

ANDEN JENTE *(kysser ham)*. Han gnistrer og sprutter som glohede jernet.

TREDJE JENTE *(ligeså)*. Som barneøjne fra svarteste tjernet.

PEER GYNT *(danser i flokken)*. Hugen sturen og tanken kåd. I øjet latter; i halsen gråd!

JENTERNE *(gør lange næser mod bergnuterne, skriger og synger)*.

Trond i Valdfjeldet! Bård og Kåre!

Troldpak! – Fik I sove i armene vore?

(de danser bortover højderne med Peer Gynt imellem sig.)

(Mellem Ronderne. Solnedgang. Skinnende snetoppe rundt om.)

PEER GYNT *(kommer yr og forvildet)*. Slot over slot sig bygger!

Hej, for en skinnende port!

Stå! Vil du stå! Det rygger

længer og længere bort!

Hanen på fløjen løfter

vingerne sine til flugt; –

alt blåner sig bort i kløfter,

og berget er låst og lukket. –

Hvad er det for stammer og rødder,

som vokser af åsens spræk?

Det er kæmper med hegrefodder!

Nu dåner de også væk.

Det vimrer, som regnbustrimer;
 det skær mig i sind og syn.
 Hvad er det, som langvejs kimer?
 Hvad vægt på mit øjenbryn!
 Hu, hvor det værker i panden.
 En brændende glohed ring –!
 Jeg kan ikke mindes, hvem fanden
 der brændte mig den omkring!
(segner ned.)
 Flugt over Gendin-eggen.
 Digt og forbandet løgn?
 Opovert bratteste væggen
 med bruden, – og drukken et døgn;
 jaget af høg og af gjenter,
 truet af trold og sligt,
 turet med galne jenter; –
 løgn og forbandet digt!
(stirrer længe opad.)
 Der sejler to brune ørne.
 Mod sør går de vilde gæs.
 Og her skal jeg traske og tørne
 i mudder og søl tilknæs!
(springer ivejret.)
 Jeg vil med! Jeg vil vaske mig ren i
 de hvasseste vindes bad!
 Jeg vil højt! Jeg vil dukke mig vén i
 det skinnende døbefad!
 Jeg vil ud over sæterbøen;
 jeg vil ride mig skær tilsinds;
 jeg vil fram over salte sjøen,
 og højt over Engellands prins;
 Ja, glan kun, I unge jenter;
 min færd kommer ingen ved;
 det er ikke gavn at I venter –!
 Jo, kanske jeg svipper derned. –
 Hvad nu da? De brune ørne –?
 Jeg mener fanden dem tog! –
 Der rejser sig gavlens hjørne;
 det højnes i hver en krog;
 det vokser sig op af gruset; –
 se, porten vidåben står!
 Ha, ha, nu kender jeg huset;
 det er farfars nybygte gård!
 Væk er de gamle klude;
 væk gærden, som stod for fald.
 Det glittrer fra hver en rude;
 der er lag i den store sal.
 Der hørte jeg provsten klaske
 med knivstryggen mod sit glas; –
 der slængte kaptejnen sin flaske,
 så spejlvæggen sprak i knas. –
 Lad ødes; lad gå tilspilde!
 Ti, moer; det er lige fedt!
 Den rige Jon Gynt holder gilde;
 Hurra for den gyntske æt!
 Hvad er det for ståk og stønnen?
 Hvad er det for skrig og skrål?
 Kaptejnen råber på sønnen;
 å, provsten vil drikke min skål.
 Ind da, Peer Gynt, til dommen;

den lyder i sang og klang:
 Peer Gynt, af stort est du kommen,
 og til stort skalst du vorde engang!
*(springer fremad, men render næsen mod et bergstykke, falder
 og blir liggende.)*

*(En lid med store susende løvtræer. Stjerner blinker gennem
 løvet; fugle synger i trætoppene.)*
*(En grønklædt kvinde går i liden. Peer Gynt følger efter under
 alleslags forelskede fagter.)*

DEN GRØNKLÆDTE *(standser og vender sig)*. Er det sandt?
 PEER GYNT *(skærer med fingeren over struben)*. Så sandt, som
 jeg heder Peer; –
 så sandt, som du er en dejlig kvinde!
 Vil du ha'e mig? Du skal se, hvor fint jeg mig ter;
 du skal hverken træde væven eller spinde.
 Mad skal du få, så du er færdig at sprække.
 Aldrig skal jeg dig i håret trække –
 DEN GRØNKLÆDTE. Ikke slå mig heller!
 PEER GYNT. Nej, var det ligt?
 Vi kongssønner slår ikke kvindfolk og sligt.
 DEN GRØNKLÆDTE. Er du kongssøn?
 PEER GYNT. Ja.
 DEN GRØNKLÆDTE. Jeg er Dovrekongens datter.
 PEER GYNT. Er du det? Se, se; det træffer jo godt.
 DEN GRØNKLÆDTE. Inde i Ronden har faer min sit slot.
 PEER GYNT. Da har moer min et større, såvidt jeg fatter.
 DEN GRØNKLÆDTE. Kender du faer min? Han heder kong
 Brose.
 PEER GYNT. Kender du moer min? Hun heder dronning
 Åse.
 DEN GRØNKLÆDTE. Når faer min er sindt, så sprækker
 fjelde.
 PEER GYNT. De raper, bare moer min taer på at skælde.
 DEN GRØNKLÆDTE. Faer min kan spænde under højeste
 hvælven.
 PEER GYNT. Moer min kan ride gennem strideste elven.
 DEN GRØNKLÆDTE. Har du anden klædning, end de fillerne
 der?
 PEER GYNT. Hå, du skulde se mine søndagsklær!
 DEN GRØNKLÆDTE. Jeg går til hverdags i guld og silke.
 PEER GYNT. Det tykkes dog ligere stry og stilke.
 DEN GRØNKLÆDTE. Ja, der er ét, du må komme ihug;
 så er nu Rondefolkets skik og brug:
 tvefold laget er alt vort eje.
 Kommer du frem til min faders gård,
 tør det hælde sig let, at du er påveje
 til at tro, du i styggeste stenrosen står.
 PEER GYNT. Ja, er det ikke akkurat sligt hos os?
 Alt guld det vil tykkes dig rusk og bos?
 og kanske vil du tro, hver glitrende rude
 er en bylt af gamle hoser og klude.
 DEN GRØNKLÆDTE. Svart tykkes hvidt, og stygt tykkes
 vent.
 PEER GYNT. Stort tykkes lidt, og skident tykkes rent!
 DEN GRØNKLÆDTE *(falder ham om halsen)*. Ja, Peer, så ser jeg,
 vi to passer sammen!
 PEER GYNT. Som benet og brogen; som håret og kammen.
 DEN GRØNKLÆDTE *(råber bort i liden)*. Brudehest! Brudehest!
 Kom, brudehesten min!

(En kæmpestor gris kommer løbende med en tougstump til grime og en gammel sæk til sadel. Peer Gynt svinger sig op og tager den grønklædte foran sig.)

PEER GYNT. Hejsan! Vi skal stryge gennem Rondeporten ind!

Rap dig, rap dig, min ganger god!

DEN GRØNKLÆDTE (*kælen*). Ak, nylig gik jeg så stur og mod –

Nej, en véd aldrig hvad der kan hændes!

PEER GYNT (*prygler grisen og traver afsted*). På ridestellet skal storfolk kendes!

(Dovregubbens kongshal. Stor forsamling af hoftrollede, tomtegubber og hougmand. Dovregubben i højsædet med krone og spir. Hans børn og nærmeste slægtninge til begge sider. Peer Gynt står for ham. Stærk røre i salen.)

HOFTROLDENE. Slagt ham! Kristenmands søn har dåret Dovregubbens veneste mø!

EN TROLDUNGE. Må jeg skære ham i fingren?

EN ANDEN TROLDUNGE. Må jeg rive ham i håret?

EN TROLDJOMFRU. Hu, hej, lad mig bide ham i låret!

TROLDHEKS (*med en slev*). Skal han lages til sod og sø?

EN ANDEN TROLDHEKS (*med retterkniv*). Skal han steges på spid eller brunes i gryde?

DOVREGUBBEN. Isvand i blodet!

(vinker sine fortrolige nærmere til sig.)

Lad os ikke skryde.

Vi er gået tilgæters i de senere år;

vi véd ikke mer om det ramler eller står,

og folkehjælp skal en ikke fra sig skyde.

Desuden er gutten fast uden lyde,

og stærkbygget med, såvidt jeg ser.

Sandt nok, han har kun et eneste hode;

men datter min har jo heller ikke fler.

Tre hoders trolde går rent af mode;

selv tvehoder får en knapt øje på,

og de hoder er endda kun så som så.

(til Peer Gynt.)

Altså, det er min datter, du kræver?

PEER GYNT. Din datter og riget i medgift, ja.

DOVREGUBBEN. Det halve får du, imens jeg lever, og det andet halve, når jeg engang falder fra.

PEER GYNT. Det er jeg nøjd med.

DOVREGUBBEN. Ja, stop, min gut! –

du har også nogle tilsagn at give.

Brydes ét af dem, er hele pagten brudt,

og du slipper ikke herfra ilive.

For det første må du love, at du aldrig ændser

hvad der ligger udenfor Rondernes grænser;

dag skal du sky, og dåd og hver lysbar plet.

PEER GYNT. Får jeg kaldes for konge, så holdes det let.

DOVREGUBBEN. Dernæst, – nu vil jeg i kløgt dig prøve –

(rejser sig i sædet.)

DET ÆLDSTE HOFTROLD (*til Peer Gynt*). Lad se, om du har

en visdomstand,

som kan Dovregubbens gådenødd kløve!

DOVREGUBBEN. Hvad er forskellen mellem trolde og mand?

PEER GYNT. Der er ingen forskel, så vidt jeg ser.

Stortrolde vil stege og småtrolde vil klore; –

ligeså hos os, hvis bare de turde.

DOVREGUBBEN. Sandt nok; vi er ens i det og mer.

Men morgen er morgen og kveld er kveld,

så forskel blir der nu lige vel. –

Nu skal du høre hvad det er for noget:

Derude, under det skinnende hvælv,

mellem mænd det heder: «Mand, vær dig selv!»

Herinde hos os mellem troldenes flok

det heder: «Trolde, vær dig selv – nok!»

HOFTROLDEN (*til Peer Gynt*). Øjner du dybden?

PEER GYNT. Det tykkes mig tåget.

DOVREGUBBEN. «Nok», min søn, det kløvende, stærke ord må stå i dit våbenmærke.

PEER GYNT (*river sig bag øret*). Nej, men –

DOVREGUBBEN. Det må, skal du her vorde herre!

PEER GYNT. Ja, skidt; lad gå; det er jo ikke værre –

DOVREGUBBEN. Dernæst må du lære at sætte pris

på vor jævne hjemlige levevis.

(han vinker: to trolde med svinehoveder, hvide nathuer, o. s. v. bringer mad og drikke.)

Koen giver kager og studen mjød;

spørg ej om den smager sur eller sød;

hovedsagen er, det får du ej glemme,

den er brygget herhjemme.

PEER GYNT (*støder sagerne fra sig*). Fanden med eders hjemlige drik!

Jeg vænner mig aldrig til landsens skik.

DOVREGUBBEN. Bollen følger med, og den er af guld.

Hvo guldbollen ejer, ham er datter min huld.

PEER GYNT (*grundende*). Der står jo skrevet: Du skal tvinge din natur; –

og i længden falder drikken vel mindre sur.

Lad gå!

(føjer sig.)

DOVREGUBBEN. Se, det er fornuftigt sagt.

Du spytter?

PEER GYNT. En får håbe på vanens magt.

DOVREGUBBEN. Dernæst må du kaste dine kristenmands-klæder;

thi det skal du vide til vort Dovres hæder:

her er alting fjeldvirket, ingenting fra dalen,

undtagen silkesløjfen yderst på halen.

PEER GYNT (*vred*). Jeg har ingen hale!

DOVREGUBBEN. Så kanst du få.

Hoftrold, bind ham min søndagshale på.

PEER GYNT. Nej, om du får! Vil I gøre mig til nar?

DOVREGUBBEN. Bejl aldrig til datter min med bagen bar.

PEER GYNT. Gøre mennesker til dyr!

DOVREGUBBEN. Min søn, du fejler;

jeg gør dig bare til en høvelig bejler.

Du skal få en brandgul sløjfe at bære,

og det gælder her for den højeste ære.

PEER GYNT (*betænksomt*). Der siges jo, mennesket er kun et fnug.

Og lidt får en lempes efter skik og brug.

Bind væk!

DOVREGUBBEN. Du est en medgørlig fyr.

HOFTROLDEN. Prøv nu, hvor fint du kan svanse og svinge!

PEER GYNT (*arrig*). Hå, vil I endnu til mere mig tvinge?

kræver I også min kristenmands-tro?

DOVREGUBBEN. Nej, den kan du gerne beholde i ro.
Troen går frit; den lægges ingen told på;
det er skorpen og snittet en skal kende et trold på.
Bare vi er ens i lader og klædsel,
kan du gerne kalde tro, hvad vi kalder rædsel.

PEER GYNT. Du er dog, de mange vilkår tiltrods,
mere rimelig karl, end en skulde frygte.

DOVREGUBBEN. Min søn, vi troldede er bedre end vort rygte;
det er også en forskel mellem jer og os. –
Dog, endt er gildets alvorlige del;
nu vil vi ører og øjne fryde.
Spillemø, frem! Lad Dovreharpen lyde!
Dansemø, frem! Træd Dovrehallens fjæl!
(*Spil og dans.*)

HOFTROLDDET. Hvad tykkes dig?

PEER GYNT. Tykkes, hm! –

DOVREGUBBEN. Tal uden frygte.
Hvad ser du?

PEER GYNT. Noget ustyggelig stygt.
Med kloven slår en bjeldeko et tarmestrængt spil.
I stuthoser tripper en purke dertil.

HOFTROLDENE. Æd ham!

DOVREGUBBEN. Husk, han har menneskesanser!

TROLDJOMFRUER. Hu, riv af ham både øre og øje!

DEN GRØNKLÆDTE (*grædende*). Huhu! Sligt må vi høre og
døje,

når jeg og søster min spiller og danser!

PEER GYNT. Åhå; var det dig? Lidt spøg i gildet,
det véd du, er aldrig så ilde ment.

DEN GRØNKLÆDTE. Tør du bande på det?

PEER GYNT. Både dansen og spillet
var, katten klore mig, rigtig pent.

DOVREGUBBEN. Det er underligt med den menneskeart;
den hænger i så mærkværdigt længe.

Får den i dyst med os en flænge,

sætter den vel ar, men den heles snart.

Min svigersøn er nu så føjelig som nogen;

villig har han kastet kristenmands-brogen,

villig har han drukket af mjødpokalen,

villig har han bundet bag på sig halen, –

så villig, kort sagt, til alt, hvad vi bad ham,

at trygt jeg tænkte, den gamle Adam

var engang for alle på porten jaget;

men se, med et har han overtaget.

Ja-ja, min søn, så må du i kur

mod denne hersens menneskenatur.

PEER GYNT. Hvad vil du gøre?

DOVREGUBBEN. I venstre øjet
jeg risper dig lidt, så ser du skævt;
men alt det du ser, tykkes gildt og gævt.

Så skærer jeg ud den højre ruden –

PEER GYNT. Er du drukken?

DOVREGUBBEN (*lægger nogle skarpe redskaber på bordet*). Her
ser du glasmestertøjet.

Spjeld skal du få, som den olme studen.

Da vil du skønne, hun er dejlig, bruden, –

og aldrig vil synet dit kverves, som før,

af trippende purker og bjeldekør –

PEER GYNT. Det er galmands snak!

DET ÆLDSTE HOFTROLD. Det er Dovregubbens tale;
han er den vise og du den gale!

DOVREGUBBEN. Tænk efter, hvor megen fortræd og plage
du kan fri dig for mellem år og dage.

Kom dog ihug, at synet er kilden
til grådens argende beske lud.

PEER GYNT. Sandt nok; og der står i huspostillen:
forarger dig øjet, så slå det ud.

Hør! Sig mig, når heles så synet igen
til menneskesyn?

DOVREGUBBEN. Ingensinde, min ven.

PEER GYNT. Nå, så! Ja, så siger jeg tak for mig.

DOVREGUBBEN. Hvad vil du udenfor?

PEER GYNT. Gå min vej.

DOVREGUBBEN. Nej, stop! Det er letvindt at slippe herind!
men udad går ikke Dovregubbens grind.

PEER GYNT. Du vil da ikke tvinge mig voldeligt?

DOVREGUBBEN. Hør nu, og vær fornøftig, prins Peer!

Du har gaver for troldskab. Ikke sandt, han ter
sig allerede nu så temmelig troldeligt?

Og trold vil du være?

PEER GYNT. Ja-Gud vil jeg så.

For en brud og et velskøttet rige på købet
kan jeg finde mig i at noget går i løbet.

Men alting i verden er der måde på.

Halen har jeg taget, det er ganske sandt;

men jeg kan vel få løst, hvad det hoftruld bandt;

brogen har jeg kastet; den var gammel og lappet;

men jeg kan vel igen få den på mig knappet.

Og sagtens kan jeg også få losset båden

for denne dovriske levemåden.

Jeg skal gerne sværge på, en ko er en mø;

en ed kan en altid jo æde i sig; –

men *det*, at vide, at en aldrig kan fri sig,

at en ikke som et skikkeligt menneske kan dø,

at gå som et bergtruld alle sine dage, –

dette her, at en aldrig kan træde tilbage,

som der står i bogen, *det* lægger du vind på;

men det er noget, som jeg aldrig går ind på.

DOVREGUBBEN. Nu bliver jeg, sandt for udyden, vred;

og da er jeg ikke til at gantes med.

Du dagblakke pilt! Véd du hvem jeg er?

Først så kommer du min datter for nær –

PEER GYNT. Det er løgn i din hals!

DOVREGUBBEN. Du må hende ægte.

PEER GYNT. Tør du sige mig på, at –?

DOVREGUBBEN. Hvad? Kan du nægte,

hun var i din attrå og i din begær?

PEER GYNT (*blæser*). Ikke andet? Hvem fanden hænger sig i
sligt?

DOVREGUBBEN. Mennesket blir sig dog altid ligt.

Ånden bekender I alle med kæverne;

dog agtes kun det, som kan fakkedes med næverne.

Så du mener, at attråen intet gælder?

Vent; du skal snart få syn for sagn –

PEER GYNT. Du fisker mig ikke med løgnens agn!

DEN GRØNKLÆDTE. Min Peer, du er faer før året hælder.

PEER GYNT. Luk op; jeg skal ud.

DOVREGUBBEN. I et bukkeskind

får du ungen efter dig.

PEER GYNT (*tørre sveden af sig*). Gid jeg var vågnet!
 DOVREGUBBEN. Skal han skikkes til kongsgården?
 PEER GYNT. Skik ham på sognet!
 DOVREGUBBEN. Godt, prins Peer; den sagen blir din.
 Men *den* ting er sikker, at gjort er gjort,
 item at din afkom vil vokse;
 sligt blandingskræ vokser urimelig fort –
 PEER GYNT. Gubbe, vær nu ikke strid som en okse;
 vær rimelig, jomfru! Tag mod forlig.
 Du skal vide, jeg er hverken prins eller rig; –
 og enten du så vil måle eller veje mig,
 kan du tro du vinder ikke stort ved at eje mig.
 (*Den grønklædte får ondt og bæres ud af troldepiger.*)
 DOVREGUBBEN (*ser en stund på ham med høj foragt; derpå siger han*):
 Hiv ham i knas mod bergvæggen, børn!
 TROLDUNGERNE. Å, faer, må vi først lege hubro og ørn!
 Ulvelegen! Gråmus og gloøjet kat!
 DOVREGUBBEN. Ja, men fort. Jeg er arrig og søvnig.
 Godnat!
 (*går.*)
 PEER GYNT (*jaget af troldeungerne*). Slip mig, djævelstøj!
 (*vil op gennem skorstenspiben.*)
 TROLDUNGERNE. Tomtegubber! Nisser!
 bid ham bag!
 PEER GYNT. Au!
 (*vil ned gennem kælderlemmen.*)
 TROLDUNGERNE. Stæng alle ridser!
 HÖFTROLDET. Hvor de morer sig, de små!
 PEER GYNT (*kæmpende med en liden troldeunge, som har bidt sig fast i hans øre*). Vil du slippe, dit skarn!
 HÖFTROLDET (*slår ham over fingrene*). Tag varsomt, slyngel,
 på et kongeligt barn!
 PEER GYNT. Et rottehul –!
 (*løber derhen.*)
 TROLDUNGERNE. Nissebroer! Det må du spærre!
 PEER GYNT. Den gamle var fæl; men de unge er værre!
 TROLDUNGERNE. Flæng ham!
 PEER GYNT. Ak; den der var liden, som en mus!
 (*løber om*)
 TROLDUNGERNE (*myldrer omkring ham*). Stæng gærde! Stæng
 gærde!
 PEER GYNT (*grædende*). Ak; var jeg en lus!
 (*falder om.*)
 TROLDUNGERNE. Nu i synet på ham!
 PEER GYNT (*begravet i trolldyngen*). Hjælp, moer, jeg dør!
 (*Kirkeklokker ringer langt borte.*)
 TROLDUNGERNE. Bjelder i fjeldet! Det er svartekjolens kør!
 (*Troldene flygter under bulder og hylende skrig. Hallen styrter sammen; alt forsvinder.*)
 (*Bælmørke.*)
 (*Peer Gynt høres at hugge og slå omkring sig med en stor gren.*)
 PEER GYNT. Giv svar! Hvem er du?
 (*En stemme i mørket.*)
 Mig selv.
 PEER GYNT. Af vejen!
 STEMMEN. Gå udenom, Peer! Den er stor nok, hejen.

PEER GYNT (*vil igennem på et andet sted, men støder imod*).
 Hvem er du?
 STEMMEN. Mig selv. Kan du sige det samme?
 PEER GYNT. Jeg kan sige hvad jeg vil; og mit sverd kan
 ramme!
 Agt dig! Hu, hej, nu falder det knusende!
 Kong Saul slog hundred; Peer Gynt slog tusende!
 (*slår og hugger.*)
 Hvem er du?
 STEMMEN. Mig selv.
 PEER GYNT. Det dumme svar
 kan du gemme; det gør ikke sagen klar.
Hvad er du?
 STEMMEN. Den store Bøjgen.
 PEER GYNT. Nå, så!
 Før var gåden svart; nu tykkes den grå.
 Af vejen, Bøjg!
 STEMMEN. Gå udenom, Peer!
 PEER GYNT. Igennem!
 (*slår og hugger.*)
 Han faldt!
 (*vil frem, men støder imod.*)
 Hå, hå! Er her fler?
 STEMMEN. Bøjgen, Peer Gynt! En eneste en.
 Det er Bøjgen, som er død, og Bøjgen, som fik mén.
 Det er Bøjgen, som er død, og Bøjgen, som lever.
 PEER GYNT (*kaster grenen*). Værget er troldsmurt; men jeg
 har næver!
 (*slår sig igennem.*)
 STEMMEN. Ja, lid på næverne; lid på kroppen.
 Hi-hi, Peer Gynt, så rækker du toppen.
 PEER GYNT (*kommer igen*). Atter og fram, det er lige langt; –
 ud og ind, det er lige trangt!
 Der er han! Og der! Og rundt om svingen!
 Ret som jeg er ude, står jeg midt i ringen. –
 Nævn dig! Lad mig se dig! Hvad er du for noget?
 STEMMEN. Bøjgen.
 PEER GYNT (*famler omkring*). Ikke dødt. Ikke levende.
 Slimet; tåget.
 Ingen skikkelse heller! Det er som at tørne
 i en dyng af knurrende halvågne bjørne!
 (*skriger.*)
 Slå fra dig!
 STEMMEN. Bøjgen er ikke gal.
 PEER GYNT. Slå!
 STEMMEN. Bøjgen slår ikke.
 PEER GYNT. Kæmp! Du skal!
 STEMMEN. Den store Bøjgen vinder uden at kæmpe.
 PEER GYNT. Var her bare en nisse, som kunde mig prikke!
 Var her bare så meget, som et årsgammelt trold!
 Bare noget at slås med. Men det er her ikke. –
 Nu snorker han! Bøjg!
 STEMMEN. Hvad godt?
 PEER GYNT. Brug vold!
 STEMMEN. Den store Bøjgen vinder alting med lempe.
 PEER GYNT (*bider sig i arme og hænder*). Klør og flængende
 tænder i kødet!
 Jeg må kende dryppet af mit eget blod.
 (*der høres som vingeslag af store fugle.*)
 FUGLESKRIG. Kommer han, Bøjg?

STEMMEN I MØRKET. Ja! fod for fod.
 FUGLESKRIG. Alle systre langt borte! Flyv frem til mødet!
 PEER GYNT. Skal du berge mig, jente, så gør det snart!
   Glan ikke ned for dig, lud og bøjet. –
   Spændebogen! Kyl ham den bent i øjet!
 FUGLESKRIG. Han vimrer!
 STEMMEN. Vi har ham.
 FUGLESKRIG. Systre! Skyd fart!
 PEER GYNT. For dyrt, at købe sig livet til
   for slig en times tærende spil.
   (synker sammen.)
 FUGLENE. Bølg, der stupte han! Tag ham! Tag ham!
   (Klokkeringning og salmesang høres langt borte.)
 BØJGEN *(svinder ind til intet og siger i et gisp):*
   Han var for stærk. Der stod kvinder bag ham.

(Solopgang. På fjeldet udenfor Åses sæterstue. Døren er stængt; alting øde og stille.)
(Peer Gynt ligger sovende udenfor sætervæggen.)
 PEER GYNT *(vågner, ser sig om med et sløvt og trægt øjekast. Han spytter).* Den, som havde sig en ramsaltet sild!
(spytter igen, i det samme ser han Helga, der kommer med en nistebomme.)
   Hå, unge, er du her? Hvad er det, du vil?
 HELGA. Det er Solvejg –
 PEER GYNT *(springer op).* Hvor er hun?

HELGA. Bag sætervæggen.
 SOLVEJG *(skjult).* Kommer du nær, så sætter jeg på sprang!
 PEER GYNT *(standser).* Kanske du er ræd, jeg skal ta'e dig i fang?
 SOLVEJG. Skam dig!
 PEER GYNT. Véd du, hvor jeg var inat? –
   Dovregubbens datter er efter mig, som klæggen.
 SOLVEJG. Da var det vel, der blev ringet med klokker.
 PEER GYNT. Peer Gynt er ikke den gut, de lokker. –
   Hvad siger du?
 HELGA *(grædende).* Å, hun taer benene fat!
   (løber efter.)
   Vent!
 PEER GYNT *(griber hende i armen).* Se her, hvad jeg har i lommen!
   En sølvknap, unge! Den skal du få,
   bare snak godt for mig!
 HELGA. Slip; lad mig gå!
 PEER GYNT. Der har du den.
 HELGA. Slip; der står nistebommen!
 PEER GYNT. Gud nåde dig, hvis du ej –!
 HELGA. Uf, du skræmmer mig!
 PEER GYNT *(spag; slipper hende).* Nej, jeg mente: bed, at hun ikke glemmer mig!
   (Helga løber.)

TREDJE AKT

(Dybt inde i barskogen. Gråt høstvejr. Snefald.)

(Peer Gynt står i skjortærmerne og fælder gavntømmer.)

PEER GYNT *(hugger på en stor furu med krogede grene)*. Å-ja, du er sejt, du gamle kall;

men det båder knapt, for du står for fald.

(hugger igen.)

Jeg ser nok, du har en ståltrådssærk; men jeg flænger den, jeg, var den aldrig så stærk. –

Ja, ja; du ryster din krogede arm; det er rimeligt nok, du er arg og harm; men lige fuldt så skal du i knæ –!

(bryder med engang tvert af.)

Løgn! Det er bare et gammelt træ.

Løgn! Det er ingen stålklædt knark; det er bare en furu med sprukken bark. –

Det er tungvindt arbejde at hugge tømmer; men fandenskab når en både hugger og drømmer. –

Det skal væk, dette her, – at stå i tågen og væve sig bort lyslevende vågen. –

Du er fredløs, gut! Du er jaget på skogen.

(hugger en stund ilsomt.)

Ja, fredløs, ja. Du har ikke moer til at bære frem maden og duge dit bord.

Vil du æde, gut, får du hjælpe dig selv, hente det råt fra skog og elv, spike dig tyri og nøre dig ild, stulle og stelle og lage det til.

Vil du klæde dig varmt, får du vejde rén; vil du mure dig hus, får du bryde sten;

vil du tømre det op, får du fælde stokken og bære den frem på din ryg til tråkken. –

(Øksen synker, han ser frem for sig.)

Gildt skal det bygges. Tårn og fløj skal der være på tagryggen hæv og høj.

Og så vil jeg snitte, til knap på gavlen, en havfrue, skabt som en fisk fra navlen.

Messing skal der være på fløjen og låsen.

Glas får jeg også se jeg kan få.

Fremmede folk skal undres på hvad det er, som skinner langt borti åsen.

(ler i harme.)

Helvedes løgn! Der var den igen.

Du er fredløs, gut!

(hugger hvast.)

En barktækt hytte

gør både i rusk og i frost sin nytte.

(ser opad træet.)

Nu står han og vagger. Så; bare et spænd!

Der stuper han skrås efter hele sin længde; – –

Det græsser i ungskogens mylr og mængde!

(giver sig til at kviste stammen; på engang lytter han og står stille med hævet økse.)

Der er nogen efter mig! – Nå, er du slig,

du Hægstadgubbe; – du farer med svig.

(dukker bag træet og kigger frem.)

En gut! Bare en. Han tykkes skræmt.

Han skotter omkring sig. Hvad har han gemt under trøjen? En sigd. Han standser og glytter, – lægger næven tilrette på en skigard-stav.

Hvad er det nu? Hvorfor står han og støtter –?

Uf da! Hug han ikke fingren af!

Hele fingren af! Han bløder, som en stud. –

Der sætter han på sprang med næven i en klud.

(rejser sig.)

Det er fanden til krop! En umistelig finger!

Helt af! Og det uden at nogen ham tvinger.

Håhå, nu mindes jeg –! Det er den eneste måde at fri sig fra kongens tjeneste.

Så er det. De vilde ham i krigen skikke;

og gutten, forstår sig, vilde nødig afsted –

Men hugge –? For altid skille sig ved –?

Ja, tænke det; ønske det; ville det med; – –

men gøre det! Nej; det skønner jeg ikke!

(ryster lidt med hovedet; så går han til sit arbejde igen.)

(En stue nede hos Åse. Alting er i uorden; kister står åbne; gangklæder ligger spredte omkring; en kat i sengen.)

(Åse og husmandskonen i travlt arbejde med at pakke sammen og lægge tilrette.)

ÅSE *(render til den ene side)*. Kari, hør her!

KONEN. Hvad godt?

ÅSE *(på den anden side)*. Hør her –!

Hvor ligger –? Hvor finder jeg –? Svar mig; hvor er –?

Hvad leder jeg efter? Jeg er som tullet!

Hvor er nøglen til kisten?

KONEN. I nøglehullet.

ÅSE. Hvad er det, som ramler?

KONEN. Det sidste læs

blir kørt til Hægstad.

ÅSE *(grædende)*. Jeg var tilfreds,

jeg selv blev kørt ud i den sorte kiste!

Å, hvad et menneske må tåle og friste!

Gud hjælpe mig nådig! Hele huset tømt!

Hvad Hægstadbonden levned, har lensmanden taget.

Ikke klæderne på kroppen engang blev vraget.

Tvi! Få de skam, som så hårdt har dømt!

(sætter sig på sengekanten.)

Både gård og grund er ude af ætten;

strid var den gamle; men stridere var retten; –

der var ikke hjælp og der var ikke nåde;

Peer var borte; ingen kunde mig råde.

KONEN. Her i stuen får I dog sidde til jer død.

ÅSE. Ja; katten og jeg, vi får nådsensbrød!

KONEN. Gud bedre jer, moer; han, Peer, blev jer dyr.

ÅSE. Peer? Jeg mener, du er ørsk og yr!
 Ingrid kom jo velberget hjem tilslut.
 Det var ligest, de havde holdt sig til fanden; –
 han er brotsmanden, han, og ingen anden;
 den styggen fristed min stakkars gut!

KONEN. Var det ikke bedst, der gik bud efter presten?
 Det står værre til, end I måske tror.

ÅSE. Efter presten? Å jo, jeg mener det næsten.
(farer op.)
 Men nej–Gud om jeg kan! Jeg er guttens moer;
 jeg får hjælpe; det er ikke mer end jeg pligter;
 lage det som bedst, når de andre svigter.
 Denne kuften har de skænkt ham. Den får jeg lappe.
 Gud give, jeg også turde skindfellen nappe!
 Hvor er hoserne?

KONEN. Der, blandt det andet skrammel.

ÅSE *(roder om)*. Hvad finder jeg her? Å nej, en gammel
 støbe-ske, Kari! Med den har han leget
 knappestøber, smeltet og formet og præget.
 Engang her var gilde, kom ungen ind
 og bad sin faer at få en klump tin.
 Ikke tin, sa'e Jon, men kong Kristians mynt;
 sølv; det skal mærkes, du er søn til Jon Gynt;
 Gud forlade ham, Jon; men han var nu fuld,
 og da ændsed han hverken tin eller guld.
 Her er hoserne. Å, der er hul i hul;
 de må stoppes, Kari!

KONEN. Jeg mener, det trængs.

ÅSE. Når det er gjort, får jeg komme tilsens;
 jeg kender mig så skral og så ussel og klemt –
(glad.)
 To uldskjorter, Kari; – dem har de glemt!

KONEN. Ja, rigtig har de det.

ÅSE. Det træffer sig nemt.
 Den ene kan du tilside lægge.
 Eller hør; jeg mener, vi tær dem begge; –
 den, han har på, er så slidt og tynd.

KONEN. Men kors, moer Åse, det er visst synd!

ÅSE. Å ja; men du véd nok, presten forkynder
 nåde for den og de andre synder.

*(Udenfor en nybyggerhytte i skogen. Rensdyrhorn over døren.
 Sneen ligger høj. Det er i mørkningen.)
 (Peer Gynt står udenfor døren og slår en stor trælås fast.)*

PEER GYNT *(ler imellemstunder)*. Lås må der være; lås, som
 kan binde
 døren for troldtøj, og mand og kvinde.
 Lås må der være; lås, som kan lukke
 for alle de arrige nissebukke. –
 De kommer med mørket; de klapper og banker;
 luk op, Peer Gynt, vi er snygge, som tanker!
 Under sengen vi pusler, i asken vi rager,
 gennem piben vi rusler som gloende drager.
 Hi–hi! Peer Gynt; tror du spiger og planker
 kan stænge for arrige nissebuktanker?
*(Solvejg kommer på skier fremover moen; hun har et
 kastetørklæde over hovedet og et knytte i hånden.)*

SOLVEJG. Gud signe dit arbejd. Du får ikke vrage mig.
 Budsendt jeg kommer, og så får du tage mig.

PEER GYNT. Solvejg! Det er ikke –! Jo, det er! –
 Og du blir ikke ræd for at komme så nær!

SOLVEJG. Bud har du skicket med Helga lille;
 flere kom efter med vind og i stille.
 Bud bar din moer i alt hun fortalte,
 bud, som yngled, da drømmene dalte.
 Nætterne tunge og dagene tomme
 bar mig det bud, at nu fik jeg komme.
 Det blev som livet var sluknet dernede;
 jeg kunde ikke hjertefyldt le eller græde.
 Jeg vidste ikke trygt, hvad sind du åtte;
 jeg vidste kun trygt, hvad jeg skulde og måtte.

PEER GYNT. Men faer din?

SOLVEJG. På hele Guds vide jord
 har jeg ingen at kalde for faer eller moer.
 Jeg har løst mig fra alle.

PEER GYNT. Solvejg, du vene, –
 for at komme til mig?

SOLVEJG. Ja, til dig alene;
 du får være mig alt, både ven og trøster.
(i gråd.)
 Værst var det at slippe min lille syster; –
 men endda værre at skilles fra faer;
 men værst ifra den, som ved brystet mig bar; –
 nej, Gud forlade mig, værst får jeg kalde
 den sorg at skilles fra dem alle, – alle!

PEER GYNT. Og kender du dommen, som blev læst ivår?
 den skiller mig både ved arv og gård.

SOLVEJG. Mener du vel at for arv og eje
 jeg skilte mig fra alle de kares veje?

PEER GYNT. Og véd du forliget? Udenfor skogen
 tør de fakke mig frit, om jeg træffes af nogen.

SOLVEJG. På skier har jeg rendt; jeg har spurgt mig frem;
 de fritted, hvor jeg skulde; jeg svarte: jeg skal hjem.

PEER GYNT. Så væk med både spiger og planker!
 Nu trænges ingen stængsel mod nissebuktanker.
 Tør du gå ind for at leve med skytten,
 så véd jeg der kommer vigsel over hytten.
 Solvejg! Lad mig se på dig! Ikke for nær!
 Bare se på dig! Nej, hvor du er lys og skær!
 Lad mig løfte dig! Nej, hvor du er fin og let!
 Får jeg bære dig, Solvejg, blir jeg aldrig træt!
 Jeg skal ikke smudse dig. Med strakte arme
 skal jeg holde dig ud fra mig, du vene og varme!
 Nej, hvem skulde tænkt, at jeg kunde dig drage –;
 å, men jeg har længtes både nætter og dage.
 Her skal du se, jeg har tømret og bygt; –
 det skal ned igen, du; her er ringt og stygt –

SOLVEJG. Ringt eller gildt, – her er efter mit sind.
 Så let kan en puste mod den strygende vind.
 Dernede var det klummert; en kendte sig klemt;
 det er halvvejs *det*, som har fra bygden mig skræmt.
 Men her, hvor en hører furuen suse, –
 for en stilhed og sang! – her er jeg tilhuse.

PEER GYNT. Og véd du det visst? For alle dine dage?

SOLVEJG. Den vej, jeg har trådt, bær aldrig tilbage.

PEER GYNT. Så har jeg dig! Ind! Lad mig se dig i stuen!
 Gå ind! Jeg skal hente tyri til gruen;
 lunt skal det varme og bjart skal det lyse,
 blødt skal du sidde og aldrig skal du fryse.

(han lukker op; Solvejg går ind. Han står en stund stille, da ler han højt af glæde og springer ivejret.)

PEER GYNT. Min kongsdatter! Nu er hun funden og vunden!

Nej! Nu skal kongsgården tømres fra grunden!
(han griber øksen og går bortover; idetsamme træder en gammelagtig kvinde i en fillet grøn stak ud af holtet; en styg unge med en ølbolle i hånden halter efter og holder hende i skørtet.)

KVINDEN. Godkveld, Peer Rapfod!

PEER GYNT. Hvad godt? Hvem der?

KVINDEN. Gamle venner, Peer Gynt! Min stue ligger nær. Vi er grandfolk.

PEER GYNT. Så? Det er mer, end jeg véd.

KVINDEN. Alt som hytten din bygtes, bygte min sig med.

PEER GYNT *(vil gå)*. Jeg har bråhast –

KVINDEN. Det har du altid, gut; men jeg trasker nu efter og råker dig tilslut.

PEER GYNT. I mistær jer, moer!

KVINDEN. Jeg har før så gjort; jeg gjorde så dengang du lofte så stort.

PEER GYNT. Jeg lofte –? Hvad fanden er det for snak?

KVINDEN. Har du glemt den kveld, du hos faer min drak? Har du glemt –?

PEER GYNT. Jeg har glemt, hvad jeg aldrig har vidst.

Hvad rører du om? Når mødtes vi sidst?

KVINDEN. Vi mødtes sidst, da vi mødtes først.
(til ungen.)

Byd faer din drikke; jeg mener han er tørst.

PEER GYNT. Faer? Er du drukken? Kalder du ham –?

KVINDEN. Du kan vel kende grisen på skindet!

Har du øjne? Kan du ikke se, han er lam på skanken, som du er lam på sindet?

PEER GYNT. Vil du bilde mig ind –?

KVINDEN. Vil du vringle dig bort –

PEER GYNT. Denne langbente ungen –!

KVINDEN. Han er vokset fort.

PEER GYNT. Tør du, dit trolldryne, lægge mig ud –?

KVINDEN. Hør nu, Peer Gynt; du er grov, som en stud!
(grædende.)

Hvad kan jeg for, at jeg ikke er vakker, som dengang du lokked mig i lider og bakker? I høst, da jeg fødte, holdt fanden om min ryg, og så er det rimeligt nok en blir styg. Men dersom du vil se mig så vén, som før, skal du bare vise jenten derinde på dør, jage hende ud af sindet og synet; – gør så, kære vennen min, så mister jeg trynet!

PEER GYNT. Vig fra mig, din trolldheks!

KVINDEN. Ja, se, om jeg gør!

PEER GYNT. Jeg skal slå dig i skallen –!

KVINDEN. Ja; prøv, om du tør?

Ho-ho, Peer Gynt, jeg kan stå for slag! Jeg kommer igen hver evige dag. Jeg glytter på døren, ser ind til jer begge. Sidder du med jenten på bænkefjæl, – blir du kælen, – Peer Gynt, – vil du lege og dægge, – sætter jeg mig hos og kræver min del. Hun og jeg vi skal bytte og skifte dig. Far vel, kære gutten min, imorgen kan du gifte dig!

PEER GYNT. Din helvedes mare!

KVINDEN. Men det er s'gu sandt!

Ungen får du fostre, din fodlette fant!

Vesle-fanden, vil du til faer din?

UNGEN *(spytter på ham)*. Tvi!

Jeg skal hugge dig med øksen; bare bi, bare bi!

KVINDEN *(kysser ungen)*. Å nej, for hoved, der sidder på den krop!

Du blir faer din op af dage, når du engang vokser op!

PEER GYNT *(stamper)*. Gid I var så langt –!

KVINDEN. Som vi nu er nær?

PEER GYNT *(knuger hænderne)*. Og alt dette –!

KVINDEN. Bare for tanker og begær!

Det er synd i dig, Peer!

PEER GYNT. Værst for en anden! –

Solvejg, mit reneste, skæreste guld!

KVINDEN. Å ja; det svier til de skyldfri, sa'e fanden, moer hans gav ham hug, for faer hans var fuld!
(hun trasker ind i holtet med ungen, som kaster ølbollen efter ham.)

PEER GYNT *(efter en lang taushed)*. Gå udenom, sa'e Bøjgen. En får så her. –

Der faldt kongsgården min med bråk og rammel!

Det slog mur om hende, jeg var så nær;

her blev stygt med et, og min glæde blev gammel. –

Udenom, gut! Der finds ikke vej

tvers igennem dette til hende fra dig.

Tvers igennem? Hm, der skulde dog findes.

Der står noget om anger, hvis ret jeg mindes.

Men hvad? Hvad står der? Jeg har ikke bogen,

har glemt det meste, og her er ikke nogen

retledning at få i vilde skogen. –

Anger? Så skulde der kanske gå år,

før jeg vandt mig igennem. Det liv blev magert.

Slå sonder, hvad skært er, og vent og fagert,

og klinke det ihob af stumper og skår?

Sligt går med en fele, men ikke med en klokke.

Der, det skal grønnes, får en ikke trække.

Men det var jo en løgn med det heksetryne!

Nu er alt det styggetøj ude af syne. –

Ja; ude af syne, men ikke af sind.

Smygende tanker vil følge mig ind.

Ingrid! Og de tre, som på hougene sprang!

Vil de også være med? Med skrat og harme

kræve, som hun, at krystes i fang,

løftes varligt og vent på strakte arme?

Udenom, gut; var armen så lang,

som furuens lægg eller granens stang, –

jeg mener, jeg løfted hende endda for nær,

til at sætte hende fra mig menløs og skær. –

Jeg får udenom dette på sæt og vis,

så det hverken blir vinding eller forlis.

En får skyde sligt fra sig og få det glemt –

(går nogle skridt mod hytten, men standser igen.)

Gå ind efter dette? Så styg og skæmt?

Gå ind med alt det trolldskab i følge?

Tale, og dog tie; skrifte, og dog dølge –?

(kaster øksen fra sig.)

Det er helgedagskveld. At stævne til møde, slig, som jeg nu er, var kirkebrøde.

SOLVEJG (*i døren*). Kommer du?

PEER GYNT (*halvhøjt*). Udenom!

SOLVEJG. Hvad?

PEER GYNT. Du får vente.

Her er mørkt, og jeg har noget tungt at hente.

SOLVEJG. Bi; jeg skal hjælpe; vi byrden skal dele.

PEER GYNT. Nej, stå der du står! Jeg får bære det hele.

SOLVEJG. Men ikke for langt, du!

PEER GYNT. Vær tålsom, jente;

langt eller kort, – du får vente.

SOLVEJG (*nikker efter ham*). Ja, vente!

(*Peer Gynt går bortover skogstien. Solvejg bliver stående i den åbne halvdør.*)

(*Åses stue. Aften. En stok-ild brænder og lyser på skorstenen.*

Katten på en stol ved sengefoden.)

(*Åse ligger i sengen og famler urolig omkring på spredet.*)

ÅSE. Nej, Herregud, kommer han ikke?

Det dryger så inderlig langt.

Jeg har ikke bud at skikke;

og sige ham har jeg så mangt.

Her er ikke stunder at miste!

Så bråt! Hvem skulde det tænkt!

Åse, dersom bare jeg vidste

jeg ikke har holdt ham for strængt!

PEER GYNT (*kommer*). Godkveld!

ÅSE. Vorherre dig glæde!

Så kom du da, kære min gut!

Men hvor tør du færdes hernede?

Her er jo dit liv forbrudt.

PEER GYNT. Å, livet får være det samme.

Jeg måtte nu se hened.

ÅSE. Ja, nu står Kari tilskamme;

og jeg kan gå bort i fred!

PEER GYNT. Gå bort? Hvad er det du snakker?

Hvor er det du agter dig hen?

ÅSE. Ak, Peer, det mod enden lakker;

jeg har ikke langt igen.

PEER GYNT (*vrider på sig og går opover gulvet*). Se så! Fra det

tunge jeg render;

jeg mente, jeg *her* var fri –!

Er du kold på fødder og hænder?

ÅSE. Ja, Peer; det er snart forbi. –

Når du ser mine øjne briste,

må du lukke dem varligt til.

Og så får du sørge for kiste;

men, kære, lad den bli gild.

Å nej, det er sandt –

PEER GYNT. Ti stille!

Tidsnok at tænke på sligt.

ÅSE. Ja ja.

(*ser uroligt om i stuen.*)

Her ser du det lille

de levned. Det er dem ligt.

PEER GYNT (*med et vrid*). Nu igen!

(*hårdt*).

Jeg véd, jeg har skylden.

Hvad gavner, jeg mindes derom?

ÅSE. Du! Nej, den fordømte fylden,

fra den var det ulykken kom!

Kære gutten min, du var jo drukken;

da véd en ej selv hvad en gør;

og så havde du redet på bukken;

det var rimeligt nok, du var yr!

PEER GYNT. Ja, ja; lad den ræglen fare.

Lad fare den hele sag.

Hvad tungt er, det vil vi spare

til siden – en anden dag.

(*sætter sig på sengekanten.*)

Nu, moer, vil vi sammen snakke;

men bare om løst og fast, –

og glemme det vrangle og skakke,

og alt, som er sårt og hvast. –

Nej, se da; den gamle katten;

så den er ilive endnu?

ÅSE. Den bær sig så stygt om natten;

du véd, hvad det varsler, du!

PEER GYNT (*afbøjende*). Hvad er her for nyt i bygden?

ÅSE (*smilende*). De siger, her findes etsteds

en jente, som stunder mod højden –

PEER GYNT (*hurtigt*). Mads Moen, slår han sig tilfreds?

ÅSE. De siger, hun har ikke øre

for begge de gamles gråd.

Du skulde dog indom høre; –

du, Peer, vidste kanske råd –

PEER GYNT. Men smeden, hvor er han havnet?

ÅSE. Å ti med den skidne smed.

Jeg vil heller sige dig navnet

på hende, jenten, du véd –

PEER GYNT. Nej, nu vil vi sammen snakke, –

men bare om løst og fast,

og glemme det vrangle og skakke,

og alt, som er sårt og hvast.

Er du tørst? Skal jeg hente dig drikke?

Kan du strække dig? Sengen er stut.

Lad mig se; – ja, mener jeg ikke

det er sengen, jeg lå i som gut?

Kan du mindes, hvor tidt om kvelden

du sad for min sengestok

og bredte over mig fellen,

og sang både stev og lok?

ÅSE. Ja, minds du! Så legte vi slæde,

når faer din i langfart foer.

Fellen var karmesprede

og gulvet en islagt fjord.

PEER GYNT. Ja, men det allerbedste, –

moer, kan du minds det med? –

det var dog de glupe heste. –

ÅSE. Ja, mener du ikke jeg véd –?

Det var Karis kat vi fik låne;

den sad på en kubbestol –

PEER GYNT. Til slottet vestenfor måne

og slottet østenfor sol,

til Soria-Moria-slottet,

gik vejen både højt og lavt.

En kæp, som vi fandt i kottet,

du brugte til svøbeskaft.

ÅSE. Der fremme i dumpen jeg knejste –

PEER GYNT. Jo, jo; du gav tømme løs,

og vendte dig, jævnt som vi rejste,

og spurgte mig om jeg frøs.
 Gud signe dig, gamle styggen, –
 du var dog en kærlig sjæl –!
 Hvad ynker du for?
 ÅSE. For ryggen;
 det volder den hårde fjæl.
 PEER GYNT. Stræk dig; jeg skal dig støtte.
 Se så; nu ligger du blødt.
 ÅSE (*uroilig*). Nej, Peer, jeg vil flytte!
 PEER GYNT. Flytte?
 ÅSE. Ja, flytte; så ønsker jeg stødt.
 PEER GYNT. Du snakker! Bred over dig fellen.
 Lad mig sidde på sengestok.
 Se så; nu korter vi kvelden
 både med stev og lok.
 ÅSE. Hent heller postillen i kottet:
 jeg er så urolig tilsinds.
 PEER GYNT. I Soria-Moria-slottet
 er der gilde hos konge og prins.
 Hvil dig på slædepuden;
 jeg kører dig did over mo –
 ÅSE. Men, snille Peer, er jeg buden?
 PEER GYNT. Ja, det er vi begge to.
*(kaster en snor om stolen, hvor katten ligger, tager en kæp i
 hånden og sætter sig foran på sengefoden.)*
 Hyp! Vil du rappe dig, Svarten!
 Moer, du fryser vel ej?
 Jo-jo; det kendes på farten,
 når Grane lægger iver!
 ÅSE. Kære Peer, hvad er det som ringer –?
 PEER GYNT. De blanke dumbjelder, moer!
 ÅSE. Hu, nej da, hvor hult det klinger!
 PEER GYNT. Nu kører vi over en fjord.
 ÅSE. Jeg er ræd! Hvad er det, som bruser
 og sukker så underligt vildt?
 PEER GYNT. Det er granene, moer, som suser
 på moen. Sid bare stilt.
 ÅSE. Det gnistrer og blinker langt borte.
 Hvor kommer den lysningen fra?
 PEER GYNT. Fra slottets ruder og porte.
 Kan du høre, de danser?
 ÅSE. Ja.
 PEER GYNT. Udenfor står Sankt Peder
 og byder dig stige ind.
 ÅSE. Hilser han?
 PEER GYNT. Ja, med hæder,
 og skænker den sødeste vin.
 ÅSE. Vin! Har han også kager?
 PEER GYNT. Ja da! Et smækfuldt fad.
 Og salig provstinden lager
 dig kaffe og eftermad.
 ÅSE. Å, kors; kommer vi to sammen?
 PEER GYNT. Så tidt og så jævnt du vil.
 ÅSE. Å nej da, Peer, for en gammen
 du kører mig, stakkar, till!
 PEER GYNT (*smækker med pisken*). Hyp; vil du rappe dig,
 Svarten!
 ÅSE. Kære Peer, du kører vel ret?
 PEER GYNT (*smækker igen*). Her er brede vejen.

ÅSE. Den farten,
 den gør mig så låk og træt.
 PEER GYNT. Der ser jeg slottet sig højne;
 om lidt så er kjørslen slut.
 ÅSE. Jeg vil ligge og lukke øjne
 og lide på dig, min gut!
 PEER GYNT. Rap dig, Grane, min traver!
 I slottet er stimlen stor;
 mod porten de myldrer og kaver.
 Nu kommer Peer Gynt med sin moer!
 Hvad siger du, herr Sankt Peder?
 Får ikke moer slippe ind?
 Jeg mener, du længe leder,
 før du finder så ærligt et skind.
 Om mig vil jeg ikke snakke;
 jeg kan vende ved slottets port.
 Vil I skænke mig, taer jeg tiltakke;
 hvis ej, går jeg lige-nøjd bort.
 Jeg har digtet så mangan skrøne,
 som fanden på prækestol,
 og skældt min moer for en hønne,
 fordi hun kagled og gol.
 Men hende skal I agte og hædre
 og gøre det rigtig tillags;
 her kommer ikke nogen bedre
 fra bygderne nutildags. –
 Ho-ho; der har vi Gud Fader!
 Sankt Peder, nu får du dit!
(med dyb stemme.)
 «Hold op med de køgemester-lader;
 moer Åse skal slippe frit!»
(ler højt og vender sig om til moderen.)
 Ja, var det ikke *det*, jeg vidste?
 Nu blev der en anden dans!
(angst.)
 Hvorfor ser du, som øjet skulde briste?
 Moer! Er du fra samling og sans –?
(går op til hovedgerdet.)
 Du skal ikke ligge og glane –!
 Snak, moer; det er mig, din gut!
*(føler varsomt på hendes pande og hænder; derpå kaster han
 snoren bort på stolen og siger dæmpet.)*
 Ja så! – Du kan hvile dig, Grane;
 for ret nu er rejsen slut.
(lukker hendes øjne og bøjer sig over hende.)
 Hav tak for alle dine dage,
 for bank og for barne-bys! –
 Men nu får du takke tilbage –
(trykker kinden mod hendes mund.)
 Se så; det var tak for skyds.
 HUSMANDSKONEN (*kommer*). Hvad? Peer! Nå, så er vi over
 den tungeste sorg og nød!
 Herregud, hvor godt hun sover – –
 eller er hun –?
 PEER GYNT. Hys; hun er død.
*(Kari græder ved liget. Peer Gynt går længe omkring i stuen;
 endelig standser han ved sengen.)*
 PEER GYNT. Få moer med ære begravet.
 Jeg får friste at fare herfra.
 KONEN. Skal du langvejs fare?

PEER GYNT. Mod havet.
KONEN. Så langt!

PEER GYNT. Og længer endda.
(han går.)

FJERDE AKT

(På sydvestkysten af Marokko. Palmeskov. Dækket middagsbord, solsejl og sivmætter. Længere inde i lunden hængende køjer. Udenfor land ligger en dampyacht med norsk og amerikansk flag. Ved stranden en jolle. Det er henimod solnedgang.)
(Peer Gynt, en smuk middelaldrende herre i elegant rejsedragt, med guldlorgnet på brystet, præsiderer som vært for bordenden. Master Cotton, Monsieur Ballon samt herrerne v. Eberkopf og Trumpeterstråle ifærd med at slutte måltidet.)

PEER GYNT. Drik, mine herrer! Er man skabt til nydelse, så skal man nyde.

Der står jo skrevet: tabt er tabt, og væk er væk –. Hvad må jeg byde?

TRUMPETERSTRÅLE. Du er superb som vært, broer Gynt!

PEER GYNT. Jeg deler æren med min mynt, med kok og steward –

MASTER COTTON. Very well; en skål for alle fires held!

MONSIEUR BALLON. Monsieur, De har en gout, en ton, som nutildags kun sjelden findes hos mænd, der lever en garçon, – et visst, jeg véd ej hvad –

V. EBERKOPF. Et vift, et skær af frigjort åndsbetragtning og verdensborgerdomsforpagtning, et syn igennem skyens rift, der ej af snever fordom bindes, et præg af højere forklaring, en ur-natur med livserfaring på trilogiens top forent.

Ej sandt, Monsieur; så var det ment?

MONSIEUR BALLON. Jo, meget muligt; ikke ganske så smukt det klinger i det franske.

V. EBERKOPF. Ej was! Det sprog er og så stivt. – Men hvis til fænomenet grunden vi søge vil –

PEER GYNT. Så er den funden.

Det er fordi jeg ej er gift.

Ja, mine herrer, ganske klar er tingen. Hvad skal manden være!

Sig selv; det er mit korte svar.

Om sig og sit han skal sig kære.

Men kan han det, som pak-kamél for andres ve og andres vel?

V. EBERKOPF. Men denne for- og i-sig-væren, jeg lover, har Dem kostet strid –

PEER GYNT. Å ja såmen; i fordums tid; men altid gik jeg bort med æren.

Engang var jeg dog ganske nær

i fælden fanget mod min vilje.

Jeg var en rask og vakker fyr;

og damen, som jeg havde kær, –

hun var af kongelig familie –

MONSIEUR BALLON. Af kongelig?

PEER GYNT (henkastet). Af disse ætter,

De véd nok –

TRUMPETERSTRÅLE (slår i bordet). Disse adelstroll!

PEER GYNT (trækker på skulderen). Forlagte højheder, som sætter

sin stolthed i, plebejerpletter

at holde væk fra stammens skjold.

MASTER COTTON. Gik så affæren overstyr?

MONSIEUR BALLON. Familien var imod partiet?

PEER GYNT. Nej, tvertimod!

MONSIEUR BALLON. Ah!

PEER GYNT (skånsomt). De forstår!

der gaves ting, som talte for

at få os snarest muligt viet.

Men, rentud sagt, det hele væsen

var mig fra først til sidst imod.

Jeg er i visse dele kræsen,

og helst jeg står på egen fod.

Og da nu svigerfader kom

forblommet frem med fordring om

jeg skulde skifte navn og stilling

og løse adelskabsbevilling,

samt mangt og meget højst usmageligt,

for ej at sige uantageligt, –

så trak jeg mig med anstand ud,

gav afslag på hans ultimatum –

og afkald på min unge brud.

(trommer på bordet og synes andægtig.)

Ja, ja; der råder dog et fatum!

På det vi mennesker kan lide;

og det er trøsteligt at vide.

MONSIEUR BALLON. Og dermed sagen var forbi?

PEER GYNT. Nej, jeg fik føle noget andet;

thi uvedkommende sig blanded

med høje ramaskrig deri.

Værst var familjens yngre lemmer.

Med syv af dem jeg fik duel.

Det var en tid, jeg aldrig glemmer,

skønt jeg gik ud deraf med held.

Det kosted blod; men dette blod

gier brev på min persons fordyrelse,

og peger styrkende imod,

som sagt, et fatums vise styrelse.

V. EBERKOPF. De har et blik på livets gang, der hæver Dem til tænker-rang.

Imens en slet og ret formener

ser hver for sig de spredte scener,

og aldrig ender med at famle,

forstår De alt til ét at samle.

Med samme norm De alting måler.

De spidser til hver løs eragtning,

så hver og en går ud som stråler

fra lyset af en livsbetragtning. –
 Og De har ingentid studeret?
 PEER GYNT. Jeg er, som jeg Dem før har sagt,
 en blot og bar autodidakt.
 Methodisk har jeg intet lært;
 men jeg har tænkt og spekuleret,
 og læst mig til en del af hvert.
 Jeg har begyndt i ældre alder;
 da véd De jo, lidt tungt det falder
 at pløje side op og ned
 og tage ligt og uligt med.
 Historien har jeg taget stykkevis;
 thi mere fik jeg aldrig tid til.
 Og da man jo i tunge tider
 et noget visst må sætte lid til,
 så tog jeg religionen rykkevis.
 På den manér det bedre glider.
 Man skal ej læse for at sluge,
 men for at se, hvad man kan bruge –
 MASTER COTTON. Se, det er praktisk!
 PEER GYNT (*tænder en cigar*). Kære venner;
 betänk mit levnetsløb forresten.
 Hvorledes kom jeg først til Vesten!
 Som fattig karl med tomme hænder.
 Jeg måtte slide sårt for føden;
 tro mig, det faldt mig tidnok svært.
 Men livet, venner, det er kært;
 og, som man siger, besk er døden.
 Vel! Lykken, ser I, var mig føjelig;
 og gamle fatum, han var bøjelig.
 Det gik. Og da jeg selv var tøjelig,
 så gik det stedse bedre, bedre.
 Ti år derefter bar jeg navn
 af Krøsus mellem Charlestowns rhedre.
 Mit rygte fløj fra havn til havn;
 jeg havde lykken inden borde –
 MASTER COTTON. Hvad gjaldt trafikken?
 PEER GYNT. Mest jeg gjorde
 i negere til Karolina
 og gudebilleder til Kina.
 MONSIEUR BALLON. Fi donc!
 TRUMPETERSTRÅLE. For tusend, farbroer Gynt!
 PEER GYNT. De finder nok bedriften svævende
 på det tilladeliges pyn?
 Jeg selv har følt det samme levende.
 Jeg fandt den endog odiøs.
 Men, De kan tro mig, først begyndt,
 det holder hårdt at slippe løs.
 Ialfald er det yderst svært
 i slig en stor forretningsførelse,
 der sætter tusender i rørelse,
 at bryde ganske overtvert.
 Det «overtvert» jeg kan ej lide,
 men tilstår på den anden side,
 at jeg har altid næret agt
 for hvad man kalder konsekventserne;
 og det, at overskride grænserne,
 har stedse gjort mig lidt forsagt.
 Desuden tog jeg til at ældes;
 jeg nærmed mig mod femtiårene, –

fik efterhånden gråsprængt hår;
 og skønt min helbred var fortrinlig,
 så faldt den tanke dog mig pinlig:
 hvem véd, hvor snart den time slår,
 da jurykendelsen skal fældes
 og skille bukkene fra fårene.
 Hvad var at gøre? Standse farten
 på Kina gik umuligt an.
 Jeg fandt dog udvej, åbned snart en
 forretning til på samme land.
 Hver vår jeg guder exporterte;
 hver høst jeg prester udklarerte,
 forsynte dem med det fornødne,
 som strømper, bibler, rum og ris –
 MASTER COTTON. Ja, mod profit?
 PEER GYNT. Naturligvis.
 Det gik. De virked ufortrødne.
 For hver en gud, hist over købt,
 de fik en Kulier grundigt døbt,
 så virkningen neutraliseres.
 Missionens mark lå aldrig brak;
 thi guderne, som kolportertes,
 af presterne blev holdt i schak.
 MASTER COTTON. Nå, men de afrikanske varer?
 PEER GYNT. *Der* sejred også min moral.
 Jeg indså, den trafik var gal
 for folk i fremadskreden alder.
 Man véd jo ej, når fra man falder.
 Og dertil kom de tusend snarer
 fra vore filantropers lejr,
 for ej at nævne kapringsfarer,
 samt risiko af vind og vejr.
 Alt dette sammenlagt vandt sejr.
 Jeg tænkte: Peter, rev i sejlene;
 se til, at du kan rette fejlene;
 så købte jeg mig land i Syden,
 beholdt den sidste kødimport,
 som også var af prima sort.
 De trivedes, blev blanke, fede,
 så det var mig og dem en glæde.
 Ja, jeg tør sige uden skryden,
 jeg handled mod dem som en faer, –
 hvad sine gode renter bar.
 Jeg bygged skoler, for at dyden
 bestandig kunde holdes på
 et visst almindeligt niveau,
 og påså strængt at ingenstunder
 dens thermometer sank derunder.
 Nu desforuden af de dele
 jeg har mig ganske trukket ud; –
 jeg har plantagen samt dens hele
 besætning solgt med hår og hud.
 På afskedsdagen gav jeg og
 til små og store gratis grog,
 så mænd og kvinder fik en rus,
 og enkerne desuden snus.
 Se, derfor håber jeg, såfremt
 det ord ej er et mundsvejr blot:
 hver den, som ej gør ondt, gør godt, –
 så er min fortids fejlgreb glemt,

og jeg kan holde, mer end mangen,
med dyder mine synder stangen.

V. EBERKOPF (*klinker med ham*). Hvor det er styrkende at høre
et livsprincip i scene sat,
forløst fra teoriens nat,
urokket af det ydre røre!

PEER GYNT (*som under det foregående har stukket flittigt på flaskerne*). Vi mænd fra Nord forstår at føre
vor krig igennem! Kunstens nøgle
i livets sag er simpelthen
at holde øret tæt igen
for indpas af en farlig øgle.

MASTER COTTON. Hvad for en øgle, dyre ven?

PEER GYNT. En liden en, en fult forførende
til det i et og alt afgørende.
(*drikker igen.*)
Hvad hele vove-kunsten gælder,
den kunst, at eje dådens mod, –
det er: at stå med valgfri fod
imellem livets lumske fælder, –
at vide visst, at alle dage
er ikke slut med stridens dag, –
at vide, dig står åben bag
en bro, som bære kan tilbage.
Den teori har holdt mig frem;
den har min hele vandel farvet;
og teorien har jeg arvet
fra slægten i min barndoms hjem.

MONSIEUR BALLON. De er jo norsk?

PEER GYNT. Af fødsel, ja!
Men verdensborger af gemyt.
For hvad jeg har af lykken nydt,
jeg takke kan Amerika.
De vel forsynte bogreoler
jeg skylder Tysklands yngre skoler.
Fra Frankrig fik jeg mine veste,
min holdning og min skærv af ånd, –
fra England en arbejdsom hånd
og skærpet sans for eget bedste.
Af Jøden har jeg lært at vente.
Lidt hang til dolce far niente
jeg fra Italien fik i sending, –
og engang i en snever vending
jeg øged mine dages mål
ved bistand af det svenske stål.

TRUMPETERSTRÅLE (*hæver sit glas*). Ja, svenske stålet –!

V. EBERKOPF. Stålets svinger
vi først og fremst vor hyldest bringer!
(*de klinker og drikker med ham. Han begynder at blive hed i hovedet.*)

MASTER COTTON. Alt dette her er såre godt; –
men, Sir, nu gad jeg vide blot,
hvad De med Deres guld vil gøre.

PEER GYNT. Hm; gøre? Hvad?

ALLE FIRE (*rykker nærmere*). Ja, lad os høre!

PEER GYNT. Nu, for det første gå på rejser.
Se, derfor tog jeg jer ombord
som selskabsbrødre i Gibraltar.

Jeg trængte til et danserkor
af venner om mit guldkalv-altar –

V. EBERKOPF. Højest vittigt sagt!

MASTER COTTON. Men ingen hejser
sit sejl for blot og bart at sejle.
De har et mål, det kan ej fejle.
Og målet er –?

PEER GYNT. At blive kejser.

ALLE FIRE. Hvad?

PEER GYNT (*nikker*). Kejser!

HERRERNE. Hvor?

PEER GYNT. I hele verden!

MONSIEUR BALLON. Hvorledes, ven –?

PEER GYNT. I kraft af guldet!
Den plan er ingenlunde ny;
den sjælen var i al min færden.
Som gut jeg har i drømme rullet
vidt over havet på en sky.
Jeg steg med slæb og gylden slire, –
og dratted ned på alle fire.
Men målet, venner, stod ved magt. –
Der er jo skrevet eller sagt
etsteds, jeg mindes ikke hvor,
at hvis du vandt den ganske jord,
men *selv dig tabte*, var din vinding
kun krans omkring en kløvet tinding.
Så står der, – eller noget sligt;
og dette ord er intet digt.

V. EBERKOPF. Men hvad er da det gyntske *selv*?

PEER GYNT. Den verden bag min pandehvælv,
som gør, at jeg er ingen anden,
end mig, så lidt som Gud er fanden.

TRUMPETERSTRÅLE. Nu skønner jeg, hvorhen det sigter!

MONSIEUR BALLON. Sublim som tænker!

V. EBERKOPF. Høj som digter.

PEER GYNT (*i stigende stemning*). Det gyntske *selv*, – det er
den hær
af ønsker, lyster og begær, –
det gyntske selv, det er det hav
af indfald, fordringer og krav,
kort alt, som netop *mit* bryst hæver,
og gør at jeg, som sådan, lever.
Men som Vorherre trænger muldet,
skal han bestå som verdens Gud,
så har jeg og behov for guldet,
skal jeg som kejser ta'e mig ud.

MONSIEUR BALLON. Men guldet har *De*!

PEER GYNT. Ikke nok.
Ja, måske for en to-tre etmål,
som kejser à la Lippe-Detmold.
Men jeg vil være *mig* en bloc,
vil være Gynt på hele kloden,
Sir Gynt fra toppen og til roden!

MONSIEUR BALLON (*henreven*). Besidde verdens første
dejlighed!

V. EBERKOPF. Al hundredårs Johannisberger!

TRUMPETERSTRÅLE. Og alle Karl den tolvtes værger!

MASTER COTTON. Men først en profitabel lejlighed
til transaktion –

PEER GYNT. Den er alt funden;
 og dertil var vor ankring grunden.
 laften farten står mod nord.
 Aviserne, jeg fik ombord,
 beretter mig en vigtig nyhed –!
(rejser sig med hævet glas.)
 Det er, som lykken uden ophør
 bær hjælp til den, der selv har kryhed –

HERRERNE. Nu? Sig os –!

PEER GYNT. Hellas er i oprør.

ALLE FIRE *(springer op)*. Hvad! Grækerne –?

PEER GYNT. Har rejst sig hjemme.

DE FIRE. Hurra!

PEER GYNT. Og Tyrken er i klemme!
(tømmer glasset.)

MONSIEUR BALLON. Til Hellas! Ærens port står åben!
 Jeg hjælper med mit franske våben!

V. EBERKOPF. Og jeg med opråb – på distance!

MASTER COTTON. Jeg ligeså – med leverance!

TRUMPETERSTRÅLE. Gå på! Jeg finde skal i Bender
 de verdenskendte sporespænder!

MONSIEUR BALLON *(falder Peer Gynt om halsen)*. Tilgiv mig,
 ven, at jeg en stund
 har miskendt Dem!

V. EBERKOPF *(trykker hans hænder)*. Jeg dumme hund,
 jeg holdt Dem hartad for en slyngel!

MASTER COTTON. Det er for stærkt; kun for en nar –

TRUMPETERSTRÅLE *(vil kysse ham)*. Jeg, farbror, for et
 exemplar
 af Yankee-pakkets værste yngel –!
 Forlad mig –!

V. EBERKOPF. Vi har alle famlet –

PEER GYNT. Hvad snak er det?

V. EBERKOPF. Nu ser vi samlet
 i glans den hele gyntske hær
 af ønsker, lyster og begær –!

MONSIEUR BALLON *(beundrende)*. Så det var Monsieur Gynt
 at være!

V. EBERKOPF *(ligeså)*. Det er at være Gynt med ære!

PEER GYNT. Men sig mig dog –?

MONSIEUR BALLON. Forstår De ej?

PEER GYNT. Ifald jeg gør, jeg la'er mig hænge!

MONSIEUR BALLON. Hvorledes? Går ej Deres vej
 til Grækerne med skib og penge?

PEER GYNT *(blæser)*. Nej mange tak! Jeg støtter styrken
 og låner pengene til Tyrken.

MONSIEUR BALLON. Umuligt!

V. EBERKOPF. Vittigt sagt, men spøg!

PEER GYNT *(tier lidt, støtter sig til en stol og antager en fornem mine)*. Hør, mine herrer, det er bedst
 vi skilles, før den sidste rest
 af venskab blaffrer bort i røg.
 Hvo intet ejer, letvindt vover.
 Når man af verden råder knapt
 den stribe muld man skygger over,
 man til kanonmad er som skabt.
 Men står man berget på det tørre,
 som jeg, da er ens indsats større.
 Gå De til Hellas. Jeg skal sende
 Dem gratis væbnede iland.

Jo mer De øger stridens brand,
 desbedre kan jeg buen spænde.
 Slå smukt for frihed og for ret!
 Løb storm! Gør Tyrken helvedet hedt; –
 og slut med hæder Deres dage
 på Janitscharens lansestage. –
 Men hav mig undskyldt.
(slår på lommen.)
 Jeg har mynt
 og er mig selv, Sir Peter Gynt.
*(han slår sin solskærm op og går ind i lunden, hvor
 hængeskøjterne skimtes.)*

TRUMPETERSTRÅLE. Den svinske karl!

MONSIEUR BALLON. Ej sans for ære –!

MASTER COTTON. Å, æren, den fik endda være;
 men tænk jer, hvad enorm profit
 for os, hvis landet slog sig frit –

MONSIEUR BALLON. Jeg så mig alt som sejervinder
 i kreds af skønne Grækerinder!

TRUMPETERSTRÅLE. Jeg så i mine svenske hænder
 de heltestore sporespænder!

V. EBERKOPF. Jeg mit uhyre fædrelands
 kultur så spredt til lands og vands –!

MASTER COTTON. Det værste tab er det reelle.
 Goddam! Jeg kunde tårer fælde!
 Jeg så mig som Olympens ejer.
 Hvis berget svarer til sit ry,
 så må der findes kobberlejer,
 som kunde tages op påny.
 Og dertil denne elv, Kastale,
 hvorom der går så megen tale,
 med fald på fald, beregnet lavt
 til mer end tusend hestes kraft –!

TRUMPETERSTRÅLE. Jeg går endda. Mit svenske sværd
 er mer end Yankee-guldet værd!

MASTER COTTON. Måske; men, ind i rækken stukne,
 vi vil i massens mængde drukne;
 og hvor blir så profitten af?

MONSIEUR BALLON. Fordømt! Så nær ved lykkens tinde; –
 og så at standse ved dens grav!

MASTER COTTON *(med knyttet hånd mod fartøjet)*. Hin sorte
 kiste slutter inde
 nabobens gyldne negersved –!

V. EBERKOPF. En kongetanke! Fort! Afsted!
 Hans kejserdom er om en hals!
 Hurra!

MONSIEUR BALLON. Hvad vil De?

V. EBERKOPF. Vinde magten!
 Besætningen er let tilfals.
 Ombord! Jeg annekterer yachten!

MASTER COTTON. De – hvad –?

V. EBERKOPF. Jeg kniber alt iflæng!
(går ned til jollen.)

MASTER COTTON. Da byder mig mit eget tarv
 at knibe med.
(går efter.)

TRUMPETERSTRÅLE. Det er en skarv!

MONSIEUR BALLON. Et keltringstykke –! Men – enfin!
(følger de andre.)

TRUMPETERSTRÅLE. Jeg får vel følge dem på færden, –
men protesterer for alverden –!
(går efter.)

*(Et andet sted på kysten. Måneskin og drivende skyer. Yachten
går langt ude for fuld damp.)*

*(Peer Gynt løber langs stranden. Snart kniber han sig i armen,
snart stirrer han ud over havet.)*

PEER GYNT. Mareridt! – Væv! – Nu vågner jeg snart!

Den står fra land! Og i rasende fart!

Bare væv! Jeg sover! Jeg er drukken og yr!

(knuger hænderne.)

Det går dog umuligt an, at jeg dør!

(rykker sig i håret.)

En drøm! Jeg vil det skal være en drøm!

Forfærdeligt! Hu; det er sandhed, desværre!

Mine asner af venner –! Hør mig, Vorherre!

Du er jo så vis og retfærdig –! O, døm –!

(med oprakte arme.)

Det er mig, Peter Gynt! Å, Vorherre, pas på!

Tag dig af mig, fader; ellers må jeg forgå!

Lad dem bakke maskinen! Lad dem fire ned giggen!

Stop tyvene! Gør noget uklart i riggen!

Hør mig! Lad ligge de andres grejer!

Verden skotter sig nok selv imens! – –

Nej-Gud om han hører! Han er døv, som han plejer!

Det er stel! En Gud, som på råd er læns!

(vinker opad.)

Pst! Jeg har skilt mig ved negerplantagen!

Jeg har skikket missionærer over til Asien!

En håndsækning er dog en anden værd!

Å, hjælp mig ombord –!

*(en ildstråle skyder ivejret fra yachten og en tyk røg vælter ud; et
hult knald høres; Peer Gynt udstøder et skrig og segner ned i
sandet; lidt efter lidt trækker røgen bort; skibet er forsvundet.)*

PEER GYNT *(bleg og sagte)*. Det var straffens sværd!

Tilbunds med mand og mus i et plump!

O, evigt priset være lykkens slump – –

(rørt.)

Slumpetræf? Nej, det var mer end så.

Jeg skulde frelses og de forgå.

O, tak og pris, at du har mig hyttet,

holdt øje med mig trods alle mine brøst – –

(ånder dybt ud.)

Hvilken vidunderlig tryghed og trøst

i at vide sig selv separat beskyttet.

Men i ørken! Hvor får jeg mad og drikke?

Å, jeg finder nok lidt. Det må han forstå.

Det er ikke så farligt; –

(højt og indsmigrende.)

han vil visst ikke,

at jeg lille fattige spurv skal forgå!

Bare ydmyg i sindet. Og så unde ham frist.

Lade herren råde; ikke hænge med ørene –

(farer forskræmt ivejret.)

Var det en løve, som knurrede i rørene –?

(med klapprende tænder.)

Nej, det var ingen løve.

(mander sig op.)

En løve; jo visst!

De bæster, de holder sig nok afsides.
Med sin overmand er det ikke grejdt at bides.
De har jo instinkt; – de føler, som sandt er,
det er farligt at lege med elefanter. – –
Men alligevel – jeg får finde et træ.
Derborte svajer akazier og palmer;
kan jeg flyve derop, har jeg tryghed og læ, –
især hvis jeg dertil kunde et par salmer –
(klattrer op.)

Morgenen er ikke kvelden lig;
det skriftsted er ofte nok vejet og drøftet.

(sætter sig tilrette.)

Hvor dejligt at føle sin ånd så løftet.

Tænke ædelt, er mer, end at vide sig rig.

Bare bygge på ham. Han véd hvad portion
af nødens kalk jeg er mand for at drikke.

Han er faderligt sindet imod min person; –

(kaster et øje udover havet og hvisker med et suk:)

men økonom, – nej, det er han ikke!

*(Nat. Marokkansk lejr på grænsen mod orken. Vagtild og
hvilende krigere.)*

EN SLAVE *(kommer og river sig i håret)*. Væk er kejserens hvide
ganger!

EN ANDEN SLAVE *(kommer og sønderriver sine klæder)*.

Kejserens hellige dragt er stjålet!

OPSYNSMAND *(kommer)*. Hundred slag får under sålen

hver, som ikke tyven fanger!

(Krigerne stiger til hest og galopperer bort i alle retninger.)

(Daggry. Trægruppen med akazier og palmer.)

*(Peer Gynt i træet med en afbrukken gren i hånden holder sig
en sværm abekatte fra livet.)*

PEER GYNT. Fatal! En højst ubehagelig nat.

(slår om sig.)

Er du der igen? Det er dog forbandet;

Nu kaster de frugt. Nej; det er noget andet.

Et væmmeligt dyr, den abekat!

Der står jo skrevet: du skal våge og fægte.

Men jeg kan s'gu ikke; jeg er tung og mat.

(forstyrres igen; utålmodig.)

Jeg må få en pind for det uvæsen sat!

Jeg må se at få fanget en af de knægte,

hængt ham og krængt ham og klædt mig ud

på sæt og vis i hans lādne hud,

så vil de andre tro jeg er ægte. –

Hvad er vi mennesker? Kun et fnug.

Og lidt får man læmpes efter skik og brug. –

Atter en sværm! De myldrer og kryr.

Pak jer! Tsju! De ter sig som gale.

Havde jeg blot en forloren hale, –

noget sådant, som gav en vis lighed med dyr –.

Hvad nu? Der tasser det over mit hode –!

(ser op.)

Den gamle, – med næverne fulde af smuds –!

(kryber ængstelig sammen og holder sig en stund stille.

*Abekatten gør en bevægelse; Peer Gynt begynder at lokke og
godsnakke, som for en hund.)*

Ja, – er du der, du gamle Bus!

Han er skikkelig, han! Han kan tages med det gode!

Han vil ikke kaste; – nej, var det ligt –
 Det er mig! Pip-pip! Vi er gode venner!
 Aj-aj! Kan du høre, jeg sproget kender?
 Bus og jeg, vi er skyldfolk og sligt;
 Bus skal få sukker imorgen –! Det bæst!
 Hele ladningen over mig! Uf, det er væmmeligt! –
 Eller kanske det var føde? Det smagte ubestemmeligt;
 dog, hvad smagen angår, gør vanen mest.
 Hvad er det for en tænker, som engang har sagt:
 man får spytte og håbe på vanens magt? –
 Der er ynglen også!
(fægter og slår.)
 Det er dog for galt,
 at mennesket, denne skabningens herre,
 skal se sig nødt til –! Gevalt! Gevalt!
 Den gamle var fæl, men de unge er værre!

(Tidlig morgen. Stenet egn med udsigt ind over ørken. På den ene side en fjeldkløft og en hule.)

(En tyv og en hæler i kløften med kejserens hest og klædning. Hesten, rigt opsadlet, står bunden til en sten. Ryttere langt borte.)

TYVEN. Lansernes tunger,
 slikkende, spillende, –
 se, se!

HÆLEREN. Jeg føler alt knappen
 i sandet trillende;
 Ve, ve!

TYVEN *(folder armene over brystet)*. Min fader var tyv;
 hans søn må stjæle.

HÆLEREN. Min fader var hæler;
 hans søn må hæle.

TYVEN. Din lod skal du bære;
 dig selv skal du være.

HÆLEREN *(lytter)*. Fodtrin i krattet!
 På flugt! Men hvor?

TYVEN. Hulen er dyb
 og profeten stor!
(de flygter og lader kosterne i stikken. Rytterne taber sig i det fjerne.)

PEER GYNT *(kommer skærende på en rørføjte)*. Hvilken livsalig morgenstund! –
 Skarnbassen triller sin kugle i gruset;
 sneglen kryber af sneglehuset.
 Morgenen; ja, den har guld i mund. –
 Det er dog i grunden en mærkelig magt,
 naturen har sådan i dagslyset lagt.
 Man føler sig så tryk, føler modet vokse,
 turde gerne, om så var, binde an med en okse. –
 Hvilken stilhed omkring! Ja de landlige glæder, –
 ubegribeligt nok, at jeg vraged dem før;
 at man lukker sig inde i de store stæder,
 blot for at rendes af pakket på dør. –
 Nej; se, hvor firbenen vimser omkring,
 snapper og tænker på ingenting.
 Hvilken uskyld selv over dyrenes liv.
 Hvert holder sig skaberens bud efterretteligt,
 bevarer sit særlige præg uudsletteligt,
 er sig selv, sig selv gennem leg og kiv,
 sig selv, som det blev på hans første bliv.

(sætter lorgnetten på næsen.)

En padde. Midt i en sandstensblok.
 Forstening omkring. Kun hovedet ude.
 Der sidder den og ser, som gennem en rude,
 på verden og er sig selv – nok. –
(tænker sig om.)

Nok? Sig selv –? Hvor er det, det står?
 Jeg har læst det, som gut, i en såkaldt stor bog.
 Var det huspostillen? Eller Salomons ordbog?
 Fatal; jeg mærker, at år for år
 min sans for tiden og stedet forgår.

(sætter sig ned i skyggen.)

Her er svalt at hvile og strække sine fødder.
 Se, her gror bregner. Spiselige rødder.
(smager lidt.)

Det er ligere mad for et kreatur; –
 men der står jo skrevet: tving din natur!
 Endvidere står der: hovmod må bøjes.
 Og hvo sig fornædret, han skal ophøjes.
(uroilig.)

Ophøjes? Ja, det vil ske med mig; –
 det er umuligt at tænke sig andet.
 Skæbnen vil hjælpe mig bort fra landet
 og mage det så, at jeg kommer ivej.
 Dette her er en prøvelse; siden kommer frelsen, –
 når bare Vorherre under mig helsen.
(skyder tankerne fra sig, tænder en cigar, strækker sig og stirrer ind over ørken.)

Hvilket umådeligt, grænseløst øde. –
 Langt derborte skridter en struds. –
 Hvad skal en egentlig tro var Guds
 mening med alt dette tomme og døde?
 Dette, som alle livskilder savner;
 dette forbrændte, som ingen gavner; –
 denne brøk af verden, som ligger brak;
 dette lig, som ej, siden jordens fødsel,
 har bragt sin skaber så meget som tak, –
 hvi blev det til? – Naturen er ødsel. –
 Er det hav, det i øst, det blinkende, flakke,
 som glittrer? Umuligt; kun sansbedrag.
 Havet er i vest; det højner sig bag,
 dæmmed ude fra ørken ved en skrånende bakke.
(en tanke farer gennem ham.)

Dæmmed ude? Så kunde jeg –! Højden er smal.
 Dæmmed ude! Et gennembrudd blot, en kanal, –
 som en livsensflod vilde vandene skylle
 ind gennem svælget og ørken fylde!
 Snart vilde hele den glødende grav
 ligge der frisk som et kruset hav.
 Oaserne vilde som øer sig højne,
 Atlas grønnes som fjeldkyst mod nord;
 sejlere vilde, som fugle forfløjne,
 skære mod syd karavanernes spor.
 Livende luft vilde sprede de kvalme
 dunster, og dugg vilde drysse fra sky;
 folk vilde bygge sig by ved by,
 og græs vilde gro om den svajende palme.
 Landet i syd bag Saharas mur
 blev til et kystland med frisk kultur.
 Damp vilde drive Tombuktus fabrikker;

Bornu blev koloniseret med il;
 op gennem Habes foer forskeren sikker
 i sin waggon til den øvre Nil.
 Midt i mit hav, på en fed oase,
 vil jeg forplante den norske race;
 det dølske blod er jo kongeligt næsten;
 arabisk krydsning vil gøre resten.
 Rundt om en vik på en stigende strand
 får jeg lægge Peeropolis, hovedstaden.
 Verden er aflægs! Nu kommer raden
 til Gyntiana, mit unge land!
(springer op.)
 Bare kapitaler, så er det gjort. –
 En nøgle af guld til havets port!
 Korstog mod døden! Den griske puger
 skal åbne for sækken, der han ligger og ruger.
 For frihed sværmes i alle lande; –
 som asnet i arken vil jeg sende et råb
 over verden og bringe befrielsens dåb
 til de dejlige, bundne, vordende strande.
 Jeg må frem! Kapitaler i øst eller vest!
 Mit rige, – mit halve rige for en hest!
(Hesten vrinsker i fjeldkløften.)
 En hest! Og klædning! – Og smykker, – og væрге!
(går nærmere.)
 Umuligt! Jo, virkelig –! Hvad? Jeg har læst
 etsteds at viljen kan flytte bjerge; –
 men at den også kan flytte en hest –!
 Vås! Det er faktum, at her står hesten; –
 ab esse ad posse og så videre forresten –
(trækker klædningen udenpå og ser ned over sig.)
 Sir Peter, – og Tyrk fra top til rod!
 Nej, en véd aldrig, hvad der kan hændes. –
 Rap dig, Grane, min ganger god!
(stiger i sadlen.)
 Guldtøffel til at støtte min fod!
 På ridestellet skal storfolk kendes!
(han galopperer ind i ørken.)

(Telt hos en arabehovding, ensomt på en oase.)
(Peer Gynt i sin østerlandske dragt hvilende på hynder. Han drikker kaffe og røger af en lang pibe. Anitra og en flok piger danser og synger for ham.)

PIGERNES KOR. Profeten er kommen!
 Profeten, herren, den alting vidende,
 til os, til os er han kommen
 over sandhavet ridende!
 Profeten, herren, den aldrig fejlende,
 til os, til os er han kommen
 gennem sandhavet sejlede!
 Rør fløjten og trommen;
 profeten, profeten er kommen!
 ANITRA. Hans ganger er mælken, den hvide,
 som strømmer i Paradisets floder.
 Bøj eders knæ! Sænk eders hoder!
 Hans øjne er stjerner, blinkende, blide.
 Intet jordbarn dog tåler
 glansens glans af de stjerners stråler!
 Gennem ørken han kom.
 Guld og perler sprang frem på hans bryst.

Hvor han red blev det lyst.
 Bag ham blev mørke;
 bag ham foer samum og tørke.
 Han, den herlige, kom!
 Gennem ørken han kom,
 som en jordsøn pyntet,
 Kaba, Kaba står tom; –
 han har selv forkyndt det!

PIGERNES KOR. Rør fløjten og trommen;
 profeten, profeten er kommen!
(Pigerne danser under dæmpet musik.)

PEER GYNT. Jeg har læst på tryk – og satsen er sand –
 «ingen blir profet i sit eget land.» –
 Dette her, det huger mig meget bedre,
 end livet histover blandt Charlestowns rhedre.
 Der var noget hult i den hele sag,
 noget fremmed på bunden, noget uklart bag; –
 jeg følte mig aldrig hjemme i laget,
 og aldrig rigtig som mand af faget.
 Hvad vilde jeg også på den gallej?
 Rode og rode i forretningsbingen.
 Når jeg tænker mig om, jeg fatter det ej; –
 det traf sig så; det er hele tingen. –
 Være sig selv på grundlag af guld,
 det er som at bygge sit hus på sandet.
 For uhr og for ring og for alt det andet
 loggrer de godtfolk og kryber i muld;
 de løfter på hatten for brystnål-kronen;
 men ring eller nål er jo ikke personen. –
 Profet; se, det er en klarere stilling.
 Da véd man dog på hvad fod man står.
 Slår man an, så er det en selv, som får
 ovationen, og ej ens pundsterling og shilling.
 Man er, hvad man er, foruden snak;
 man skylder ej slump eller tilfælde tak,
 og støtter sig ej til patent og bevilling. –
 Profet; ja, det er noget for mig.
 Og jeg blev det så inderlig uforvarende, –
 blot ved at komme gennem ørken farende
 og træffe naturens børn på min vej.
 Profeten var kommen; den sag var klar.
 Det var såmen ikke min agt at bedrage –;
 der er forskel på løgn og profetisk svar;
 og jeg kan jo altid træde tilbage.
 Jeg er ikke bunden; det er ikke værre –;
 det hele er, så at sige, privat;
 jeg kan gå, som jeg kom; min hest står parat;
 kort sagt, jeg er situationens herre.

ANITRA *(nærmer sig fra indgangen)*. Profet og hersker!

PEER GYNT. Hvad vil min slavinde?

ANITRA. Ventende for teltet står slettens sønner;
 de beder at få skue dit ansigt –

PEER GYNT. Stop!

Sig dem, de kan i afstand troppe op;
 sig dem, jeg hører i afstand deres bønner.
 Læg til, jeg tåler ingen mandfolk herinde!
 Mændene, barn, er en skrøbelig slægt, –
 ret hvad man kalder nogle arrige skarn!
 Anitra, du kan ikke tænke dig, hvor frækt
 de har snydt – hm; jeg mener syndet, mit barn! –

Nå; det var nu det! Dans for mig, kvinder!
 Profeten vil glemme sine ærgerlige minder.
 PIGERNE (*dansende*). Profeten er god; Profeten er bedrøvet
 for det onde, som støvets sønner har øvet!
 Profeten er mild; hans mildhed være priset;
 han åbner for synderne Paradiset!
 PEER GYNT (*idet hans øjne følger Anitra under dansen*). Benene
 går som trommestikker raske.
 Ej! Hun er sandelig lækker, den taske.
 Hun har noget ekstravagante former, –
 ikke ganske stemmende med skønhedens normer;
 men hvad er skønhed? En vedtægt kun, –
 en mynt, som er gangbar til sted og stund.
 Og just det ekstravagante behager,
 når man har tilbunds det normale nydt.
 I det lovbundne blir man for rusen snydt.
 Enten yderlig fyldig, eller yderlig mager,
 enten ængstende ung, eller skræmmende gammel; –
 det middels gør vammel. –
 Hendes fødder – de er ikke ganske rene;
 ikke armene heller; især den ene.
 Men *det* er i grunden ingen forringelse.
 Jeg vil snarere kalde det en betingelse – –
 Anitra, hør her!
 ANITRA (*nærmer sig*). Din slavinde har hørt!
 PEER GYNT. Du er lokkende, barn! Profeten er rørt.
 Vil du ikke tro mig, så fornem beviset; –
 jeg gør dig til Houri i Paradiset!
 ANITRA. Umuligt, herre!
 PEER GYNT. Hvad? Tror du, jeg væver?
 Det er ramme alvor, så sandt jeg lever!
 ANITRA. Men jeg har ingen sjæl.
 PEER GYNT. Så kanst du få!
 ANITRA. Hvorledes, herre?
 PEER GYNT. Det må jeg forstå; –
 jeg skal nok tage mig af din opdragelse.
 Ingen sjæl! ja ganske vist er du dum,
 som man siger. Jeg har mærket det med beklagelse.
 Men pyt; til en sjæl har du altid rum.
 Kom her! lad mig måle din hjerne kiste. –
 Der er plads; der er plads; det var *det*, jeg vidste.
 Sandt nok, – du vil aldrig komme til at stikke
 synderlig dybt; nogen stor sjæl får du ikke; –
 men, skidt; det kan også være det samme; –
 du skal få så meget, at du ikke står tilskamme – –
 ANITRA. Profeten er god – –
 PEER GYNT. Du nøler? Tal!
 ANITRA. Men jeg ønskede heller –
 PEER GYNT. Snak væk uden dvælen!
 ANITRA. Jeg bryder mig ikke så meget om sjælen; –
 giv mig heller –
 PEER GYNT. Hvilket?
 ANITRA (*peger på hans turban*). Hin skønne opal!
 PEER GYNT (*henrykt, idet han rækker hende smykket*). Anitra!
 Evas naturlige datter!
 Magnetisk jeg drages; thi jeg er mand,
 og som der står hos en agtet forfatter:
 «das ewig weibliche zieht uns an!»

(*Måneskinsnat. Palmelund udenfor Anitras telt.*)

(*Peer Gynt med en arabisk luth i hånden sidder under et træ.
 Hans skæg og hår er studset; han ser betydeligt yngre ud.*)
 PEER GYNT (*spiller og synger*). Jeg stængte for mit Paradis
 og tog dets nøgle med.
 Det bar tilhavs for nordlig bris,
 mens skønne kvinder sit forlis
 på havsens strand begræd.
 Mod syd, mod syd skar kølens flugt
 de salte strømmes vand.
 Hvor palmen svajer stolt og smukt,
 i krans om oceanets bugt,
 jeg stak mit skib i brand.
 Ombord jeg steg på slettens skib,
 et skib på fire ben.
 Det skummed under piskens hieb; –
 jeg er en flygtig fugl; o, grib, –
 jeg kviddrer på en gren!
 Anitra, du er palmens most;
 det må jeg sande nu!
 Ja, selv Angoragedens ost
 er neppe halvt så sød en kost,
 Anitra, ak, som du!
 (*hænger luthen over skuldren og kommer nærmere.*)
 Stilhed! Mon den fagre lytter?
 Har hun hørt mit lille digt?
 Mon hun bag gardinet glytter,
 udrappert af slør og sligt? –
 Hys! Det klang jo, som om korken
 voldsomt af en flaske sprang!
 Nu igen! Og end en gang!
 Er det elskovssuk? Nej, sang; – –
 nej, det er en hørbar snorken. –
 Sød musik! Anitra sover.
 Nattergal, hold op at slå!
 Alslags ufærd skal du få,
 hvis med kluk og klunk du vover – –
 dog, som skrevet står, lad gå!
 Nattergalen er en sanger;
 ak, jeg selv er ligeså.
 Han, som jeg, med toner fanger
 hjerter, ømme, bløde, små.
 Skabt for sang er natten sval;
 sangen er vor fælles sfære;
 det, at synge, er at være
 os, Peer Gynt og nattergal.
 Og just det, at pigen sover,
 er min elskovslykkes tip; –
 det, at spidse læben over
 bægre uden mindste nip – –;
 men der er hun jo, minsæl!
 Bedst, hun kom, alligevel.
 ANITRA (*fra teltet*). Herre, kalder du i natten?
 PEER GYNT. Ja såmen; profeten kalder.
 Jeg blev vækket for af katten
 ved et voldsomt jagtrabaler –
 ANITRA. Ak, det var ej jagtlarm, herre;
 det var noget meget værre.
 PEER GYNT. Hvilket da?
 ANITRA. O, skån mig!
 PEER GYNT. Tal!

ANITRA. O, jeg rødmer –

PEER GYNT (*nærmere*). Var det kanske

hvad der fyldte mig så ganske,
da jeg gav dig min opal?

ANITRA (*førskrækket*). Ligne dig, o, verdens skat,
med en ækkel gammel kat!

PEER GYNT. Barn, fra elskovs standpunkt set,
kan en hankat og profet
komme hartad ud på et.

ANITRA. Herre, spøgens honning strømmer
fra din læbe.

PEER GYNT. Lille ven;

du, som andre piger, dømmer
skorpen kun af store mænd.

Jeg er spøgefuld igrunden,
og på tomandshånd især.

Af min stilling er jeg bunden
til en maskes alvorsskær;
dagens pligter gør mig tvungen;
alt det regnskab og besvær,
som jeg har med en og hver,
gør mig tidt profetisk tvær;

men det ligger kun på tungen. –
Væk med vās! I tetatet'en

er jeg Peer, – ja, den, jeg er.

Hej, nu jager vi profeten;

og mig selv, mig har du her!

(*sætter sig under et træ og drager hende til sig.*)

Kom, Anitra, vi vil hvile

under palmens grønne vifte!

Jeg skal hviske, du skal smile;

siden vil vi roller skifte;

da skal dine læber friske,

mens jeg smiler, elskov hviske!

ANITRA (*lægger sig for hans fodder*). Hvert dit ord er sødt som

sange,

skønt jeg lidt kun deraf fatter.

Herre, svar mig, kan din datter,

ved at lytte, sjælen fange?

PEER GYNT. Sjælen, åndens lys og viden

skal du nok bekomme siden.

Når i øst på rosenstrimer

prentes gyldent; her er dagen, –

da, min tøs, da gier jeg timer;

du skal nok bli velopdragen.

Men i nattens lune stille

var det dumt, ifald jeg vilde

med en luvs lidt visdoms rester

træde op som skolemester. –

Sjælen er jo ikke heller,

ret betragtet, hovedsagen.

Det er hjertet, som det gælder.

ANITRA. Tal, o, herre! Når du taler,

ser jeg glimt, som af opaler!

PEER GYNT. Kløgt, på spidsen sat, er dumhed;

fejgheds knop, i blomst, er grumhed;

sandhed i sin overdrift

er en bagvendt visdomsskrift.

Ja, mit barn, – jeg er forsvoren,

som en hund, hvis ej der går

sjælsforædte folk på jorden,
som til klarhed tungvindt når.

Jeg har kendt en sådan krop,
perlen i den hele trop;

og selv han tog fejl af målet,
misted meningen i skrålet. –

Ser du ørken om oasen?

Hvis jeg blot min turban svinger,
verdenshavets flod jeg tvinger

til at fylde hele stadsen.

Men jeg var en dompap-pande,

hvis jeg skabte hav og lande.

Véd du, hvad det er at leve?

ANITRA. Lær mig det!

PEER GYNT. Det er at svæve

tørskod nedad tidens elv,

helt og holdent som sig selv.

Kun i mandskraft kan jeg være

den, jeg er, min lille kære!

Gammel ørn sin fjærham fælder,

gammel støder går og hælder,

gammel kærring mister tænder,

gammel knark får visne hænder, –

hver og en får vissen sjæl.

Ungdom! Ungdom! Jeg vil herske,

som en sultan, hed og hel, –

ej på Gyntianas banker,

under palmeløv og ranker, –

men, på grundlag af det færske,

i en kvindes jomfru-tanker. –

Ser du nu, min lille pige,

hvi jeg har dig nådigst dåret, –

hvi jeg har dit hjerte kåret,

grundlagt, om jeg så må sige,

der mit væsens Kalifat?

Jeg vil eje dine længsler.

Voldsmagt i min elskovs stat!

Du skal være min alene.

Jeg vil være den, der fængsler

dig, som guld og ædelstene

Skilles vi, er livet omme, –

ja, for *din* part, notabene!

Hele du, hver trevl og tomme,

uden vilje, ja, og nej,

vil jeg vide fyldt af mig.

Dine lokkers midnatsgaver,

alt, hvad yndigt er at nævne,

skal som babylonske haver,

vinke mig til sultanstævne.

Derfor er det brav igrunden

med dit tomme pandehvælv.

Har man sjæl, så er man bunden

i betragtning af sig selv.

Hør, imens vi just er ved det;

hvis du vil, du skal, min tro,

få en ring om ankelledet; –

det blir bedst for begge to;

jeg taer plads i sjælestedet,

og forøvrigt – status quo.

(*Anitra snorkeer.*)

Hvad? Hun sover! Er det gledet
 hus forbi, hvad jeg har sagt? –
 Nej; det stempler just min magt,
 at hun flyder bort i drømme
 på min elskovstales strømme.
(rejser sig og lægger smykker i hendes skød.)
 Her er søljer! Her er fler!
 Sov, Anitra! Drøm om Peer – –
 Sov! Isøvne har du kronen
 på din kejsers pande sat!
 Sejr på grundlag af personen
 vandt Peer Gynt i denne nat.

(Karavanvej. Oasen langt tilbage i det fjerne.)
(Peer Gynt, på sin hvide hest, jager gennem ørken. Han har
Anitra foran sig på sadelknappen.)

ANITRA. Lad være; jeg bider!

PEER GYNT. Du lille skalk!

ANITRA. Hvad vil du?

PEER GYNT. Vil? Lege due og falk!

Føre dig bort! Gøre gale streger!

ANITRA. Skam dig! En gammel profet –!

PEER GYNT. Å, vås!

Profeten er ikke gammel, din gås!

Synes du dette på alderdom peger?

ANITRA. Slip! Jeg vil hjem!

PEER GYNT. Nu er du koket!

Tænk, hjem! Til svigerfaer! Det var net!

Vi gale fugle, af buret fløjne,

tør aldrig mere komme ham for øjne.

Desuden, min unge, på samme sted

bør man ikke for længere tid slå sig ned;

man mister i agt, hvad man vinder i kendskab; –

især, når man kommer som profet eller sligt.

Flygtigt skal man vise sig, gå som et digt.

Det var s'gu på tid at besøget fik endskab.

Det er vaklende sjæle, disse slettens sønner; –

tilslut vanked hverken virak eller bønner.

ANITRA. Ja, men er du profet?

PEER GYNT. Jeg er din kejser!

(vil kysse hende.)

Nej se, hvor den lille hakkespæt knejser!

ANITRA. Giv mig den ring, som sidder på din finger.

PEER GYNT. Tag, søde Anitra, det hele pøjt!

ANITRA. Dine ord er sange! Lifligt de klinger!

PEER GYNT. Saligt, at vide sig elsket så højt!

Jeg vil af! Jeg vil lede hesten, som din slave!

(rækker hende ridepiskan og stiger af.)

Se så, min rose, min dejlige blomst;

her vil jeg gå i sandet og kave

til jeg rammes af et solstik og får min bekomst.

Jeg er ung, Anitra; hav det for øje!

Du får ikke veje mine fagter så nøje.

Spas og spilopper er ungdoms kriterium!

Hvis altså ikke din ånd var så tung,

så vilde du skønne, min yndige nerium, –

din elsker gør spilopper, – ergo er han ung!

ANITRA. Ja, du er ung. Har du flere ringe?

PEER GYNT. Ikkesandt? Der; grams! Som en buk kan jeg
 springe!

Var her vinløv i nærheden, skulde jeg mig kranse.

Ja minsæl er jeg ung! Hej, jeg vil danse!

(danser og synger.)

Jeg er en lykkelig hane!

Hak mig, min lille tippe!

Ej! Hop! Lad mig trippe; –

jeg er en lykkelig hane!

ANITRA. Du sveder, profet; jeg er angst du skal smelte; –
 ræk mig det tunge, som dingler i dit belte.

PEER GYNT. Ømme bekymring! Bær pungen for stedse; –
 uden guld er elskende hjerter tilfredse!

(danser og synger igen.)

Unge Peer Gynt er en Galfrands!

han véd ikke på hvad fod han vil stå.

Pyt, sa'e Peer; – pyt, lad gå!

Unge Peer Gynt er en Galfrands!

ANITRA. Frydfuldt, når profeten i dansen træder!

PEER GYNT. Visvas med profeten! – Lad os bytte klæder!

Hejsan! Træk ud!

ANITRA. Din kaftan blev for lang,

din livgjord for vid og din strømpe for trang –

PEER GYNT. Eh bien!

(knæler.)

Men gør mig en hæftig sorg;

det er sødt for elskende hjerter at lide!

Hør, når vi kommer hjem til min borg –

ANITRA. Til dit Paradis; – har vi langt at ride?

PEER GYNT. Å, en tusende mile –

ANITRA. For langt!

PEER GYNT. O, hør; –

du skal få den sjæl, som jeg lofte dig før –

ANITRA. Ja, tak; jeg hjælper mig uden sjæl.

Men du bad om en sorg –

PEER GYNT *(rejser sig)*. Ja, død og plage!

En voldsom, men kort, – for en to-tre dage!

ANITRA. Anitra lyder profeten! – Farvel!

(hun smækker ham et dygtigt rap over fingrene og jager i
flyvende galop tilbage gennem ørken.)

PEER GYNT *(står en lang stund som lynslagen)*. Nå, så skulde da
 også – – –!

(Samme sted. En time senere.)

(Peer Gynt, adstadig og betænksom, trækker tyrkeklæderne af,
stykke for stykke. Tilsidst tager han sin lille rejsehue op af
frakkelommen, sætter den på, og står atter i sin europæiske
dragt.)

PEER GYNT *(idet han kaster turbanen langt fra sig)*. Der ligger

Tyrken, og her står jeg! –

Dette hedenske væsen duer s'gu ej.

Det var heldigt, det kun var i klæderne båret,

og ej, som man siger, i kødet skåret. –

Hvad vilde jeg også på den galej?

En står sig dog bedst på at leve som kristen,

vrage påfuglhabittens pral,

støtte sin færd til lov og moral,

være sig selv og få sig tilsidst en

tale ved graven og kranse på kisten.

(går nogle skridt.)

Den taske; – hun var på et hængende hår
 ifærd med at gøre mig hodet kruset.

Jeg vil være et trolld, ifald jeg forstår,
 hvad det var, som gjorde mig ørsk og ruset.
 Nå; godt, det fik slut! Var spasen dreven
 et skridt endnu, var jeg latterlig bleven. –
 Jeg har fejlet. Ja; – men det er dog en trøst,
 at jeg fejled på grundlag af stillingens brøst.
 Det var ikke selve personen, der faldt.
 Det er egentlig dette profetiske levnet,
 så ganske blottet for virksomheds salt,
 som har sig med smagløsheds kvalmer hævnnet.
 En dårlig bestilling at være profet!
 I embedets medfør skal man gå som i tågen;
 profetisk taget man flux er bét,
 så såre man tér sig ædru og vågen.
 For så vidt har jeg gjort stillingen fyldest,
 netop ved at bringe den gås min hyldest.
 Men, ikke desmindre –
(brister i latter.)
 Hm, tænke sig til!
 Ville stoppe tiden ved at trippe og danse!
 Ville stride mod strømmen ved at svinge og svansel!
 Spille på strengeleg, kæle og sukke,
 og ende som en hane – med at lade sig plukke.
 Den adfærd kan kaldes profetisk vild. –
 Ja; plukke! – Tvi; jeg er plukket slemt;
 nå; lidt har jeg rigtignok i baghånden gemt;
 jeg har noget i Amerika, noget i lommen;
 er altså ikke helt på fantestien kommen. –
 Og dette middels er igrunden bedst.
 Nu er jeg ikke bunden af kusk eller hest;
 jeg har ingen besvær med kuffert og kærre;
 kort sagt, som man siger, jeg er stillingens herre. –
 Hvilken vej bør jeg vælge? Mangen vej står mig åben;
 og i valget kender man vismand fra tåben.
 Mit forretningsliv er et sluttet kapitel;
 min kærlighedsleg er en aflagt kittel.
 Til krebsegang føler jeg ingen drift.
 «Atter og fram, det er lige langt;
 ud og ind det er lige trangt», –
 så tror jeg der står i et ændrigt skrift. –
 Altså noget nyt; en forædlet færd;
 et formål, som er møjen og pengene værd.
 Om jeg skrev mit levnet uden fordølgelse, –
 en bog til vejledning og efterfølgelse? –
 Eller, bi –! Jeg har tiden ganske til rådighed; –
 hvad, om jeg som en rejsende lærd
 studerte de henfarne tiders grådighed?
 Isandhed, ja, *det* er noget for mig!
 Krøniker læste jeg alt som liden,
 og har også dyrket den videnskab siden. –
 Jeg vil følge menneskeslægtens vej!
 Jeg vil svømme som en fjær på historiens strøm,
 leve den op igen, som i en drøm, –
 se heltenes kampe for stort og godt,
 men i sikker behold, som tilskuer blot, –
 se tænkerne falde, martyrerne bløde,
 se riger grundes og riger forgå, –
 se verdensepoker slå ud af det små;
 kort sagt, jeg vil skumme historiens fløde. –
 Jeg får se at få tag i et bind af Becker,

og rejse kronologisk så langt jeg rækker. –
 Vel sandt, – min forkundskab er ikke grundig,
 og historiens indre mekanik underfundig! –
 men pyt; hvor udgangspunktet er galest,
 blir tidt resultatet originalest. – –
 Hvor løftende dog, at sætte sig et mål,
 og drive det igennem som flint og stål!
(stille bevæget.)

Bryde, på alle kanter og ender,
 de bånd, som binder til hjemstavn og venner, –
 sprænge i luften sin rigdoms skat, –
 sige sin kærligheds lykke godnat, –
 alt for at finde det sandes mysterium, –
(tørre en tåre af øjet.)
 det er den ægte forskers kriterium! –
 Jeg føler mig lykkelig over al måde.
 Nu har jeg løst min bestemmelses gåde.
 Nu bare holde ud i tykt og tyndt!
 Det er vel tilgiveligt om jeg knejser
 og føler mig selv som manden Peer Gynt,
 også kaldt menneskelivets kejser. –
 Det svundnes facit og sum vil jeg eje;
 aldrig slide de levendes veje; –
 samtiden er ej en skosåle værd;
 både troløs og margløs er mændenes færd;
 deres ånd har ej flugt, deres dåd ej vægt; – –
(trækker på skulderen.)
 og kvinderne, – det er en skrøbelig slægt! –
(han går.)

*(Sommerdag. Højt oppe mod nord. En hytte i storskogen.
 Åben dør med en stor træløs. Rensdyrhorn over døren. En flok
 geder ved husvæggen.)
 (En middelaldrende kvinde, lys og smuk, sidder og spinder
 udenfor i solskinnet.)*

KVINDEN (*kaster et øje nedover vejen og synger*):

Kanske vil der gå både vinter og vår,
 og næste sommer med, og det hele år; –
 men engang vil du komme, det véd jeg visst;
 og jeg skal nok vente, for det lofte jeg sidst.
(lokker på gederne, spinder og synger igen.)
 Gud styrke dig, hvor du i verden går!
 Gud glæde dig, hvis du for hans fodskammel står!
 Her skal jeg vente til du kommer igen;
 og venter du histoppe, vi træffes der, min ven!

*(I Ægypten. Morgendæmring. Memnonstøtten står i sandet.)
 (Peer Gynt kommer gående og ser sig en stund omkring.)*

PEER GYNT. Her kunde jeg passelig begynde min
 vandring. –

Nu er jeg altså Ægypter til forandring;
 men Ægypter på grundlag af det gyntske jeg.
 Siden til Assyrien jeg lægger iverj.
 Helt at begynde med verdens skabelse,
 det vil bare lede til fortabelse; –
 jeg vil ganske gå udenom bibelhistorien;
 jeg finder jo altid dens verdslige spor igen;
 og at se den, som man siger, i sømmene efter,
 ligger udenfor både min plan og mine kræfter.
(sætter sig på en sten.)

Nu vil jeg hvile mig og vente ihærdig,
til støtten med sin vanlige morgensang er færdig.
Efter frokosten klyver jeg op på pyramiden;
får jeg tid, vil jeg granske den indeni siden.
Derpå til-lands om det røde hav;
kanske kan jeg finde kong Potifars grav. –
Så er jeg Asiater. I Babylon jeg søger
de rygtbare hængende haver og skøger,
det vil sige, de vigtigste spor af kultur.
Og så med et spring til Trojas mur.
Fra Troja går der jo sjøvej direkte
over til det herlige gamle Athen; –
der vil jeg på åstedet, sten for sten,
befare det pas, som Leonidas dækte; –
jeg vil gøre mig fortrolig med de bedre filosoffer,
finde fængslet, hvor Sokrates døde som offer – –;
nej, det er s'gu sandt, – der er krig for tiden –!
Ja, så får Hellenismen ligge til siden.

(ser på sit uhr.)

Det er dog for galt, hvor længe det varer,
før solen rinder. Min tid er knap.
Altså, fra Troja; – det var der jeg slap – –
(rejser sig og lytter)
Hvad er det for en underlig susning, som farer –?
(Solopgang.)

MEMNONSTOTTEN *(synger)*. Af halvgudens aske stiger
foryngende
fugle syngende.
Zeus, den alvidende,
skabte dem stridende.
Visdomsugle,
hvor sover mine fugle?
Du må dø eller råde
sangens gåde!

PEER GYNT. Sandfærdig, – mener jeg ikke der gik
fra støtten en lyd! Det var fortidsmusik.
Jeg hørte stenrøstens stigning og sænkning. –
Jeg vil skrive det op til de lærdes betænkning.
(noterer i lommebogen.)
«Støtten sang. Jeg hørte tydeligt klangen,
men forstod ikke rigtig teksten til sangen.
Det hele var naturligvis sansebedrag. –
Ellers intet af vægt observeret idag.»
(går videre.)

*(Ved landsbyen Gizeh. Den store Sfinx udhuggen af klippen.
Langt borte Kairos spir og minaretter.)
(Peer Gynt kommer; han betragter Sfinxen opmærksomt, snart
gennem lorgnetten, snart gennem den hule hånd.)*

Nej, hvor i alverden har jeg truffet for
noget halvglemmt, som minder om dette skabilken?
For truffet det, har jeg, i nord eller sør.
Var det en person? Og, i så fald, hvilken?
Han, Memnon, faldt det mig bagefter ind,
ligned de såkaldte Dovregubber,
slig som han sad der, stiv og stind,
med enden plantet på søjlestubber. –
Men dette underlige krydsningsdyr,
denne bytting, på engang løve og kvinde, –

har jeg også ham fra et eventyr?
Eller har jeg ham fra et virkeligt minde?
Fra et eventyr? Ho, nu husker jeg kallen!
Det er s'gu Bøjgen, som jeg slog i skallen, –
det vil sige, jeg drømte – for jeg lå i feber. –
(går nærmere.)

De selvsamme øjne; de selvsamme læber; –
ikke fuldt så dorsk; lidt mere forslagen;
men ellers den samme i hovedsagen. –
Ja så da, Bøjg; du ligner en løve,
når en ser dig bagfra og træffer dig om dagen!
Kan du endnu gåder? Det skal vi prøve.
Nu får vi se om du svarer som sidst, du!
(råber mod Sfinxen.)

Hej, Bøjg, hvem er du?

EN STEMME *(bag Sfinxen.)*

Ach, Sfinx, wer bist du?

PEER GYNT. Hvad! Ekkoet bryder på Tydsk! Mærkværdigt!

STEMMEN. Wer bist du?

PEER GYNT. Det taler jo sproget færdigt!

Den observation er ny og min.

(noterer i bogen.)

«Ekko på Tydsk. Dialekt fra Berlin.»

(Begriffenfeldt kommer frem bag Sfinxen.)

BEGRIFFENFELDT. Et menneske!

PEER GYNT. Nå; det er *ham*, som prater.

(noterer igen.)

«Kom senerehen til andre resultater.»

BEGRIFFENFELDT *(under alleslags urolige fagter)*. Min herre,
undskyld –! En lebensfrage –!

Hvad fører Dem just idag herhen?

PEER GYNT. En visit. Jeg hilser på en ungdomsven.

BEGRIFFENFELDT. Hvad? Sfinxen –?

PEER GYNT *(nikker)*. Jeg har kendt ham i gamle dage.

BEGRIFFENFELDT. Famos! – Og det efter denne nat!

Min pande hamrer! Den er næved at revne!

De kender ham, mand? Tal! Svar! kan De nævne,
hvad han er?

PEER GYNT. Hvad han er? Ja, det kan jeg glat.

Han er *sig selv*.

BEGRIFFENFELDT *(med et spring)*. Ha, livsgåden glindste
som lyn for mit syn! – Det er visst, at han er
sig selv?

PEER GYNT. Ja, så siger han idetmindste.

BEGRIFFENFELDT. Sig selv! Omvæltningens stund er nær!
(tager hatten af.)

Deres navn, min herre?

PEER GYNT. Jeg er døbt Peer Gynt.

BEGRIFFENFELDT *(med stille beundring)*. Peer Gynt!

Allegorisk! Det var at vente. –

Peer Gynt? Det vil sige: det ubekendte, –
det kommende, hvis komme var mig forkyndt –

PEER GYNT. Nej, virkelig! Og nu er De her for at hente –?

BEGRIFFENFELDT. Peer Gynt! Dybsindig! Gådefuld! Hvas!

Hvert ord er ligesom en bundløs lære!

Hvad er De?

PEER GYNT *(beskeden)*. Jeg har altid prøvet at være
mig selv. Forøvrigt er her mit pas.

BEGRIFFENFELDT. Atter det gådefulde ord på bunden!

(griber ham om håndledet.)

Til Kairo! Fortolkernes kejser er funden!

PEER GYNT. Kejser?

BEGRIFFENFELDT. Kom!

PEER GYNT. Er jeg virkelig kendt –?

BEGRIFFENFELDT *(idet han trækker ham med sig)*. Fortolkernes kejser – på selvets fundament!

(I Kairo. Et stort gårdsrum med høje mure og bygninger omkring. Gittervinduer; jernbure.)

(Tre vogtere i gården. En fjerde kommer.)

DEN KOMMENDE. Schafmann; sig mig, hvor er direktøren?

EN VOGTER. Kørt ud imorges længe før dag.

FØRSTE. Jeg tror der er hændt ham en ærgerlig sag; thi inat –

EN ANDEN. Hys, stille; der er han ved døren!

(Begriffenfeldt fører Peer Gynt ind, låser porten og stikker nøglen i lommen.)

PEER GYNT *(for sig selv)*. Isandhed, en yderst begavet mand; næsten alt, hvad han siger, går over ens forstand. *(ser sig om.)*

Så dette her er de lærdes klub?

BEGRIFFENFELDT. Her vil De finde dem, rub og stub; – de halvfjerdsindstve fortolkeres kreds; den er nylig forøget med hundred og trede – – *(råber på vogterne.)*

Mikkel, Schlingelberg, Schafmann, Fuchs, – ind i burene med jer fluks!

VOGTERNE. Vi?

BEGRIFFENFELDT. Hvem ellers? Afsted, afsted!

Når verden snurrer, så snurrer vi med.

(tvinger dem ind i et bur.)

Han er kommen imorges, den store Peer; –

I kan slutte jer til resten, – jeg siger ikke mer.

(stænger buret og kaster nøglen i en brønd.)

PEER GYNT. Men, bedste herr doktor og direktør –?

BEGRIFFENFELDT. Ingen af delene! Jeg var det før – –.

Herr Peer; kan De tie? Jeg må give mig luft –

PEER GYNT *(i stigende uro)*. Hvad er det?

BEGRIFFENFELDT. Lov mig, De ikke vil skælte.

PEER GYNT. Jeg skal prøve –

BEGRIFFENFELDT *(trækker ham hen i et hjørne og hvisker)*. Den absolute fornuff afgik ved døden iafte kl. 11.

PEER GYNT. Gud fri mig –!

BEGRIFFENFELDT. Ja, det er yderst beklageligt.

Og i *min* stilling, ser De, er det dobbelt ubehageligt; thi denne anstalt gjaldt lige til det sidste for en dårekiste.

PEER GYNT. En dårekiste!

BEGRIFFENFELDT. Ikke *nu*, forstår De!

PEER GYNT *(bleg og sagte)*. Nu skønner jeg stedet!

Og manden er gal; – og ingen véd det!

(trækker sig bort.)

BEGRIFFENFELDT *(følger efter)*. Forøvrigt håber jeg De har forstået?

Når jeg kalder ham død, så er det væv.

Han er gået fra sig selv. Af sit skind er han gået, – akkurat som min landsmand Münchhausens ræv.

PEER GYNT. Undskyld et minut –

BEGRIFFENFELDT *(holder på ham)*. Nej, det var som en ål; – ikke som en ræv. Gennem øjet en nål; – han sprællede på væggen – –

PEER GYNT. Hvor finder jeg frelsen!

BEGRIFFENFELDT. Rundt om halsen et snit og så, vips, af pelsen!

PEER GYNT. Forrykt! Aldeles fra vid og sans!

BEGRIFFENFELDT. Nu er det klart, og det la'er sig ikke dølg, –

denne fra-sig-gåen vil have til følge

en hel omvæltning til lands og vands.

De personligheder, som før kaldtes gale,

blev nemlig iafte kl. 11 normale,

konforme med fornuffen i dens nye fase.

Og ser man endvidre på sagen ret,

er det klart, at fra nysnævnte klokkeslet

begyndte de såkaldte kloge at rase.

PEER GYNT. De nævnte klokken; min tid er knap –

BEGRIFFENFELDT. Deres tid? Der gav De min tanke et rap! *(åbner en dør og råber:)*

Herud! Den vordende tid er forkyndt!

Fornuffen er død. Leve Peer Gynt!

PEER GYNT. Nej, kæreste mand –!

(de afsindige kommer efterhånden ud i gårdsrummet.)

BEGRIFFENFELDT. God morgen! Giv møde,

og hils på befrielsens morgenrøde!

Eders kejser er kommen!

PEER GYNT. Kejser?

BEGRIFFENFELDT. Ja visst!

PEER GYNT. Men æren er så stor, så over al måde –

BEGRIFFENFELDT. Ak, lad ingen falsk beskedenhed råde i en stund som denne.

PEER GYNT. Men und mig blot frist –!

Nej, jeg duer s'gu ikke; jeg er rent forduftet!

BEGRIFFENFELDT. En mand, som har Sfinxens mening fornummet?

Som er sig selv?

PEER GYNT. Ja, det er just knuden.

Jeg er mig selv i et og i alt;

men her, så vidt jeg forstod, det gjaldt

at være sig selv, så at sige, foruden.

BEGRIFFENFELDT. Foruden? Nej, der taer De mærkelig fejl!

Her er man sig selv aldeles forbandet;

sig selv og ikke det ringeste andet; –

man går, som sig selv, for fulde sejl.

Hver lukker sig inde i selvets tønde,

i selvets gæring han dukker tilbunds, –

han stænger hermetisk med selvets spunds og tætnet træet i selvets brønde.

Ingen har gråd for de andres veer;

ingen har sans for de andres ideer.

Os selv, det er vi i tanken og tonen,

os selv til springbrættets yderste rand, –

og følgelig, skal der en kejser på tronen,

er det klart, at De er den rette mand.

PEER GYNT. Å, gid jeg var fanden –!

BEGRIFFENFELDT. Nu ikke forknyt;

næsten alt i verden er i førstningen nyt.

«Sig selv»; – kom; her skal De se et eksempel;

jeg vælger det første det bedste iflæng –
(til en mørk skikkelse.)
 Goddag, Huhu! Nå, går du, min dreng,
 bestandig omkring med græmmelsens stempel?
 HUHU. Kan jeg andet vel, når folket
 slægt for slægt dør ufortolket?
(til Peer Gynt.)
 Du er fremmed; vil du høre?
 PEER GYNT *(bukker)*. Gudbevar's!
 HUHU. Så lån mig øre. –
 Fjernt i øst, som krans om pande,
 står de malebarske strande.
 Portugiser og Hollænder
 landet med kultur bespænder.
 Desforuden bor der skarer
 af de ægte Malebarer.
 Disse folk har sproget blandet; –
 de er herrer nu i landet. –
 Men i tiden længst forgangen
 råded der orangutangen.
 Han var skogens mand og herre;
 frit han turde slå og snærre.
 Som naturens hånd ham skabte,
 så han gren og så han gabte.
 Uforment han turde skrige;
 han var hersker i sit rige. –
 Ak, men så kom fremmedåget
 og forplumred urskogs-sproget.
 Firehundredårig natten
 ruged over abekatten;
 og man véd, så lange nætter
 landsens folk i stampe sætter. –
 Skogens urlud er forstummet;
 ikke længer blir der brummet; –
 skal vi vore tanker male,
 må det ske ved hjælp af tale.
 Hvilken tvang for alle stænder!
 Portugiser og Hollænder,
 blandingsracen, Malebaren,
 hver er lige ilde faren. –
 Jeg har prøvet på at fægte
 for vort urskogs-mål, det ægte, –
 prøvet at belive liget, –
 hævdet folkets ret til skriget, –
 skreget selv og påvist trangen
 til dets brug i folkesangen. –
 Skralt man dog min idræt skatter. –
 Nu, jeg tror, min sorg du fatter.
 Tak, at du har lånt mig øre; –
 véd du råd, så lad mig høre!
 PEER GYNT *(sagte)*. Der står skrevet: man får tude
 med de ulve, som er ude.
(højt.)
 Kære ven, såvidt jeg husker
 findes i Marokko busker,
 hvor en flok orangutanger
 lever uden tolk og sanger;
 deres mål lød malebarisk!
 det var smukt og exemplarisk, –

dersom De, lig andre stands mænd,
 vandred ud til gavn for landsmænd –
 HUHU. Tak, at du har lånt mig øre;
 som du råder, vil jeg gøre.
(med en stor gebærde.)
 Østen har forstødt sin sanger!
 Vesten har orangutanger!
(han går.)
 BEGRIFFENFELDT. Nå, var han sig selv? Jeg skulde det mene.
 Af *sit eget* er han fyldt, og af det alene.
 Han er *sig* i alt, hvad han giver af sig, –
sig selv i kraft af at være fra sig.
 Kom her! Nu skal jeg vise Dem en anden,
 fra iaftes ikke mindre konform med forstanden.
(til en Fellah, som bærer en mumie på ryggen.)
 Kong Apis, hvor går det, min høje herre?
 FELLAHEN *(vildt til Peer Gynt)*. Er jeg kong Apis?
 PEER GYNT *(trækker sig bag doktoren)*. Jeg må tilstå, desværre,
 jeg er ikke inde i situationen;
 men jeg tror nok, ifald jeg tør dømme efter tonen –
 FELLAHEN. Nu lyver du også.
 BEGRIFFENFELDT. Deres Højhed får melde
 hvordan sagerne står.
 FELLAHEN. Det skal jeg fortælle.
(vender sig til Peer Gynt.)
 Ser du ham, som jeg bærer på ryggen?
 Han navnet kong Apis lød,
 Nu går han under navn af mumie,
 og er derhos aldeles død.
 Han har bygget alle pyramider,
 og hugget den store Sfinx,
 og kriget, som doktoren siger,
 med Tyrken både rechts og links.
 Og derfor det ganske Ægypten
 har priset ham som en gud,
 og stillet ham op i templer,
 i lignelser af en stud. –
 Men *jeg* er denne kong Apis,
 det ser jeg så soleklart;
 og hvis du ikke forstår det,
 så skal du forstå det snart.
 Kong Apis var nemlig på jagten,
 og steg af sin hest en stund,
 og gik for sig selv afsides
 ind på min oldefaers grund.
 Men marken, kong Apis gøded,
 har næret *mig* med sit korn;
 og trænges der flere beviser,
 så har jeg usynlige horn.
 Og er det så ikke forbandet,
 at ingen vil prise min magt!
 Af byrd er jeg Apis i landet,
 men Fellah i andres agt.
 Kan du sige hvad jeg skal gøre,
 så råd mig foruden svig; –
 hvad det gælder om, er at blive
 kong Apis den store lig.
 PEER GYNT. Deres Højhed får bygge pyramider,
 og hugge en større Sfinx,

og krige, som doktoren siger,
med Tyrken både rechts og links.

FELLAHEN. Jo, det er en dejlig tale!
En Fellah! En sulten lus!
Jeg har nok med at holde min hytte
ryddelig for rotter og mus
Fort, mand, – find på noget bedre,
som både gør stor og tryk,
og derhos aldeles lig med
kong Apis bag på min ryg!

PEER GYNT. Hvad om Deres Højhed hang Dem,
og derpå i jordens skød,
bag kistens naturlige grænser,
forholdt Dem aldeles død?

FELLAHEN. Så vil jeg! Mit liv for en strikke!
I galgen med hår og hud! –
I førstningen blir der lidt forskel;
men den jævner tiden ud.
(går hen og gør anstalter til at hænge sig.)

BEGRIFFENFELDT. Det var en personlighed, herr Peer, –
en mand med methode –

PEER GYNT. Ja, ja; jeg ser –;
men han hænger sig virkelig! Gud, vær os nådig!
Jeg blir syg; – jeg er knapt mine tanker rådig!

BEGRIFFENFELDT. En overgangstilstand; den varer kun kort.

PEER GYNT. En overgang? Hvortil? Undskyld, – jeg må
bort –

BEGRIFFENFELDT (holder ham). Er De gal?

PEER GYNT. Ikke endnu – Gal? Gud bevares!
(Allarm. Ministeren Hussejn trænger sig gennem sværmen.)

HUSSEJN. Man har meldt mig, her er kommet en kejser
idag.
(til Peer Gynt.)
Det er Dem?

PEER GYNT (fortvivlet). Ja, det er en afgjort sag!

HUSSEJN. Godt. – Her er noter, som skal besvares?

PEER GYNT (river sig i håret). Hejsan! Ret så; – jo værre, jo
bedre!

HUSSEJN. Måske De vil med et dyp mig hædre?
(bukker dybt.)
Jeg er en pen.

PEER GYNT (bukker endnu dybere). Og jeg er plent
et krimskramset, kejsertiligt pergament.

HUSSEJN. Min historie, herre, er kortelig den:
jeg gælder for et sandhus og er en pen.

PEER GYNT. Min historie, herr pen, er, i korthed vævet, –
jeg er et papirblad og blir aldrig beskrevet.

HUSSEJN. Hvad jeg duer til, har menneskene ingen forstand
på;
alle vil de bruge mig til at strø sand på!

PEER GYNT. Jeg var i en kvindes øje en sølvspændt bog; –
det er en og samme trykfejl at være gal og klog!

HUSSEJN. Tænk Dem, hvilket fortærende liv;
være pen og aldrig smage odden af en kniv!

PEER GYNT (hopper højt). Tænk Dem: være renbuk; springe
fra oven; –
altid stupe, – aldrig kende grund under hoven!

HUSSEJN. En kniv! Jeg er sløv; – få skåret og ridset mig!
Verden går under, hvis man ikke får spidset mig!

PEER GYNT. Det var synd for den verden, der, lig andet
selvgjort,
af Vorherre blev befunden så inderlig velgjort.

BEGRIFFENFELDT. Her er kniv!

HUSSEJN (griber den). Ah, hvor jeg skal blækket slikke!
Hvilken vellyst at snitte sig.
(skærer halsen over.)

BEGRIFFENFELDT (viger tilside). Sprut dog ikke.

PEER GYNT (i stigende angst). Hold på ham!

HUSSEJN. Hold på mig! Det er ordet!
Hold! Hold i pennen! Papiret på bordet –!
(falder.)
Jeg er udslidt. Efterskriften, – glem ikke den;
han leved og han døde som en påholden pen!

PEER GYNT (svimler). Hvad skal jeg –! Hvad er jeg? Du
store –, hold fast!

Jeg er alt, hvad du vil, – en Tyrk, en synder, –
et bergtrold –; men hjælp; – det var noget som
brast –!
(skriger.)
Jeg kan ikke hitte dit navn i en hast! – –
hjælp mig, du, – alle dårers formynder!
(synker i afmagt.)

BEGRIFFENFELDT (med en stråkrans i hånden, gør et spring og
sætter sig skrævs over ham). Ha; se, hvor han i sølen
knejser! – –
er fra sig selv –! Hans kroning sker!
(trykker kransen på ham og udråber):
Han leve! Leve selvets kejser!

SCHAFMANN (i buret). Es lebe hoch der grosse Peer!

FEMTE AKT

(Ombord på et skib i Nordsjøen udenfor den norske kyst.

Solnedgang. Stormfuldt vejr.)

(Peer Gynt, en kraftig gammel mand med isgråt hår og skæg, står agter på hytten. Han er halvt sjomandsklædt, i jakke og høje støvler. Dragten noget slidt og medtagen; han selv vejrbidt og med et hårdere udtryk. Skibskaptejnen ved rattet hos roergænger.

Mandskabet forud.)

PEER GYNT *(læner armene på rælingen og stirrer ind mod land).*

Se Hallingskarven i vinterham; –
han brisker sig, gamlen, i kveldsols bram.
Jøklen, bror hans, står bag påskrå;
han har endnu den grønne iskåben på.
Følgefånnen, hun er nu så fin, –
ligger som en jomfru i skære lin.
Vær ingen galninger, gamle gutter!
Stå der I står; I er gråstens-nuter.

KAPTEJNEN *(råber forud).* To mand tilrors, – og lanternen sat!

PEER GYNT. Det kuler stivt.

KAPTEJNEN. Vi får storm inat.

PEER GYNT. Har en fra havet kending af Ronden?

KAPTEJNEN. Nej, var det ligt; – den ligger bag fånnen.

PEER GYNT. Eller Blåhø?

KAPTEJNEN. Nej; men oppe fra riggen
kan en i klarvejr se Galdhøpiggen.

PEER GYNT. Hvor har vi Hårtejgen?

KAPTEJNEN *(peger).* Så omtrent.

PEER GYNT. Ja vel.

KAPTEJNEN. Det lader til De er kendt.

PEER GYNT. Da jeg rejste fra landet, foer jeg her forbi;

og bærmen, siger ordsproget, hænger længst i.
(spytter og stirrer mod kysten.)

Derinde, hvor det blåner i skar og kløft, –
hvor fjelddalen svartner, trang, som en grøft, –
og under, langs med den åbne fjord, –
der er det altså menneskene boer.

(ser på kaptejnen.)

De bygger spredt her i landet.

KAPTEJNEN. Ja;

der er vidt imellem og langt ifra.

PEER GYNT. Er vi inde før daggry?

KAPTEJNEN. Så ved pas,

ifald ikke natten blir altfor hvas.

PEER GYNT. Det tykner i vest.

KAPTEJNEN. Det gør så.

PEER GYNT. Stop!

De kan huske mig på, når vi siden gør op, –
jeg er sindet, som man siger, at øve godt
imod mandskabet –

KAPTEJNEN. Takker!

PEER GYNT. Det blir kun småt.

Guld har jeg gravet, og mistet hvad jeg fandt; –
fatum og jeg vi er rent på kant.

De véd, hvad jeg har ombord i behold.

Det er slumpen; – resten foer fanden i vold.

KAPTEJNEN. Det er mer end nok til at skaffe Dem vægt
mellem folket hjemme.

PEER GYNT. Jeg har ingen slægt.

Der er ingen, som venter den rige styggen. –

Nå; så slipper jeg også for krus på bryggen!

KAPTEJNEN. Der har vi vejret.

PEER GYNT. Ja, husk så på, –

er nogen af folkene rigtig trængende,
så ser jeg ikke så nøje på pengene –

KAPTEJNEN. Det er vakkert. De flestes kår er små;

alle har de kærting og unger hjemme.

Med hyren alene falder det tyndt;

men kom de nu hjem med lidt extra mynt,

blev der et gensyn, de sent vilde glemme.

PEER GYNT. Hvad for noget? Har de kærting og unger?

Er de gifte?

KAPTEJNEN. Gifte? Ja, hele flokken.

Men den, som er trangest stillet, er kokken;

hos ham er tilhuse den svarte hunger.

PEER GYNT. Gifte? Har hjemme nogen, som venter?

Som glædes, når de kommer? Hvad?

KAPTEJNEN. Ja vel, –

på fattigfolks måde.

PEER GYNT. Og kommer de en kveld,

hvad så?

KAPTEJNEN. Så tænker jeg kærtingen henter

lidt godt for en gangs skyld –

PEER GYNT. Og lys i pladen?

KAPTEJNEN. Kanhænde to; og en dram til maden.

PEER GYNT. Og så sidder de lunt? Har varme på gruen?

Har ungerne om sig? Der er ståk i stuen;

der er ingen, som hører den anden tilende, –

slig glæde er der på dem –?

KAPTEJNEN. Det kunde vel hænde.

Og derfor var det vakkert, De lofte før, –
at spede lidt til.

PEER GYNT *(slår i rælingen).* Nej, om jeg gør!

Tror De jeg er gal? Mener De jeg punger

ud til fromme for andres unger?

Jeg har surt nok slæbt for at tjene min mynt?

Ingen venter på gamle Peer Gynt.

KAPTEJNEN. Ja, ja; som De vil; Deres penge er Deres.

PEER GYNT. Rigtig! De er mine og ingen fleres.

Opgør, så fort De har anker i bunden!

Min fragt fra Panama som kahytspassager.

Så brændevin til folkene. Ikke mer.

Gier jeg mere, kaptajn, kan De slå mig på munden!

KAPTEJNEN. Jeg skylder Dem kvittering og ikke juling; –

men undskyld; nu får vi storm for kuling.

(han går fremover dækket. Det er blevet mørkt; der tændes lys i kahytten. Sjøgangen tiltager. Skodde og tykke skyer.)

PEER GYNT. Holde en ustyrlig ungeflok hjemme; –
 ligge som en glæde i sindene fremme; –
 følges af andres tanker på vej –
 Der er aldrig nogen, som tænker på mig. –
 Lys i pladen? Det lys skal slukne.
 Jeg vil finde på noget –! Jeg vil drikke dem drukne; –
 ikke en af de djævler skal gå ædru iland.
 Fulde skal de komme til kærring og unger!
 de skal bande; de skal slå i bordet så det runger, –
 skræmme dem, der venter, fra vid og forstand!
 Kærringen skal skriige og rømme af huset, – –
 trive ungerne med! Hele glæden i gruset!
(Skibet krænget stærkt; han tumler og har møje med at holde sig.)

Nå, det var en ordentlig overhaling.
 Havet arbejder, som det havde betaling; –
 det er endnu sig selv her nord under leden; –
 sjøen påtvers, lige vrang og vreden – –
(lytter.)

Hvad er det for skrig?

VAGTEN *(forud)*. Et vrage i læ!

KAPTEJNEN *(midtskibs, kommanderer)*. Roret hart styrbord!
 Klods for vinden!

STYRMANDEN. Er der folk på vrage?

VAGTEN. Jeg skimter tre!

PEER GYNT. Fir hækjollen ned –

KAPTEJNEN. Den blev fyldt forinden.
(går forover.)

PEER GYNT. Hvem tænker på sligt?
(til nogle af mandskabet.)

Er I folk, så frels!

Hvad fanden, om I får jer en fugtet pels –

BÅDSMANDEN. Det er ugørligt i sligt et hav.

PEER GYNT. De skriger igen! Se, vinden skraler –

Kok, tør du prøve? Fort! Jeg betaler –

KOKKEN. Nej, ikke om tyve pundsterling De gav –

PEER GYNT. I hunde! I krystersjæle! Kan I glemme,
 det er folk, som har kærring og unger hjemme?

Nu sidder de og venter –

BÅDSMANDEN. Tålmod er sundt.

KAPTEJNEN. Bær af for brottet!

STYRMANDEN. Vraget gik rundt.

PEER GYNT. Der blev stille med ét –?

BÅDSMANDEN. Var de gifte, som De tænker,
 så fik verden ret nu tre nybagte enker.

(Uvejret vokser. Peer Gynt går agterover dækket.)

PEER GYNT. Der er ingen tro mellem menneskene mer, –
 ingen kristendom, slig, som skrevet og sagt er; –
 lidet gør de godt, og mindre de beer,
 og har slet ingen agt for de vældige magter. –
 I et vejr, som inat, er Vorherre farlig.
 De bæster skulde hytte sig, tænke, som sandt er,
 det er vogsomt at lege med elefanter; – –
 og så lægger de sig ud med ham åbenbarlig!
 Jeg er skyldløs; på offerpynten,
 kan jeg bevise, jeg stod med mynten.
 Men hvad har jeg for det? – Der går jo det ord:
 Samvittighedsfred er en dejlig pude.
 Å ja, det holder stik på den tørre jord,
 men duer s'gu ikke for en snus ombord,

hvor en skikkelig mand er blandt pakket ude.
 Tilsjøs får en aldrig være sig selv;
 en får følge de andre fra dæk til hvælv;
 slår hævnens time for bådsmand og kokken,
 så stryger jeg sagtens i vasken med flokken; –
 ens særlige tarv sættes rent til siden;
 man gælder som en pølse i slagtetiden. –
 Fejlen er den, jeg har været for from.
 Og utak har jeg for hele stasen.

Var jeg yngre, tror jeg, jeg sadled om,
 og prøved en stund at spille basen.
 Der er tid endnu! Det skal spørges i bygden,
 at Peer er kommen over havet i højden!
 Gården vil jeg vinde med ondt eller godt; –
 jeg vil bygge den om; den skal lyse som et slot.
 Men ingen får lov at komme ind i stuen!
 For porten skal de stå og dreje på luven; –
 tigge og trygle, – *det* kan de frit;
 men ingen får en eneste skilling af mit; – –
 måtte jeg under skæbnens piskeslag hyle,
 så findes vel de, jeg igen kan prygle – –

DEN FREMMEDE PASSAGER *(står i mørket ved siden af Peer Gynt og hilser venligt)*:

Godaften!

PEER GYNT. Godaften! Hvad –? Hvem er De?

PASSAGEREN. Jeg er Deres medpassager, til tjeneste.

PEER GYNT. Ja så? Jeg trode, jeg var den eneste.

PASSAGEREN. En fejl formodning, som nu er forbi.

PEER GYNT. Men underligt nok, at først ikveld
 jeg ser Dem –

PASSAGEREN. Jeg går ikke ud om dagen.

PEER GYNT. De er måske syg? De er hvid, som et lagen –

PASSAGEREN. Nej, tak, – jeg befinder mig inderlig vel.

PEER GYNT. Det stormer hvast.

PASSAGEREN. Ja, velsignet, mand!

PEER GYNT. Velsignet?

PASSAGEREN. Havet går højt, som huse.

Ah, ens tænder løber i vand!

Tænk, hvilke vrage det inat vil knuse; –
 og tænk, hvilke lig, der vil drive iland!

PEER GYNT. Bevares vel!

PASSAGEREN. Har De set en kvalt, –
 en hængt, – eller druknet?

PEER GYNT. Nu blir det for galt –

PASSAGEREN. Ligene ler. Men latteren er tvungen;
 og de fleste har gerne bidt sig i tungen.

PEER GYNT. Bliv mig fra livet –!

PASSAGEREN. Et spørgsmål kun!
 Hvis vi f. ex. tørned på grund
 og sank i mørket.

PEER GYNT. De tror, her er fare?

PASSAGEREN. Jeg véd virkelig ikke hvad jeg skal svare.

Dog, sæt nu, jeg flyder og De går tilbunds –

PEER GYNT. Å, sludder –

PASSAGEREN. Det er en mulighed kuns.

Men står man i graven med den ene fod,
 blir man blød, og deler ud milde gaver –

PEER GYNT *(griber i lommen)*. Ho, penge!

PASSAGEREN. Nej; men er De så god
 at skænke mig Deres ærede kadaver –?

PEER GYNT. Nu går det for vidt!
 PASSAGEREN. Bare liget, forstår De!
 Det er for min videnskabs skyld –
 PEER GYNT. Nu går De!
 PASSAGEREN. Men, kære, betænk, – De har fordel af sagen!
 Jeg skal få Dem åbnet og lagt for dagen.
 Hvad jeg navnlig vil søge, er sædet for drømmene, –
 og forresten gå Dem kritisk efter i sømmene –
 PEER GYNT. Vig fra mig!
 PASSAGEREN. Men, kære, – en druknet krop –
 PEER GYNT. Bespottelige mand! De ægger uvejret op!
 Er det ikke for galt! Vi har storm og regn,
 en ustyrlig sjøgang og alskens tegn
 til noget, som kan gøre os et hode kortere;
 og så ter De Dem så det kommer desfortere!
 PASSAGEREN. De er nok ikke oplagt til vidre forhandling;
 men tiden bringer jo så mangan forvandling – –
(hilser venlig.)
 Vi træffes når De synker, om ikke før!
 kanske De da er i bedre humør.
(går ind i kahytten.)
 PEER GYNT. Uhyggelige karle, disse videnskabsmænd!
 Sligt fritænkervæsen –
(til bådsmanden, som går forbi.)
 Et ord, min ven!
 Passageren? Hvad er det for et galehuslem?
 BÅDSMANDEN. Jeg véd ikke af, vi har andre end Dem.
 PEER GYNT. Ikke andre? Nu blir det værre og værre.
(til jungmanden, der kommer fra kahytten.)
 Hvem gik i kahytsdøren?
 JUNGMANDEN. Skibshunden, herre!
(går forbi.)
 VAGTEN *(råber)*:
 Land klods forud!
 PEER GYNT. Min kuffert! Min kasse!
 Alt godset på dækket!
 BÅDSMANDEN. Vi har andet at passe.
 PEER GYNT. Det var sludder, kaptejn! Bare løjer og spas; –
 det er ganske visst, jeg vil hjælpe kokken –
 KAPTEJNEN. Klyveren sprang!
 STYRMANDEN. Og der strøg fokken!
 BÅDSMANDEN *(skriger forud)*. Grundbrot for bougen!
 KAPTEJNEN. Hun går i knas!
(Skibet støder. Larm og forvirring.)

(Under land mellem skær og brændinger. Skibet går under. I skodden skimtes jollen med to mænd. En brodsjø fylder den; den kantrer; et skrig høres; derpå alt stille en stund. Lidt efter kommer bådhvælvet tilsyne.)
(Peer Gynt dukker op nær ved hvælvet.)
 PEER GYNT. Hjælp! Båd fra land! Hjælp! Jeg forgår!
 Frels, herre Gud, – som skrevet står!
(klamrer sig fast til bådskolen.)
 KOKKEN *(dukker op på den anden side)*. Å, herre Gud, – for mine små,
 vær nådig! Lad mig landet nå!
(holder sig i kølen.)
 PEER GYNT. Slip!
 KOKKEN. Slip!
 PEER GYNT. Jeg slår!

KOKKEN. Jeg slår igen!
 PEER GYNT. Jeg knuser dig med spark og spænd!
 Slip taget! Hvælvet bær ej to!
 KOKKEN. Det véd jeg. Vig!
 PEER GYNT. Vig selv!
 KOKKEN. Jo-jo!
(de kæmper; kokken lamslår sin ene hånd; han klynger sig fast med den anden.)
 PEER GYNT. Den næven væk!
 KOKKEN. Å, snille, – spar!
 Husk på de små, jeg hjemme har!
 PEER GYNT. Jeg trænger livet mer end du,
 for jeg er ungeløs endnu.
 KOKKEN. Slip! De har levet; jeg er ung!
 PEER GYNT. Fort; rap dig; synk; – du blir så tung.
 KOKKEN. Vær nådig! Vig i Herrens navn!
 For Dem bær ingen sorg og savn –
(skriger og slipper.)
 Jeg drukner –!
 PEER GYNT *(griber i ham)*. I dit nakkehår
 jeg holder; læs dit Fadervor!
 KOKKEN. Jeg kan ej mindes –; alt blir svart – –!
 PEER GYNT. Det væsentligste i en fart –
 KOKKEN. Giv os idag –!
 PEER GYNT. Spring over, kok;
 hvad du har nødig, får du nok.
 KOKKEN. Giv os idag –
 PEER GYNT. Den samme sang!
 Det mærkes, du var kok engang –
(Taget glipper.)
 KOKKEN *(synkende)*. Giv os idag vort –
(går under.)
 PEER GYNT. Amen, gut!
 Du var og blev dig selv til slut. –
(svinger sig op på hvælvet.)
 Hvor der er liv, der er der håb –
 DEN FREMMEDE PASSAGER *(griber i båden)*. Godmorgen!
 PEER GYNT. Huj!
 PASSAGEREN. Jeg hørte råb; –
 Det var dog morsomt jeg Dem fandt.
 Nu? Kan De se, jeg spåde sandt?
 PEER GYNT. Slip! Slip! Her er knapt plads for én!
 PASSAGEREN. Jeg svømmer med det venstre ben.
 Jeg flyder, får jeg blot med spidsen
 af fingren holde her i ridsen.
 Men apropos om liget –
 PEER GYNT. Ti!
 PASSAGEREN. Med resten er det rent forbi –
 PEER GYNT. Hold munden!
 PASSAGEREN. Ganske som De vil.
(Taushed.)
 PEER GYNT. Hvad godt?
 PASSAGEREN. Jeg tier.
 PEER GYNT. Satans spil! –
 Hvad gør De?
 PASSAGEREN. Venter.
 PEER GYNT *(river sig i håret)*. Jeg blir gal! –
 Hvad er De?
 PASSAGEREN *(nikker)*. Venlig!
 PEER GYNT. Vidre! Tal.

PASSAGEREN. Hvad tror De? Véd De ingen anden, som er mig lig?

PEER GYNT. Å, jeg véd fanden –!

PASSAGEREN (*sagte*). Har han for skik at tænde lygten på livsens natvej gennem frygten?

PEER GYNT. Se, se! Når sagen grejdes ud, så er De vel et lysets bud?

PASSAGEREN. Ven, – har De én gang blot hvert halvår tilbunds fornummet angstens alvor?

PEER GYNT. Ræd blir man jo, når faren truer; – men Deres ord er sat på skruer –

PASSAGEREN. Ja, har De blot én gang i livet havt sejren, som i angst er givet?

PEER GYNT (*ser på am*).

Kom De at åbne mig en dør, så var det dumt De ej kom før.

Det ligner ingenting at vælge sin tid når havet vil en svælg.

PASSAGEREN. Var kanske sejren mere trolig i Deres ovnskrog, lun og roligt?

PEER GYNT. Lad gå; – men Deres snak var gækkende. Hvor kan De tro den virker vækkende?

PASSAGEREN. Hvor jeg er fra, der gælder smil i højde med pathetisk stil.

PEER GYNT. Alt har sin tid; for tolder sømmeligt, som skrevet står, for bisp fordømmeligt.

PASSAGEREN. Den sværm, som sov i askens urner, går ej til hverdags på kothurner.

PEER GYNT. Vig fra mig, skræmsel! Pak dig, mand! Jeg vil ej dø! Jeg må iland!

PASSAGEREN. For *den* sags skyld vær uforsagt; – man dør ej midt i femte akt. (*glider bort.*)

PEER GYNT. Der slap det ud af ham tilsidst! – han var en tråkig moralist.

(*Kirkegård i en højtliggende fjeldbygd.*)

(*Ligferd. Prest og almue. Det sidste salmevers synges. Peer Gynt går forbi udenfor på vejen.*)

PEER GYNT (*ved porten*). Her går nok en landsmand al kødets vej.

Gud ske lov, at det ikke er mig. (*træder indenfor.*)

PRESTEN (*taler ved graven*). Og nu, da sjælen stævner mod sin dom,

og støvet hviler lig en bælgfrugt tom, –

nu, kære venner, taler vi et ord om denne dødes vandring på vor jord.

Han var ej rig, og heller ej forstandig, hans røst var spag, hans holdning var umandig,

sin mening bar han vegt og uvisst frem, og knapt han rådig var i eget hjem;

i kirken tren han, som han vilde bede om lov til, andre lig, at tage sæde.

Fra Gudbrandsdalen, véd I, var han kommen.

Da hid han flytted, var han fast en gut; – og visst I mindes, at til sidste slut

man så ham stødt med højre hånd i lommen.

Den højre hånd i lommen var det egne, der præged mandens billed i ens sind, –

og dertil denne vridning, den forlegne tilbagetrukthed, hvor han kom ind.

Men skønt han helst sin stille vej gad slingre, og skønt han blev en fremmed mellem os,

så véd I visst, hans dølgsmålsstræv tiltrods, – den hånd, han skjulte, bar kun fire fingre. –

Jeg mindes godt for mange herrens år en morgen; der blev holdt session på Lunde.

Det var i krigens tid. I alles munde var landets trængsler og dets fremtids kår.

Jeg var tilstede. Midt for bordet sad kaptejnen mellem lensmand og sergenter;

og gut for gut blev målt på alle kanter og skreven ind og tagen til soldat.

Fuld stuen var, og udenfor på tråkken lød højmålt latter mellem ungdomsflokken.

Da råbtes op et navn. En ny kom frem, en, der var bleg, som sne på bræens bræm.

Han kaldtes nærmere; han nåede bordet; – den højre hånd var hyllet i en klud; –

han gisped, svælged, snapped efter ordet, – men fandt ej mæle, trods kaptejnens bud.

Dog jo, tilsidst; og da, med brand på kindet, med tungen svigtende og atter rap,

han mumled noget om en sigd, som glap og skar i våde fingren af til skindet.

Der blev i stuen stilhed samme stund.

Man skifted øjekast; man trak på mund;

man stened gutten med de stumme blikke. Han kendte haglen, men han så den ikke.

Da stod kaptejnen op, den gamle, grå; – han spytted, pegte ud og sagde: gå!

Og gutten gik. Man veg til begge sider, så der i midten blev en spidsrodsgang; –

han vandt tildørs; der satte han på sprang; – op bar det nu, – op gennem lund og lider,

op gennem rosen, styrtende og hældende. Han havde hjemme borte mellem fjeldene. –

Et halvår efter var det hid han kom med moer og spædebarn og fæstekvinde.

Han bygsled jord etsteds på hejen inde, hvor ødemarken grænser op mod Lomb.

Han gifted sig så fort som gøriligt kun; han tømred hus; han brød den hårde grund;

han kom ivej, hvad mungen agerflæk fortalte, der den bølged gul og kæk; –

ved kirken bar han højre hånd i lommen. – men hjemme tror jeg nok de fingre ni

fik trælle fuldt så sårt, som andres ti. – En vår blev alting revet bort af flommen.

De slap derfra med livet. Arm og nøgen han tog på rydningsværket fat påny,

og inden høsten kom, steg atter røgen ifra en fjeldgård, lagt i bedre ly.

I ly? For flommen, ja, – men ej for bræen; to år derefter lå den under sneen.

Dog, mandens mod fik skreden ikke krøget. Han grov, han rensed, førsled, rydded grus, –

og før den næste vintersne var føget, stod rejst for tredje gang hans ringe hus.

Tre sønner havde han, tre raske gutter;
i skole skulde de, og did var langt; –
det gjaldt at nå, hvor bygdevejen slutter,
igennem skaret, styrtende og trangt.
Hvad gjorde han? Den ældste fik sig skotte
som bedst, og der, hvor stien faldt for styg,
slog manden toug om ham til tag og støtte; –
de andre bar han frem på arm og ryg.
Så sled han år for år; og de blev mænd.
Her var vel skæl at kræve ligt igen.
Tre velstandsherrer i den nye verden
har glemt sin norske faer og skolefærden.
Han var en kortsynt mand. Udover ringen
af dem, ham nærmest stod, han intet så.
For ham lød meningsløst, som bjælders klingen,
de ord, der malmfuldt skulde hjerter nå.
Folk, fædreland, det lysende, det høje,
stod stedse slørt af tåger for hans øje.
Men han var ydmyg, ydmyg, denne mand;
og fra sessionens dag han bar på dommen,
så visst, som han på kind bar blygsels brand
og sine fire fingre gemt i lommen. –
En brotsling imod landets lov? Ja vel!
Men der er et, som lyser over loven,
så visst, som Glittertindens blanke tjeld
har sky med højre tinderad foroven.
Slet borger var han. Og for stat som kirke
et gagnløst træ. Men hist på hejens hvælv,
i slægtens snevring, hvor han så sit virke,
der var han stor, fordi han var sig selv.
Den klang, han skabtes med, den blev sig lig.
Hans færd var langspil under spånens dæmper.
Og derfor fred med dig, du stille kæmper,
som stred og faldt i bondens lille krig!
Vi vil ej granske hjerter eller nyrer;
det er ej hverv for støv, men for dets styrer; –
dog fri og fast det håb jeg taler ud:
den mand står knapt som krøbling for sin Gud!
(Følget skiller ad og går. Peer Gynt bliver alene tilbage.)

PEER GYNT. Se det, *det* kalder jeg kristendom!
Slet intet, som greb ens sind uhyggeligt. –
Ja, emnet, at være sig selv uryggeligt. –
hvad prestens præken drejed sig om, –
er også i og for sig opbyggeligt.
(ser ned i graven.)
Var det kanske ham, som hug sig i knogen
den dag jeg lå på storhugst i skogen?
Hvem véd? Hvis ikke jeg stod med min stav
på randen af denne åndsfrændes grav,
så kunde jeg tro det var *mig*, der sov
og sanddrømt hørte min pris og lov. –
Det er rigtig en vakker kristelig skik
at kaste et såkaldt erindringsblik
velvilligt over den henfarnes dage.
Jeg har intet imod, min dom at tage
af denne værdige sogneprest.
Nå, der er sagtens en stund tilbage,
før graveren kommer og beer mig til gæst; –
og, som skriften siger: bedst er dog bedst, –
og iligemåde: den tid den sorg, –

endvidere: tag ikke din ligfærd på borg. –
Ja, kirken blir dog den sande trøster.
Jeg har ikke skattet den synderligt før; –
nu kender jeg dog, hvor godt det gør,
at høre forsikkert af kyndige røster:
slig, som du sår, du engang høster. –
Sig selv skal en være; om sig og sit
skal en kære sig både i stort og i lidt.
Går lykken imod, så har en dog æren
af sit levnets førsel i samklang med læren. –
Nu hjemad! Lad vejen falde brat og trang;
lad skæbnen længe nok te sig spydig; –
gamle Peer Gynt går sin egen gang
og blir den han er; fattig men dydig.
(han går.)

(Bakke med et udtørret elveleje. En sammenstyrtet kværn ved elven; grunden opreven; ødelæggelse rundt om. Højere oppe en stor gård.)

(Oppe ved gården holdes auktion. Megen almue samlet. Drik og støj. Peer Gynt sidder nede på en grushoug på kværnetomten.)

PEER GYNT. Atter og fram, det er lige langt;
ud og ind, det er lige trangt. –
Tiden tærer og elven skær.
Gå udenom, sa'e Bøjgen; – en får så her.

EN SØRGEKLÆDT MAND. Nu er der bare skrammel igen.
(får øje på Peer Gynt.)

Er her fremmedfolk og? Gud signe, go'e ven!

PEER GYNT. Godt møde! Her er rigtig lystigt idag.
Er her barselgilde eller bryllupslag?

DEN SØRGEKLÆDTE. Jeg vil heller kalde det
hjemkommerøl; –
bruden ligger i et ormebøl.

PEER GYNT. Og orme rives om trevler og klude.

DEN SØRGEKLÆDTE. Det er enden på visen; så er den ude.

PEER GYNT. Alle viser har samme slut;
og alle er de gamle; jeg kunde dem som gut.

EN TVVEÅRIG *(med en støbeske)*. Her skal I se, hvad stas jeg
har købt!

I den har Peer Gynt sine sølvknaver støbt.

EN ANDEN. Men jeg da! En skilling for pengeskæppen!

EN TREDJE. Ingen bedre? Halvfemte for kramkarl-
skræppen?

PEER GYNT. Peer Gynt? Hvem var han?

DEN SØRGEKLÆDTE. Jeg bare véd,
han var svoger til døden og til Aslak smed.

EN GRÅKLÆDT MAND. Du glemmer jo mig! Er du fuld og
yr?

DEN SØRGEKLÆDTE. Du glemmer, på Hægstad var en
stabburdør.

DEN GRÅKLÆDTE. Ja, sandt; men du var nu aldrig kræsen.

DEN SØRGEKLÆDTE. Bare hun ikke taer døden ved næsen. –

DEN GRÅKLÆDTE. Kom, svoger! En dram, for svogerskabs
skyld!

DEN SØRGEKLÆDTE. Fanden være svoger! Du væver i fyld –

DEN GRÅKLÆDTE. Å, sludder; blodet er aldrig så tyndt,
en kender sig altid i slægt med Peer Gynt.

(trækker afsted med ham.)

PEER GYNT *(sagte)*. En træffer nok kendinger.

EN GUT (*råber efter den sørgeklædte*). Salig moer kommer efter dig, Aslak, hvis du svælget fugter.

PEER GYNT (*rejser sig*). Her gælder nok ikke agronomernes ord:
jo mere en roder, des bedre det lugter.

EN GUT (*med et bjørneskind*). Se katten på Dovre! Ja, bare fellen.
Det var den, som jog troldet på julekvelden.

EN ANDEN (*med en rensdyrskalle*). Her er den gilde renbuk, som bar
Peer Gynt ved Gendin over egg og skar.

EN TREDJE (*med en hammer, råber til den sørgeklædte*). Hej, du Aslak, kender du slæggen?
Var det den, du brugte, da fanden brød væggen?

EN FJERDE (*tomhændet*). Mads Moen, her er usynlighedskuften!
Med den fløj Peer Gynt og Ingrid i luften.

PEER GYNT. Brændevin, gutter! Jeg kender mig gammell! – jeg vil holde auktion over skrab og skrammell!

EN GUT. Hvad har du at sælge?

PEER GYNT. Jeg har et slot; –
det ligger i Ronden; det er muret godt.

GUTTEN. En knap er buden!

PEER GYNT. Du får gå til en dram.
At byde mindre, var synd og skam.

EN ANDEN. Han er lystig, gamlen!
(*Folk stimler om ham.*)

PEER GYNT (*råber*). Grane, min hest; –
hvem byder?

EN I HOBEN. Hvor går han?

PEER GYNT. Langt i vest!
Mod nedgangen, gutter! Den travet kan flyve
så fort, så fort, som Peer Gynt kunde lyve.

STEMMER. Hvad mere har du?

PEER GYNT. Både guld og skrab!
Det er købt med forlis! det sælges med tab.

EN GUT. Råb op!

PEER GYNT. En drøm om en spændebog!
Den kan I få for en hægtekrog.

GUTTEN. Fanden med drømme!

PEER GYNT. Mit kejsersdom!
Jeg kaster det i flokken; I kan gramse derom!

GUTTEN. Følger kronen med?

PEER GYNT. Af det dejligste strå.
Den vil passe den første, som sætter den på.
Hej, her er mer! Et vindlagt æg!
En galmands gråhår! Profetens skæg!
Alt skal han få, som viser mig på hejen
stolpen med påskrift: her går vejen!

LENSMANDEN (*som er kommen til*). Du bærer dig ad, min mand, så næsten
jeg tror din vej går bent i arresten.

PEER GYNT (*med hatten i hånden*). Vel troligt. Men sig mig,
hvem var Peer Gynt?

LENSMANDEN. Hvad sludder –

PEER GYNT. Med forlov! Jeg beer så tyndt –!

LENSMANDEN. Å, der siges han var en vederstyggelig digter –

PEER GYNT. En digter –?

LENSMANDEN. Ja, – alt, som var stærkt og stort,
det digted han ihob, at *han* havde gjort.
Men undskyld, ven – jeg har andre pligter –
(*går.*)

PEER GYNT. Og hvor er han nu, den mærkelige mand?

EN ALDRENDE. Han foer over havet til et fremmed land;
der gik det ham ilde, som en vel kunde tænkt; –
nu er han for mange år siden hængt.

PEER GYNT. Hængt? Se, se! Det var *det*, jeg vidste;
salig Peer Gynt blev sig selv til det sidste.
(*hilser.*)
Farvel, – og mangfoldig tak for idag!
(*går nogle skridt, men standser igen.*)
I glade gutter, I væne kvinder, –
vil I høre en skrøne til vederlag?

FLERE. Ja, kan du nogen?

PEER GYNT. Der er intet til hinder. –
(*kommer nærmere; der glider ligesom en fremmed mine over ham.*)
I San Franzisco jeg grov efter guld.
Hele byen var af gøglere fuld.
En kunde gnide på fiol med tærne;
en anden kunde danse spansk halling på knæerne;
en tredje, hørte jeg, gjorde vers
mens hans hjerneskal blev boret igennem påtvers.
Til gøgler-stævnet kom også fanden; –
vilde prøve sin lykke, som så mangel anden.
Hans fag var *det*: på en skuffende vis
at kunne grynte som en virkelig gris.
Hans personlighed trak, skønt han ej var kendt.
Huset var fuldt og forventningen spændt.
Frem trådte han i kappe med svajende fliger;
man muss sich drappiren, som tyskeren siger.
Men ind under kappen, – hvad ingen vidste, –
havde han forstået en gris at liste.
Og nu begyndte da præstationen.
Fanden, han kneb; og grisen gav tonen.
Det hele blev holdt som en fantasi
over grise-tilværelsen, bunden og fri;
til slut et hvin, som ved slagterens stik; –
hvorpå kunstneren bukked ærbødigt, og gik. –
Emnet blev af fagmænd drøftet og dømt;
stemningen blev både lastet og berømt; –
nogle fandt røstens udtryk for tyndt;
andre fandt dødsskriget altfor studeret; –
men alle var enige om: qva grynt
var præstationen yderst outreret. –
Se, *det* fik fanden, fordi han var dum
og ikke beregnet sit publikum.
(*han hilser og går. Der falder en usikker stilhed over mængden.*)

(*Pinseaften. – Inde på storskogen. Længere borte, på en rydningsplads en hytte med rensdyrhorn over dørgavlen.*)
(*Peer Gynt kryber i holtet og sanker jordløg.*)

PEER GYNT. Dette her er et standpunkt. Hvor er det næste? –
Alt skal en prøve og vælge det bedste.
Jeg har så gjort, – oppe fra Cæsar
og nedover lige til Nebukadnezar.
Så skulde jeg dog gennem bibelhistorien. –

Den gamle gutten fik ty til sin moer igen. –
 Der står jo også: af jord est du kommen. –
 Hvad det gælder i livet, er at fylde vommen.
 Fylde den med jordløg? Det lidet moner; –
 jeg vil være listig og sætte doner.
 Her er vand i bækken; jeg skal ikke tørste,
 og får dog mellem vilddyr regnes for den første.
 Når jeg engang skal dø, – hvad sagtens vil ske, –
 så kryber jeg under et vindfeldt træ;
 som bamsen en løvhoug jeg over mig kaver
 og risper i barken med store bogstaver:
 Her hviler Peer Gynt, den skikkelige fyr,
 kejser over alle de andre dyr. –
 Kejser?
 (*ler indvendig.*)
 Du gamle spåmands-gøg!
 Du er ingen kejser; du er en løg.
 Nu vil jeg skalle dig, kære min Peer!
 Det hjælper ikke enten du tuder eller beer.
 (*tager en løg og plukker svøb for svøb af.*)
 Der ligger det ydre forrevne lag;
 det er havsnødsmanden på jollens vrag.
 Her er passager-svøbet, skralt og tyndt; –
 har dog i smagen en snev af Peer Gynt.
 Indenfor her har vi guldgraver-jeget;
 saften er væk, – om det nogen har ejet.
 Dette grovskind her med den hårde flig,
 det er pelsværksjægren ved Hudsons-vik.
 Det indenfor ligner en krone; – ja tak!
 Det kaster vi væk uden vidre snak.
 Her er oldtidsgranskeren, kort, men kraftig.
 Og her er profeten, færsk og saftig.
 Han stinker, som skrevet står, af løgne,
 så en ærlig mand kan få vand i øjne.
 Dette svøbet, som rulles blødagtigt sammen,
 det er herren, der leved i fryd og gammen.
 Det næste tykkes sygt. Det har svarte streger; –
 svart kan ligne både prest og neger.
 (*plukker flere på engang.*)
 Det var en ustyrlig mængde lag!
 Kommer ikke kærnen snart for en dag!
 (*plukker hele løgen op.*)
 Nej-Gud om den gør! Til det inderste indre
 er altsammen lag, – bare mindre og mindre. –
 Naturen er vittig!
 (*kaster resterne fra sig.*)
 Fanden måtte gruble!
 Går en i tanker, kan en letvindt snuble.
 Nå, jeg kan forresten ad faren flere;
 for jeg ligger bundfast på alle fire.
 (*klør sig i nakken.*)
 Underligt stel, det hele røre!
 Livet, som det kaldes, har en ræv bag øre.
 Men griber en til, sætter Mikkel på spring,
 og en fanger noget andet – eller ingenting.
 (*han er kommen i nærheden af hytten, får øje på den og studser:*)
 Denne stuen? På moen –! Hå!
 (*gnider øjnene.*)
 Det er plent,

som jeg engang skulde det bygværk kendt. –
 Rensdyrskallen, som spriker over gavlen – –!
 En havfrue, skabt som en fisk fra navlen –!
 Løgn! Ingen havfrue! – Nagler, – planker, –
 lås, som lukker for nissebuk-tanker –!
 SOLVEJG (*synger i stuen*). Nu er her stellet til Pinsekveld.
 Kære gutten min, langt borte, –
 kommer du vel?
 Har du tungt at hente,
 så und dig frist; –
 jeg skal nok vente;
 jeg lovte så sidst.
 PEER GYNT (*rejser sig stille og dødbleg*). En, som har husket, –
 og en, som har glemt.
 En, som har mistet, – og en, som har gemt. –
 O, alvor! – Og aldrig kan det leges om!
 O, angst! – Her var mit kejsersdom!
 (*løber ind over skogstien.*)

 (*Nat. – Furumo. En skogbrand har hærget. Forkullede
 træstammer milevidt indover. Hvide tåger hist og her over
 skogbunden.*)
 (*Peer Gynt løber over moen.*)
 PEER GYNT. Aske, skodde, støv for vinden, –
 her er nok at bygge af!
 Stank og råddenskab for inden;
 alt ihob en kalket grav.
 Digt og drøm og dødfødt viden
 lægger fod om pyramiden;
 over den skal værket højne
 sig med trappetrin af løgne.
 Flugt for alvor, sky for anger,
 som et skilt på toppen pranger,
 fylder domsbasunen med sit:
 Petrus Gyntus Cæsar fecit!
 (*lytter.*)
 Hvad for gråd af barnerøster?
 Gråd, men halvt på vej til sang. –
 Og for foden triller nøster –!
 (*sparker.*)
 Væk! I gør mig stien trang!
 NØSTERNE (*på jorden*). Vi er tanker;
 du skulde tænkt os; –
 pusselanker
 du skulde skænkt os!
 PEER GYNT (*går udenom*). Livet har jeg skænkt til én; –
 det blev fusk og skæve ben!
 NØSTERNE. Tilvejrs vi skulde
 som skakende røster, –
 og her må vi rulle
 som grågarns-nøster.
 PEER GYNT (*snubler*). Nøste! Dit fordømte drog!
 Spænder du for færd din krog!
 (*flygter.*)
 VISNE BLADE (*flyver for vinden*). Vi er et løsen;
 du skulde stillet os!
 Se, hvor døsen
 har ynkeligt pillet os.
 Ormen har ædt os
 i alle bugter;

vi fik aldrig spredt os
som krans om frugter.

PEER GYNT. Fåfængt var dog ej jer fødsel; –
læg jer stilt og tjen til gødsel.

SUSNING I LUFTEN. Vi er sange;
du skulde sunget os! –
Tusende gange
har du kuget og tvunget os.
I din hjertegrube
har vi ligget og ventet; –
vi blev aldrig hentet.
Gift i din strube!

PEER GYNT. Gift i dig, dit dumme stev!
Fik jeg tid til vers og væv?
(*skyder snarvej.*)

DUGDRÅBER (*drysser fra grenene*). Vi er tårer,
der ej blev fældte.
Isbrod, som sårer,
kunde vi smelte.
Nu sidder brodden
i bringen lodden;
såret er lukket;
vor magt er slukket.

PEER GYNT. Tak; – jeg græd i Rondesvalen, –
fik dog lige fuldt på halen!

BRÆKKEDE STRÅ. Vi er værker;
du skulde øvet os;
Tvivl, som kværker,
har krøblet og kløvet os.
På yderste dagen
vi kommer i flok
og melder sagen, –
så får du nok!

PEER GYNT. Kæltringstreger! Tør I skrive
mig tilbogs det *negative*?
(*haster afsted.*)

ÅSES STEMME (*langt borte*). Tvi, for en skydsgut!
Hu, du har væltet mig!
Sne faldt her nys, gut; –
stygt har den æltet mig. –
Galt har du kørt mig.
Peer, hvor er slottet?
Fanden har forført dig
med kæppen i kottet!

PEER GYNT. Bedst, en stakkar væk sig skynder.
Skal en bære fandens synder,
må en snart i bakken segne;
de er tunge nok, ens egne.
(*løber.*)

(*Et andet strøg på moen.*)

PEER GYNT (*synger*). En graver! En graver! Hvor er I,
hunde?
En sang af brægende klokkermunde;
om hatteskyggen en sørgelig;
jeg har mange døde; jeg skal følge lig!
(*Knappedøberen med redskabskiste og en stor støbeske kommer
fra en sidevej.*)

KNAPPESTØBEREN. Godt møde, gubbe!

PEER GYNT. God kveld, min ven!

KNAPPESTØBEREN. Karlen har hastværk. Hvor skal han
hen?

PEER GYNT. Til gravøl.

KNAPPESTØBEREN. Ja så? Lidt skralt jeg ser; –
med forlov, – du hedder vel ikke Peer?

PEER GYNT. Peer Gynt, som man siger.

KNAPPESTØBEREN. Det kalder jeg held!
Det er netop Peer Gynt, jeg skal hente ikveld.

PEER GYNT. Skal du det? Hvad vil du?

KNAPPESTØBEREN. Her kan du se;
Jeg er knappedøber. Du skal i min ske.

PEER GYNT. Hvad skal jeg i den?

KNAPPESTØBEREN. Du skal smeltes om.

PEER GYNT. Smeltes?

KNAPPESTØBEREN. Her er den, skuret og tom.
Din grav er gravet, din kiste bestilt.
I skrotten skal ormene leve gildt; –
men jeg har ordre til, uden dvælen
på Mesters vegne at hente sjælen.

PEER GYNT. Ugørligt! Sådan foruden varsel –!

KNAPPESTØBEREN. Det er gammel vedtægt ved gravøl og
barsel
i stilhed at vælge dagen til festen,
uden ringeste varsel for hædersgæsten.

PEER GYNT. Ja, rigtig. Det rundt i min hjerne løber.
Du er jo –?

KNAPPESTØBEREN. Det hørte du; – knappedøber.

PEER GYNT. Forstår! Kært barn har mange navne.
Ja så da, Peer; det er der, du skal havne!
Men dette, gø'e karl, er uredelig færd!
Jeg véd, jeg er mildere medfart værd; –
jeg er ikke så gal, som I måske tror, –
har øvet adskilligt godt her på jord; –
i værste fald kan jeg kaldes en flynder, –
men sletikke nogen særdeles synder.

KNAPPESTØBEREN. Nej, *det* er jo netop knuden, mand;
du er ingen synder i højere forstand;
se, derfor slipper du pinsels-veen,
og kommer, som andre, i støbeskeen.

PEER GYNT. Kald det, hvad du vil, – ske eller pøl;
mungåt og bjor er beggeto øl.
Vig, Satan!

KNAPPESTØBEREN. Du er da vel aldrig så grov
at tænke, jeg traver på en hestehov?

PEER GYNT. På hestehov eller ræveklør, –
pak dig; og pas dig for hvad du gør!

KNAPPESTØBEREN. Min ven, du er i en stor vildfarelse.
Begge har vi hast, og til tidsbesparelse
skal jeg forklare dig sagens grund.
Du er, som jeg har af din egen mund,
ikke nogen såkaldt storartet synder, –
ja, knapt en middels –

PEER GYNT. Se, se; du begynder
at snakke rimeligt –

KNAPPESTØBEREN. Vent nu lidt; –
men at kalde dig dydig, vilde gå for vidt –

PEER GYNT. Det gør jeg jo heller ikke fordring på.

KNAPPESTØBEREN. Altså midt imellem, og så som så.
En synder af det rigtig storladne slags
træffes ikke langs alfarvej nutildags;

der skal mere til, end at traske i dynd;
 der kræves både kraft og alvor til en synd.
 PEER GYNT. Ja, det er s'gu rigtigt, hvad du der bemærker;
 en skal buse på, som de gamle bersærker.
 KNAPPESTØBEREN. Du, derimod, ven, du tog synden let.
 PEER GYNT. Bare udenpå, ven, som et søleskvæt.
 KNAPPESTØBEREN. Nu blir vi enige. Svovelpølen
 er ikke for jer, der plasked i sølen –
 PEER GYNT. Og følgelig, ven, kan jeg gå, som jeg kom?
 KNAPPESTØBEREN. Nej, følgelig, ven, skal du smeltes om.
 PEER GYNT. Hvad er det for kneb I har fundet på
 herhjemme, mens jeg i udlandet lå?
 KNAPPESTØBEREN. Skikken er gammel som Slangens
 skabelse,
 og beregnet på at hindre værdifortabelse.
 Du kender jo håndværket, – véd vel, at tidt
 kan en støbning arte sig, rent ud sagt, skidt;
 stundom blir knapperne hæmpeløse.
 Hvad gjorde så du?
 PEER GYNT. Jeg slang skrabet væk.
 KNAPPESTØBEREN. Ja vel; Jon Gynt havde ord for at sløse,
 så længe han åtte i skæppe og sæk.
 Men, Mester, ser du, er sparsom, han;
 og derfor blir han en holden mand.
 Han slænger ikke væk, som rent udugeligt,
 hvad der som råstof kan blive brugeligt.
Du var nu ætlet til en blinkende knap
 på verdensvesten; men hæmpen glap,
 og derfor skal du i vraggods-kassen,
 for, som det hedder, at gå over i massen.
 PEER GYNT. Du mener da vel aldrig, at få mig gydt,
 sammen med Peer og Pål, til noget nyt?
 KNAPPESTØBEREN. Jo, så min sæl mener jeg så.
 Det har vi gjort med ikke så få.
 På Kongsberg gør de det samme med penge,
 hvis præg er slidt ved at rulle for længe.
 PEER GYNT. Men dette er jo liderligt gnieri!
 Kære min ven, lad mig slippe fri; –
 en hæmpeløs knap, en blankslidt skilling, –
 hvad er *det* for en mand i din Mesters stilling?
 KNAPPESTØBEREN. Å, såsom og eftersom ånden er i en,
 så har en jo altid metalværdien.
 PEER GYNT. Nej, siger jeg! Nej! Med tænder og klør
 gør jeg modstand mod dette! Alt andet før!
 KNAPPESTØBEREN. Men hvilket andet! Vær dog fornuftig.
 For himlen er du ikke tilstrækkelig luftig –
 PEER GYNT. Jeg er nøjsom; jeg sigter ikke så højt; –
 men af selvet slipper jeg ikke en døjt.
 Lad mig dømmes på gammeldags vis efter loven!
 Sæt mig en tidlang hos ham med hoven; –
 et hundrede år, om galt skal være;
 se, det er noget, en sagtens kan bære;
 thi pinen er jo dog kun moralsk,
 og altså vel ikke så pyramidalsk.
 Det er en overgang, som skrevet står,
 og som ræven sagde; – man venter; der slår
 en forløsningens stund; man træder tilbage,
 og håber imidlertid på bedre dage. –
 Men dette andet, – at skulle gå op
 som et fnug i en uvedkommendes krop, –

dette støbeske-væsen, dette gyntske ophør, –
 det sætter min inderste sjæl i oprør!
 KNAPPESTØBEREN. Men, kære Peer, det trænges dog ej
 for småting at tage så voldsomt på vej.
 Dig selv har du aldrig været før; –
 hvad skiller det så, om tilgavns du dør?
 PEER GYNT. Har *jeg* ikke været –? Jeg må næsten le!
 Peer Gynt har været noget andet, skal vi se!
 Nej, knapestøber, du dømmer iblinde.
 Kunde du syne mig i nyrerne inde,
 så vilde du træffe bare Peer og Peer,
 og ikke noget andet og heller ikke mer.
 KNAPPESTØBEREN. Det er ikke muligt. Her har jeg min
 ordre.
 Se, her står skrevet: Peer Gynt skal du fordre.
 Han har budt sit livs bestemmelse trods.
 I støbeskeen med ham som mislykket gods.
 PEER GYNT. Hvilket vås! Der må menes en anden person.
 Står der virkelig Peer? Ikke Rasmus eller Jon?
 KNAPPESTØBEREN. Dem har jeg smeltet for længe siden.
 Kom så med det gode, og spild ikke tiden!
 PEER GYNT. Nej, om jeg gør! Jo, det var pent,
 om det viste sig imorgen, at en anden var ment.
 Du får tage dig ivare, min gode mand!
 Husk på det ansvar, som følge kan –
 KNAPPESTØBEREN. Jeg har skriftligt for mig –
 PEER GYNT. Men und mig dog frist!
 KNAPPESTØBEREN. Hvad vil du med den?
 PEER GYNT. Jeg vil få bevist,
 at jeg var mig selv gennem hele livet;
 og derom er det jo dog vi har kivet.
 KNAPPESTØBEREN. Bevist? Med hvad?
 PEER GYNT. Med vidner og attester.
 KNAPPESTØBEREN. Jeg er såre ræd, de blir vraget af Mester.
 PEER GYNT. Umuligt! Forøvrigt, den tid, den sorg!
 Kære mand, lad mig låne mig selv på borg;
 jeg er snart her igen. Kun engang man fødes;
 og sig selv, som man skabtes, holder man på.
 Ja; er vi så enige?
 KNAPPESTØBEREN. Nå da, lad gå.
 Men husk, ved næste korsvej vi mødes.
 (*Peer Gynt løber.*)

 (*Længere borte på moen.*)
 PEER GYNT (*i fuld fart*). Tid er penge, som skrevet står.
 Den, som nu vidste, hvor korsvejen går; –
 måske er den nær, og måske fjern.
 Jorden brænder mig som gloende jern.
 Et vidne! Et vidne! Hvor finder jeg nogen?
 Det er næsten utænkeligt her på skogen.
 Verden er fuskværk! Stellet er slet,
 når en mand skal bevise sin soleklare ret!
 (*En gammel kroget gubbe med stav i hånden og pose på nakken
 trasker foran ham.*)
 GUBBEN (*standser*). Kære, vakkre, – en skilling til en husvild
 kall!
 PEER GYNT. Undskyld; jeg har ikke skillemynt ved
 hånden –
 GUBBEN. Prins Peer! Å nej; så vi træffes skal –?
 PEER GYNT. Hvem er du?

GUBBEN. Han minds ikke gamlen i Ronden?
 PEER GYNT. Du er da vel aldrig –?
 GUBBEN. Dovregubben, faer!
 PEER GYNT. Dovregubben? Virkelig? Dovregubben! Svar!
 DOVREGUBBEN. Å, jeg er kommen så rent på knæerne –!
 PEER GYNT. Ødelagt?
 DOVREGUBBEN. Plyndret for rub og stub.
 Her traver jeg på fantestien, sulten som en skrub.
 PEER GYNT. Hurra! Sligt vidne vokser ikke på træerne!
 DOVREGUBBEN. Herr prinsen er også bleven grå siden sidst.
 PEER GYNT. Kære svigerfaer, årene gnager og tærer.
 Nå; streg over alle private affærer, –
 og, for alting, ingen familjetvist.
 Jeg var dengang en galning –
 DOVREGUBBEN. Å ja; å ja; –
 prinsen var ung. Og hvad gør en ikke da?
 Men klog var prinsen, at han vraged sin brud;
 dermed har han spart sig både harmen og skammen!
 for siden er hun så *ren* skejet ud –
 PEER GYNT. Se, se!
 DOVREGUBBEN. Hun gik nu for koldt vand og lud;
 og tænk, – nu er hun og Trond flyttet sammen.
 PEER GYNT. Hvilken Trond?
 DOVREGUBBEN. Han i Valfjeldet.
 PEER GYNT. Han? Aha;
 det var ham, jeg lokked sæterjentene fra.
 DOVREGUBBEN. Min dattersøn er bleven både fed og stor,
 og har gilde børn over hele landet –
 PEER GYNT. Ja, kære mand, spar de mange ord; –
 der ligger mig på hjerte noget ganske andet. –
 Jeg er kommen i en temmelig vanskelig stilling,
 og ønsker et vidnesbyrd eller en attest; –
 se, dermed kunde svigerfaer hjælpe mig bedst.
 Jeg skal altid gøre udvej til en drikkeskilling –
 DOVREGUBBEN. Å nej; kan jeg være prinsen til nytte?
 Så kanske jeg får et skudsmål i bytte?
 PEER GYNT. Med glæde. Jeg er noget i betryk for
 kontanter,
 og må spinke og spare på alle kanter.
 Men hør nu, hvad det gælder. I mindes vel,
 da jeg meldte mig som frier i Ronden hin kveld –
 DOVREGUBBEN. Bevares, herr prins!
 PEER GYNT. Ikke dette med prinsen!
 Men nok. I vilde med magt og vold
 kverve mit syn med et snit i lindsen,
 og skabe mig om fra Peer Gynt til trolld.
 Hvad gjorde jeg så? Jeg satte mig imod, –
 svor, jeg vilde stå på min egen fod;
 jeg forsaged både elskov og magt og ære,
 altsammen bare for mig selv at være.
 Denne kendsgerning, ser I, skal I sværge på til thinge –
 DOVREGUBBEN. Nej, om jeg kan!
 PEER GYNT. Hvad er det for snak?
 DOVREGUBBEN. Han vil da vel ikke til en løgn mig tvinge?
 Han husker da vel, han i trolldrogen trak,
 og smagte på mjøden –?
 PEER GYNT. Ja, I lokked forførende; –
 men jeg satte mig bestemt imod det afgørende.
 Og netop *det* skal en kende sin mand på.
 Det er slutningsverset det kommer an på.

DOVREGUBBEN. Men slutningen, Peer, blev jo stik imod.
 PEER GYNT. Hvad er dette for væv?
 DOVREGUBBEN. Da du Ronden forlod,
 så skrev du dig bag øret mit valgsprogs-mærke.
 PEER GYNT. Hvilket?
 DOVREGUBBEN. Ordet, – det kløvende, stærke.
 PEER GYNT. Ordet?
 DOVREGUBBEN. Som skiller mellem menneskenes flok
 og troldenes: trolld, vær dig selv nok!
 PEER GYNT (*viger et skridt*). Nok!
 DOVREGUBBEN. Og af alle livsens kræfter
 har du jo siden levet derefter.
 PEER GYNT. Jeg! Peer Gynt!
 DOVREGUBBEN (*græder*). Det er utaknemmeligt!
 Som trolld har du levet, men stødt holdt det hemmeligt.
 Ordet, jeg lærte dig, har sat dig istand
 til at svinge dig tilvejs som en holden mand; –
 og så kommer du her og kaster på nakken
 af mig og af ordet, du skylder hele takken.
 PEER GYNT. Nok! Et bergtrolld! En egoist!
 Dette her må være sludder; det er ganske visst!
 DOVREGUBBEN (*trækker frem en bunke gamle blade*). Du mener
 nok ikke, vi holder aviser?
 Vent; her skal du se med rødt på sort,
 hvor «Bloksbergs-posten» dig lover og priser;
 og det samme har «Heklefjelds-tidende» gjort
 alt fra den vinter, du rejste bort. –
 Vil du læse dem, Peer? Du kan gerne få lov.
 Her står noget med underskrift «Hingstehov».
 Og her: «Om det trolldeligt-nationale».
 Skribenten drager den sandhed frem,
 at det lidet kommer an på horn og hale,
 bare en forresten af huden har en rem.
 «Vort *nok*», så slutter han, «gier trolldets stempel
 til manden», – og så nævner han dig, som eksempel.
 PEER GYNT. Et bergtrolld? Jeg!
 DOVREGUBBEN. Ja, den sagen er klar.
 PEER GYNT. Kunde ligeså gerne blevet, hvor jeg var?
 Kunde siddet i Ronden i hyggelig ro?
 Spart slid og møje og mange par sko?
 Peer Gynt – et trolld! – Det er væv! Det er snak!
 Farvell! Der har du en skilling til tobak.
 DOVREGUBBEN. Nej, snille prins Peer!
 PEER GYNT. Slip! Du er gal,
 eller går i barndom. Søg et hospital.
 DOVREGUBBEN. Å, det er netop det, som jeg søger.
 Men dattersøns afkom, som jeg før har sagt,
 har fået her i landet slig svare magt;
 og de siger, jeg bare er til i bøger.
 Det heder jo, værst er ens egne frænder;
 jeg, stakkar, får føle, det ord er sandt.
 Det er hårdt at gælde for digt og tant –
 PEER GYNT. Kære mand, der er flere, det uheld hænder.
 DOVREGUBBEN. Og vi selv har slet ingen hjælpekasse,
 ingen spareskillingsgris eller fattigblok; –
 i Ronden vilde sligt jo heller ikke passe.
 PEER GYNT. Nej, *der* gjaldt det fandens: vær dig selv nok!
 DOVREGUBBEN. Å, prinsen kan da ikke klage på ordet.
 Og hvis han på en eller anden boug –

PEER GYNT. Min mand, du er rent på det gale sporet;
 jeg står selv, som man siger, på en nøgen houg –
 DOVREGUBBEN. Det er da ikke muligt? er prinsen fant?
 PEER GYNT. Tilbunds. Mit prinselige jeg står i pant.
 Og det er jer skyld, I forbandede trolde!
 Der ser man, hvad dårligt selskab kan volde.
 DOVREGUBBEN. Så dratted da håbet af pinden ned igen!
 Farvell! Det blir bedst, jeg til byen mig fægter –
 PEER GYNT. Hvad vil du der?
 DOVREGUBBEN. Jeg vil gå til komedien.
 De søger i bladet nationale subjekter –
 PEER GYNT. Lykke på rejsen; og hils fra mig.
 Kan jeg rive mig løs, går jeg samme vej.
 Jeg skriver en farce, både gal og grundig;
 den skal hede: «Sic transit gloria mundi».
(løber bortover vejen; Dovregubben råber efter ham.)

(Ved en korsvej.)
 PEER GYNT. Nu gælder det, Peer, som det aldrig har gældt!
 Dette dovriske *nok*, det har dommen fældt.
 Skuden er vræg; en får flyde på stumpene.
 Alt andet; kun ikke mellem vraggods-klumperne!
 KNAPPESTØBEREN *(på vejskillet)*. Nå da, Peer Gynt, hvor er
 så attesten?
 PEER GYNT. Har vi korsvejen her? Det var fort bestilt!
 KNAPPESTØBEREN. Jeg kan se på dit ansigt, som på et skilt,
 hvad seddelen siger, før jeg har læst den.
 PEER GYNT. Jeg blev ked af det rend; – en kan gå sig vild –
 KNAPPESTØBEREN. Ja; og desuden, hvad fører det til?
 PEER GYNT. Sandt nok; på skogen ved nattetid –
 KNAPPESTØBEREN. Der trasker dog en gamling. Skal vi
 kalde ham hid?
 PEER GYNT. Nej; lad ham gå. Han er drukken, kære!
 KNAPPESTØBEREN. Men måske han kunde –
 PEER GYNT. Hys; nej, – lad være!
 KNAPPESTØBEREN. Ja, taer vi så fat?
 PEER GYNT. Et spørgsmål blot.
 Hvad er det «at være sig selv» igrunnen?
 KNAPPESTØBEREN. Et underligt spørgsmål, især i munden
 på en mand, der nylig –
 PEER GYNT. Svar kort og godt.
 KNAPPESTØBEREN. At være sig selv, er: sig selv at døde.
 Dog, på dig er sagtens den forklaring spildt?
 og derfor, lad det kaldes: overalt at møde
 med Mesters mening til udhængsskilt.
 PEER GYNT. Men den, som nu aldrig at vide fik,
 hvad Mester har ment med ham?
 KNAPPESTØBEREN. Det skal han *ane*.
 PEER GYNT. Men hvor ofte slår ikke anelser klik, –
 og så går man ad undas midt på sin bane.
 KNAPPESTØBEREN. Tilvisse, Peer Gynt; i anelsens mangel
 har fyren med hoven sin bedste engel.
 PEER GYNT. Dette her er en yderlig filtret affære. –
 Hør; jeg gør afkald på, mig selv at være; –
 det tør måske falde svært at få det bevist.
 Jeg betragter den del af sagen som forlist.
 Men nylig, da jeg vandred her så ensom på moen,
 følte jeg et tryk af samvittigheds-skoen;
 jeg sagde til mig selv: du er dog en synder –

KNAPPESTØBEREN. Nu lader det jo, som du forfra
 begynder –
 PEER GYNT. Aldeles ikke; jeg mener en *stor*;
 ikke blot i gerning, men i lyster og ord.
 I udlandet har jeg levet forbistret –
 KNAPPESTØBEREN. Kan være; men måtte jeg få se registret?
 PEER GYNT. Ja, und mig blot frist; jeg vil søge presten,
 og skrifte i en fart og bringe dig attesten.
 KNAPPESTØBEREN. Ja, bringer du den, så er det jo klart,
 at du blir for støbeske-historien spart.
 Men ordren, Peer –
 PEER GYNT. Papiret er gammelt;
 det hidrører visst fra et ældre datum; –
 der var engang jeg leved så slapt og vammelt,
 og spilled profet og trode på fatum.
 Ja, får jeg så prøve?
 KNAPPESTØBEREN. Men –!
 PEER GYNT. Kære, snille, –
 du har dog visst ikke stort at bestille.
 Her i distriktet er jo luften så gæv; –
 den lægger til befolkningens alder en alen.
 Husk på, hvad Justedals-presten skrev:
 «det er sjældent at nogen dør her i dalen».
 KNAPPESTØBEREN. Til næste korsvej; men så ikke længer.
 PEER GYNT. En prest, om jeg så skal gribe ham med
 tænger.
(han løber.)

(Lyngbakke. Vejen bugter sig bortefer højedraget.)
 PEER GYNT. Den tør være nyttig til mange ting,
 sa'e Esben, han tog op en skæreving.
 Hvem kunde tænkt, at ens syndegæld
 skulde fri en af klemmen den sidste kveld?
 Nå, sagen blir rigtignok lige fuldt kilden;
 for det bærer igrunnen fra asken i ilden; –
 men der er jo et ord, som har hævdens dåb, –
 der siges: så længe der er liv, er der håb.
*(En mager person i højt opkiltret prestekjole og med et
 fuglefængernet over skuldren løber langsefter bakken.)*
 PEER GYNT. Hvem der? En prest med et fuglegarn!
 Hej, hop! Jeg er lykkens kælebarn!
 God aften, herr pastor! Stien er fæl. –
 DEN MAGRE. Ja visst; men hvad gør man ikke for en sjæl?
 PEER GYNT. Aha; der er en, som skal himle?
 DEN MAGRE. Nej;
 jeg håber, han er på en anden vej.
 PEER GYNT. Herr pastor, får jeg slå følge et stykke?
 DEN MAGRE. Ret gerne; selskab er efter mit tykke.
 PEER GYNT. Jeg har noget på hjerte –
 DEN MAGRE. Heraus! Læg an!
 PEER GYNT. De ser her for Dem en skikkelig mand.
 Statens lov har jeg redeligt holdt;
 har aldrig siddet i jern og bolt; –
 dog, stundom taber man fodfæste
 og snubler –
 DEN MAGRE. Ak ja; det hænder de bedste.
 PEER GYNT. Se, disse småting –
 DEN MAGRE. Kun småting?
 PEER GYNT. Ja;
 synder en gros har jeg holdt mig ifra.

DEN MAGRE. Ja, kære mand, lad mig så i ro; –
 jeg er ikke den, De synes at tro. –
 De ser på mine fingre? Hvad finder De ved dem?
 PEER GYNT. Et mærkeligt udviklet neglesystem.
 DEN MAGRE. Og nu da? De skotter mod foden ned?
 PEER GYNT (*peger*). Er den hoven naturlig?
 DEN MAGRE. Det smigrer jeg mig med.
 PEER GYNT (*letter på hatten*). Jeg skulde svoret på, De var en
 prest;
 og så har jeg den ære –. Nå, bedst er bedst; –
 står salsdøren åben, – sky køkkenvejen;
 kan du træffe kongen, – gå udenom lakejen.
 DEN MAGRE. Et håndtryk! De synes mig fordomsfri.
 Nå, kære; hvad kan jeg så tjene Dem i?
 Ja, De må ikke bede mig om magt eller penge.
 Sligt kan jeg ikke skaffe om De vilde mig hænge.
 De kan ikke tro, hvilken flauhed i forretningen; –
 det er gået så rent tilgatters med omsætningen;
 ingen tilgang på sjæle; kun i ny og næ
 en enkelt –
 PEER GYNT. Har slægten så mærkelig forbedret sig?
 DEN MAGRE. Nej, tvertimod; den har skammelig fornedret
 sig; –
 de fleste kommer i en støbeske.
 PEER GYNT. Nå ja, – den ske har jeg hørt lidt om;
 det var egentlig i den anledning, jeg kom.
 DEN MAGRE. Tal frit!
 PEER GYNT. Hvis det ikke var ubeskedent,
 så ønsked jeg gerne –
 DEN MAGRE. Et tilholdssted? Hvad?
 PEER GYNT. De har gættet min bøn forinden jeg bad.
 Bedriften går jo, som De siger, vredent;
 og måske De derfor ikke taer det så nøje –
 DEN MAGRE. Men, kære –
 PEER GYNT. Mine fordringer er ikke høje.
 Nogen løn er egentlig ingen nødvendighed;
 kun en venlig omgang efter sted og omstændighed. –
 DEN MAGRE. Varmt værelse?
 PEER GYNT. Ikke *for* varmt; – og helst
 adgang til at gå igen frank og frelst, –
 ret til, som man siger, at træde tilbage,
 når der byder sig en lejlighed til bedre dage.
 DEN MAGRE. Min kære ven, det gør mig sandelig ondt;
 men De kan ikke tro, hvilken mængde suplikker
 aflignende indhold mig godtfolk skikker,
 når de skal bort fra sin jordiske dont.
 PEER GYNT. Men når jeg betænker min forrige vandl,
 så er jeg en adgangsberettiget mand –
 DEN MAGRE. Det var jo kun småting –
 PEER GYNT. I en viss forstand; –
 dog, nu kommer jeg ihug, jeg drev negerhandel –
 DEN MAGRE. Der er dem, der drev handel med viljer og
 sind,
 men gjorde det våset, og slap altså ikke ind.
 PEER GYNT. Jeg har skibet nogle Bramafigurer til Kina.
 DEN MAGRE. Atter bedemandsstil! Sligt gør vi kun grin af.
 Der er folk, som skiber ud fælere figurer
 i prækener, i kunster og i literaturer –
 de må dog stå udenfor –

PEER GYNT. Ja, men véd
 De hvad, – jeg har gået og spillet profet.
 DEN MAGRE. I udlandet? Humbug! De flestes seen
 ins blaue slutter i støbeskeen.
 Har De ikke andet at støtte Dem til,
 så kan jeg ikke huse Dem, så gerne jeg vil.
 PEER GYNT. Jo, hør nu; i havsnød, – jeg sad på et hvælv, –
 og der står jo: den druknende griber efter sivet, –
 endvidere står der: man er nærmest sig selv, –
 og så skilte jeg halvvejs en kok ved livet.
 DEN MAGRE. Jeg var tilfreds, De en kokkepige
 havde halvvejs skilt ved noget andet tillige.
 Hvad er dette her for en halvvejs-snak,
 med respekt at sige? Hvem, mener De, gider
 ødsle det dyre brændsel, i tider
 som disse, på sådant stemningsløst rak?
 Ja, bliv ikke vred; Deres synder gjaldt skosen;
 og undskyld, at jeg taler så rent ud af posen. –
 Hør, kæreste ven, slå ud den tand;
 og gør Dem med støbeske-tanken fortrolig.
 Hvad vandt De, om jeg skaffed Dem kost og bolig?
 Tænk efter; De er en fornuftig mand.
 Ja, mindet beholdt De; den sats er sand; –
 men udsigten over erindringens land
 blev, både for hjerte og for forstand,
 hvad Svensken kalder «bra litet rolig».
 De har intet hverken til at hyle eller smile over;
 intet til at juble eller fortvile over;
 intet, som kan gøre Dem kold eller hed;
 bare sådant noget til at ærgre Dem med.
 PEER GYNT. Der står skrevet: det er ikke grejdt at forstå,
 hvor skoen trykker, når en ikke har den på.
 DEN MAGRE. Det er sandt; jeg har, – den og den være lov, –
 kun for en umage støvle behov.
 Men det var heldigt, jeg nævnte støvler;
 det minder mig om, at jeg må afsted;
 jeg skal hente en steg, som jeg håber blir fed;
 det er nok ikke værd, jeg står her og vrøvler –
 PEER GYNT. Og turde man spørge, hvad synde-foer
 har mæsket den karl?
 DEN MAGRE. Så vidt jeg tror,
 har han været sig selv om natten som om dagen;
 og det er dog igrunden hovedsagen.
 PEER GYNT. Sig selv? Sogner *det* slags folk under Dem?
 DEN MAGRE. Som det falder sig; porten står ialfald på klem.
 Husk på, man kan være på to slags vis
 sig selv; være vrangen eller retten af kjolen.
 De véd, man har nylig fundet på i Paris
 at gøre portræter ved hjælp af solen.
 Enten kan man direkte billeder give,
 eller også de såkaldt negative.
 De sidste får omvendt lys og skygge,
 og synes for almindelige øjne stygge;
 men ligheden hviler dog også i dem,
 og det gælder ikke andet, end at få dem frem.
 Har nu en sjæl sig fotograferet
 i sit levnets førsel ad negativ vej,
 så blir ikke pladen derfor kasseret, –
 man skikker den ganske simpelt til mig.
 Jeg tar den da for mig til fortsat behandling,

og ved passende midler sker en forvandling.
 Jeg damper, jeg dypper, jeg brænder, jeg renses,
 med svovl og lignende ingredienser,
 til billedet kommer, som pladen skulde give, –
 nemlig det, der kaldes det positive.
 Men har man, som De, visket halvt sig ud, –
 så nytter hverken svovl eller kali-lud.

PEER GYNT. Altså til Dem må man komme som en ravn,
 for at gå som en rype? Tør jeg spørge, hvad navn
 står der under det negative kontrafej,
 som De nu skal føre over på positiv vej?

DEN MAGRE. Der står Peter Gynt.

PEER GYNT. Peter Gynt? Ja så!
 Er herr Gynt sig selv?

DEN MAGRE. Ja, det bander han på.

PEER GYNT. Nå, troværdig er han, den samme herr Peter.

DEN MAGRE. De kender ham kanske?

PEER GYNT. Å-ja, som det heder; –
 man kender jo så mange.

DEN MAGRE. Min tid er knap;
 hvor så De ham sidst?

PEER GYNT. Det var nede på Kap.

DEN MAGRE. Di buona speranza!

PEER GYNT. Ja, men derfra sejler
 han nok med det første, hvis ikke jeg fejler.

DEN MAGRE. Så må jeg derned på stående fod.
 Gid jeg nu bare betids ham fanger!
 Det Kapland, det Kapland var mig altid imod; –
 der findes nogle slemme missionærer fra Stavanger.
(han farer sydover.)

PEER GYNT. Den dumme hund! Der sætter han på sprang
 med tungen af halsen. Jo, næsen blir lang.
 Det var mig en fryd at narre det asen.
 Slig karl gør sig kostbar og spiller basen!
 Han har rigtig noget at gøre sig bred af!
 Håndværket skal han nok ikke bli fed af; –
 snart ryger han af pinden med hele stasen. –
 Hm, jeg sidder heller ikke fast i sadlen;
 jeg er udstødt, kan man sige, af selvejer-adlen.
(et stjernes kud skimtes; han nikker efter det.)
 Hils fra Peer Gynt, bror stjernerap!
 Lyse, slukne og forgå i et gab – –
*(griber sig sammen som i angst og går dybere ind i tågerne; stilt
 en stund, da skrider han:)*
 Er der ingen, ingen i hele vrimlen –,
 ingen i afgrunden, ingen i himlen –!
*(kommer frem længere nede, kaster sin hat på vejen og river sig
 i håret. Efterhånden falder der stilhed over ham.)*
 Så usigelig fattig kan en sjæl da gå
 tilbage til intet i det tågede grå.
 Du dejlige jord, vær ikke vred,
 at jeg tramped dit græs til ingen nytte.
 Du dejlige sol, du har sløset med
 dine lysende stænk i en folketom hytte.
 Der sad ingen derinde at varme og stemme; –
 ejeren, siger de, var aldrig hjemme.
 Dejlige sol og dejlige jord,
 I var dumme, at I bar og lyste for min moer.
 Ånden er karrig og naturen er ødsel.
 Det er dyrt at bøde med livet for sin fødsel. –

Jeg vil opad, højt, på den bratteste tinde;
 jeg vil endnu engang se solen rinde,
 stirre mig træt på det lovede land,
 se at få snedyngen over mig kavet;
 de kan skrive derover: «her er ingen begravet»;
 og bagefter, – siden –! Lad det gå, som det kan.

KIRKEFOLK *(synger på skogstien)*. Velsignede morgen,
 da Gudsrigets tunger
 traf jorden som flammende stål!
 Fra jorden mod borgen
 nu arvingen sjunger
 på Gudsrigets tungemål.

PEER GYNT *(kryber sammen i skræk)*. Aldrig se did! Der er ørk
 og øde. –
 Jeg er ræd, jeg var død længe førend jeg døde.
(vil liste sig ind mellem buskerne, men støder på korsvejen.)

KNAPPESTØBEREN. God morgen, Peer Gynt! Hvor er
 synderegistret?

PEER GYNT. Mener du ikke, jeg har hujet og plistet
 alt hvad jeg årked?

KNAPPESTØBEREN. Og ingen du traf?

PEER GYNT. Ingen, uden en rejsende fotograf.

KNAPPESTØBEREN. Ja, fristen er ude.

PEER GYNT. Alting er ude.
 Uglen lugter luntten. Kan du høre den tude?

KNAPPESTØBEREN. Det er ottesangs-klokken –

PEER GYNT *(peger)*. Hvad er det, som skinner?

KNAPPESTØBEREN. Bare lys i en stue.

PEER GYNT. Hvad er det for sus –?

KNAPPESTØBEREN. Bare sang af en kvinde.

PEER GYNT. Ja, der, – der finder
 jeg synderegistret –

KNAPPESTØBEREN *(griber i ham)*. Beskik dit hus!
(de er kommet ud af holtet og står ved hytten. Daggrø.)

PEER GYNT. Beskikke mit hus? Der er det? Gå!
 Pak dig! Var skeen så stor som en kiste, –
 du kan tro, den rummed ikke mig og min liste!

KNAPPESTØBEREN. Til tredje korsvej, Peer; men så –!
(han bøjer tilside og går.)

PEER GYNT *(nærmere mod huset)*. Atter og fram, det er lige
 langt.
 Ud og ind, det er lige trangt.
(standser.)
 Nej! – som en vild uendelig klage
 er det at gå ind, gå hjem og tilbage.
(går nogle skridt; men standser igen.)
 Udenom, sa'e Bøjgen!
(hører sang i stuen.)
 Nej; denne gang
 tvers igennem, var vejen aldrig så trang!
*(han løber mod huset; i det samme kommer Solvejg ud i døren,
 kirkeklædt og med salmebog i klædet; en stav i hånden. Hun
 står rank og mild.)*

PEER GYNT *(kaster sig ned på dørstokken)*. Har du dom for en
 synder, så tal den ud!

SOLVEJG. Der er han! Der er han! Lovet være Gud!
(famler efter ham.)

PEER GYNT. Klag ud, hvor syndigt jeg har mig forbrudt!

SOLVEJG. Intet har du syndet, min eneste gut!
(famler igen og finder ham.)

KNAPPESTØBEREN (*bag huset*). Registret, Peer Gynt?

PEER GYNT. Skrig ud min brøde!

SOLVEJG (*sætter sig hos ham*). Livet har du gjort mig til en dejlig sang.

Velsignet være du, at du kom engang!

Velsignet, velsignet vort pinsemorgens-møde!

PEER GYNT. Så er jeg fortabt!

SOLVEJG. Der er en, som råder.

PEER GYNT (*ler*). Fortabt! Med mindre du kan gætte gåder!

SOLVEJG. Nævn dem.

PEER GYNT. Nævn dem! Hejsan! Ja visst!

Kan du sige, hvor Peer Gynt har været siden sidst?

SOLVEJG. Været?

PEER GYNT. Med bestemmelsens mærke på sin pande; været, som han sprang i Guds tanke frem!

Kan du sige mig det? Hvis ikke må jeg hjem, – gå under i de tågede lande.

SOLVEJG (*smiler*). O, den gåden er let.

PEER GYNT. Så sig, hvad du véd!

Hvor var jeg, som mig selv, som den hele, den sande?

Hvor var jeg, med Guds stempel på min pande?

SOLVEJG. I min tro, i mit håb og i min kærlighed.

PEER GYNT (*studser tilbage*). Hvad siger du –! Ti! Det er gøglende ord.

Til gutten derinde er selv du moer.

SOLVEJG. Det er jeg, ja; men hvem er hans fader?

Det er han, som for moderens bøn forlader.

PEER GYNT (*et skær af lys går over ham, han skriger*):

Min moder; min hustru; uskyldig kvinde! –

O, gem mig, gem mig derinde!

(*han klynger sig fast og skjuler ansigtet i hendes skød. Lang stilhed. Solen rinder.*)

SOLVEJG (*synger sagte*):

Sov du, dyreste gutten min!

Jeg skal vugge dig, jeg skal våge. –

Gutten har siddet på sin moders fang.

De to har leget hele livsdagen lang.

Gutten har hvilet ved sin moders bryst

hele livsdagen lang. Gud signe dig, min lyst!

Gutten har ligget til mit hjerte tæt

hele livsdagen lang. Nu er han så træt.

Sov du, dyreste gutten min!

Jeg skal vugge dig, jeg skal våge!

KNAPPESTØBERENS STEMME (*bag huset*). Vi træffes på sidste korsvejen, Peer;

og så får vi se, om –; jeg siger ikke mer.

SOLVEJG (*synger højere i dagglansen*). Jeg skal vugge dig, jeg skal våge; –

sov og drøm du, gutten min!